

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«Чернігівський колегіум»
імені Т.Г. Шевченка

ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Спілка молодих науковців

ПОЛІЛОГ КУЛЬТУР: ОСВІТНІЙ І КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТИ

Всеукраїнська
науково-практична конференція
молодих науковців та студентів
(9 квітня 2019 р., м. Чернігів)

Чернігів
2019

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«Чернігівський колегіум»
імені Т.Г. Шевченка**

ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Спілка молодих науковців

**ПОЛІЛОГ КУЛЬТУР:
ОСВІТНІЙ І КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТИ**

**Всеукраїнська
науково-практична конференція
молодих науковців та студентів
(9 квітня 2019 р., м. Чернігів)**

**Чернігів
2019**

УДК 008:37.016.811.111:821
П 50
ББК Ш 10 я 43
DOI: 10.5281/zenodo.3245448

Відповідальний редактор – канд. пед. наук *Шевкопляс Л.В.*

Редакційна колегія:

канд. пед. наук, доц. *Стеченко Т.О.*, докт. філол. наук, проф. *Борисов О.О.*,
докт. філос. наук, проф. *Столяр М.Б.*, канд. пед. наук, доц. *Андронік Н.П.*,
канд. пед. наук, доц. *Бирюк О.В.*, канд. пед. наук, доц. *Бобир С.Л.*,
канд. філол. наук, доц. *Васильєва О.Г.*, канд. пед. наук, доц. *Гергуль С.М.*,
канд. філол. наук, доц. *Деркач Н.В.*, канд. філос. наук, доц. *Каранда М.В.*,
канд. філос. наук, доц. *Ольховик М.В.*, канд. філол. наук, доц. *Росстальна О.А.*,
канд. пед. наук, доц. *Сазонова О.В.*, канд. пед. наук, доц. *Смоліна С.В.*,
канд. філол. наук, доц. *Хомич Т.Л.*, канд. філол. наук, доц. *Чередник Т.П.*

Упорядник: *Шевкопляс Л.В.*

П 50 ПОЛЛОГ КУЛЬТУР: ОСВІТНІЙ І КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТИ //
Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих науковців
(9 квітня 2019 р.). – Чернігів : НУЧК імені Т.Г. Шевченка, 2019. – 98 с.

ББК Ш 10 я 43
УДК 008:37.016.811.111:821

У збірнику представлені результати досліджень семантичних, структурних, прагматичних і лінгвокогнітивних особливостей одиниць різних підсистем англійської мови, висвітлено актуальні питання філософського, культурологічного та літературознавчого аналізу тексту, а також методики викладання рідної та іноземних мов і літератур у контексті нової парадигми освіти.

У збірнику збережено автентичність авторських текстів.

Рекомендовано до друку рішенням вченої ради філологічного факультету
(Протокол № 8 від 19.04.2019)

© Національний університет
«Чернігівський колегіум»
імені Т.Г. Шевченка, 2019
© Автори, 2019

ЛІНГВІСТИЧНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ МОВИ ТА МОВЛЕННЯ

Бондаренко А. В.

Брестский государственный университет имени А. С. Пушкина

Научный руководитель – Стрижевич Е. Н.

СОВРЕМЕННЫЕ СОКРАЩЕНИЯ В СМС-СООБЩЕНИЯХ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА

В данной статье речь пойдет о характерных лингвистических возможностях СМС-языка, которые определяют текст как языковое разнообразие. Целью нашего исследования является изучение языка, используемого в корпусе текстовых сообщений, не выходя за рамки аббревиатур и вариантов написания, связанных со способами изучения других языковых особенностей.

Мы живем в быстро меняющемся мире, в котором информационно-коммуникационные технологии и Интернет повлияли на сферы распространения информации и на возможность получать информацию. Желание сэкономить время и, соответственно, языковые ресурсы, привело к изменению мышления, в том числе и текстового. Сегодня трудно себе представить современный мир без общения по Интернету средством социальных сетей, форумов по интересам, системой обмена мгновенными сообщениями.

Short Message Service «служба коротких сообщений» – это одна из технологий, позволяющая осуществлять приём и передачу коротких текстовых сообщений с помощью мобильного телефона. СМС является наиболее широко используемым приложением для передачи данных. Чтобы ускорить общение, люди изобрели специальный язык СМС. Поскольку это экономит время и деньги мобильных и интернет пользователей, в то время как другие считают, что это может испортить классический английский язык. Для того чтобы ускорить обмен текстовыми сообщениями, был придуман особый сленг. Если мы общаемся в чатах и форумах, то пользуемся общепринятыми в мире web-общения сокращениями. Многие фразы сокращаются до аббревиатур, а большинство перешло в разряд акронимов и стали самостоятельными словами.

Существуют несколько групп сокращений используемых в СМС переписке. Выделим наиболее популярные из них: сокращения из разряда «как слышится, так и пишется» u-you, ur-your, R – are, C – see. Следующая группа это буквенно-цифровые сокращения такие как be 4 – before, some 1 – someone, 4 – for/four, 8 – ate. Наиболее часто употребляемые разговорные выражения английского языка в СМС переписке тоже принято писать с использованием аббревиатуры. Например: gf,bf – girlfriend, boyfriend, uw –you are welcome, bb – baby/ bye bye (в зависимости от контекста).

Исходя из вышесказанного, можно отметить, что наиболее популярными способами словообразования в языке СМС есть и остаются аббревиатуры и акронимы.

Литература

1. Жлуктечко Ю. А. Словообразование в современном английском языке. – Киев, 1988. – 261 с.
2. Ионина А. А. Особенности современного текстового мышления. SMS-язык. – М., 2007. – 270 с.

СЕМАНТИЧНИЙ АНАЛІЗ ЛЕКСЕМИ «TIME» СУЧАСНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Час вважається одним із найважливіших універсальних концептів культури [3, с. 85]. Час є абстрактним феноменом, що закономірно впливає на особливості його відображення у свідомості людини. Актуальність роботи зумовлена спрямованістю дослідження на розв'язання проблеми моделювання узагальненого поняття часу у сучасній англійській мові. Постаючи фундаментальною категорією, час неможливо виключити з будь-якої сфери наукової думки [1, с. 3]. Базуючись на динамічній та реляційній концепціях, сучасна фізична наука розглядає час як об'єктивний феномен дійсності [5, 7, 8]; у філософії час представлений об'єктивно-суб'єктивною категорією [6, с. 347]; психологічні науки вивчають даний феномен як суто суб'єктивний [2, 4]. У лінгвістиці розрізняють поняття мовного часу (тип інформаційного часу), який є проявом суб'єктивного часу людської свідомості [6, с. 521 – 549]. Вивченням часу у лінгвістиці займалися Є. Яковлева [3, с. 87], В. Заботкіна, Н. Арутюнова, М. Сводеш та ін. [6, с. 548 – 553].

Метою роботи є семантичний аналіз лексики *time* сучасної англійської мови.

Синтез усіх значень лексем, представлених в сучасних англійськомовних словниках Oxford English Dictionary, Cambridge Dictionary, Longman English Dictionary, Merriam-Webster Dictionary, Macmillan Dictionary, Collins English Dictionary, Chambers 21st Century Dictionary дає змогу побудувати загальну дефініцію лексики *time*: Time is the indefinite (I2a) continued (I2b) progress (1a) of existence (I3a) and events (I3b) in the past (I4a), present (I4b), and future (I4c) regarded (I5) as a whole (I6) or the period (1b) during which an action (II2a), process (II2b) or condition (II2c) exists (II3a) or continues (II3b) that is measured (III7) in minutes (III8a), hours (III8b), days (III8c), years (III8d) etc. using (III9) a clock (III10) [9, 10, 11, 12, 13, 14, 15] (*Час – це безкінечний тривалий розвиток існування та подій у минулому, теперішньому та майбутньому у їх неподільності або період протягом якого триває дія, процес або стан, що вимірюється у хвилинах, годинах, днях, роках і т. д. за допомогою годинника*).

Семантичне дерево синтезованої дефініції можна зобразити наступним чином:

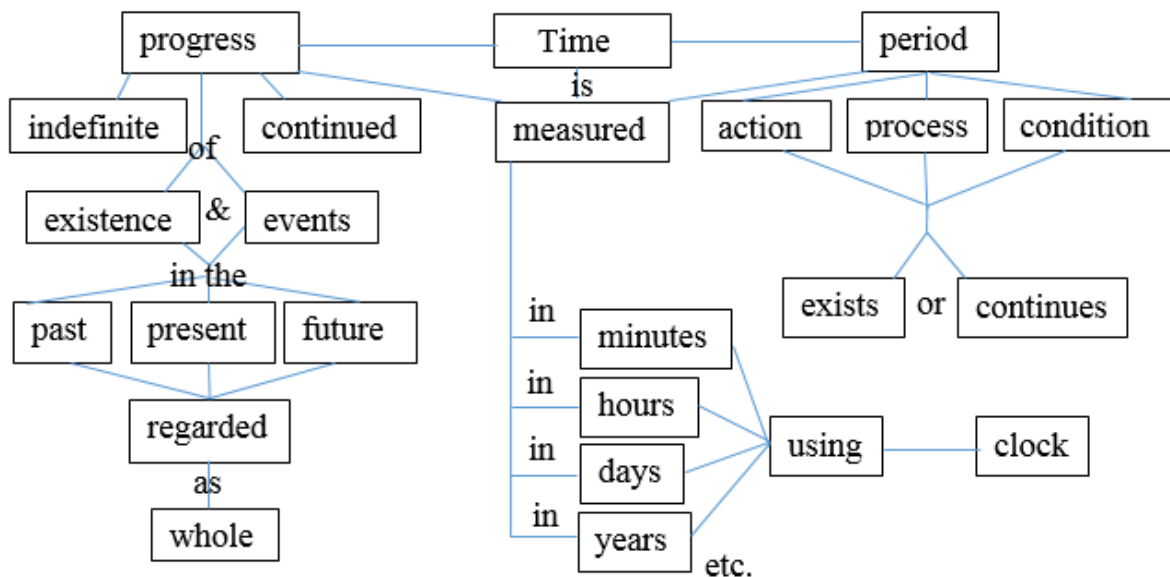

Рис. 1. Семантичне дерево значення «time» у сучасній англійській мові

Отже, значення «time» має дві архісеми та двадцять одну диференційну сему.

1. Архісема «progress» вказує на розвиток дії як спосіб існування часу.
 - 1.1. Семи «indefinite» та «continued» виступають характеристиками притаманними розвитку дії.
 - 1.2. Семи «existence» та «events» уточнюють спосіб / форму, що уможливають існування розвитку дії.
 - 1.3. «Past», «present», «future» – семи, що вказують на умовний розподіл безупинного розвитку дії у просторі як такої, що відбувалася, відбувається та буде відбуватись.
 - 1.4. Комплексна сема «regarded as a whole» вказує на спосіб сприйняття спостерігачем минулого, теперішнього та майбутнього, «whole» – сема, яка об'єднує часи у цілісну логічну послідовність.
 2. Архісема «period» протиставлена першій архісемі, на підставі ознаки лімітованості (що є протилежним до безкінечності, якою характеризується архісема «progress» семою «indefinite»).
 - 2.1. Семи «action», «process», «condition» виступають обов'язковою умовою та складовими частинами періоду, надаючи йому означення темпоральності.
 - 2.2. Семи «exists» та «continues» конкретизують стан дії, процесу, стану (сем «action», «process», «condition»).
 3. Сема «measured» є спільною характеристикою першої та другої архісем, що представляє розвиток дії та період як такі, що піддаються вимірюванню, здійснюваному на основі певних критеріїв.
 4. Семи «minutes», «hours», «days», «years» представляють можливі одиниці вимірювання, виокремлені людським індивідом.
 5. «using» – сема, яка вказує на необхідність використання певного засобу для здійснення вимірювання часу.
 6. Сема «clock» виступає на позначення власне приладу вимірювання.
- Таким чином, під час дослідження було створене синтезоване значення лексеми «time» у сучасній англomовній картині світу. За допомогою методу компонентного аналізу виділено дві архісеми, двадцять одну диференційну сему та побудовано семантичне дерево значення.

Література

1. Азимов А. О времени, пространстве и других вещах. От египетских календарей до квантовой физики. – М. : Центрполиграф, 2014. – 270 с.
2. Маклаков А. Г. Общая психология: учебник для вузов. – Санкт-Петербург: Питер, 2008. – 583 с.
3. Маслова В. А. Когнитивная лингвистика: учеб. пособие. – Минск: ТетраСистемс, 2008. – 272 с.
4. Михальский А. В. Психология времени (хронопсихология): учебное пособие. – М. : МПГУ, 2016. – 72 с.
5. Молчанов Ю. Б. Четыре концепции времени в философии и физике. – М.: Наука, 1977. – 189 с.
6. Хасанов И. А. Время: энциклопедический словарь. – М. : Прогресс-Традиция, 2017. – 640 с.
7. Хокинг С. Краткая история времени: От Большого Взрыва до черных дыр. – Санкт-Петербург: Амфора, 2015. – 176 с.
8. Чернин А. Д. Физика времени. – М.: Наука, 1987. – 224 с.
9. Cambridge Dictionary / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [https:// dictionary.cambridge.org](https://dictionary.cambridge.org)
10. Chambers Dictionary / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [https:// chambers.co.uk](https://chambers.co.uk)
11. Collins Dictionary / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.collinsdictionary.com>
12. Dictionary by Merriam-Webster / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.merriam-webster.com>
13. English Oxford Living Dictionaries / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://en.oxforddictionaries.com>
14. Longman English Dictionaries / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ldoceonline.com/dictionary/>
15. Macmillan Dictionary / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.macmillandictionary.com>

ENGLISH ACCENTS VARIATION AS A SOURCE OF CREATING COMIC EFFECT IN AMERICAN STAND-UP COMEDY

It is extremely hard to imagine human life without any type of humour. People laugh, make jokes, mimic other people on a regular basis, sometimes hardly noticing the fun about the things they hear or say. Evidently, humour itself is a complex phenomenon embracing lingual and extralinguistic constituents alike and possessing enormous influence upon the individuals. It can heal as well as kill, hence no wonder that scholars, and linguists in particular, are aware of the immense topicality of the studies of humour and hold the view that a number of humour-based research aspects, including the study of stand-up comedy, are well worth attention. Thus our current study deals with the use of the English accents variation in American stand-up comedy.

Considering the definitions of stand-up comedy given by Double [1, p. 17] and Mintz [2, p. 71], we agree that stand-up comedy is a solo, less commonly a paired, interactive performance, planned in advance and acted out in front of the audience in order to bring people aesthetic pleasure. It is a whole act process, where a comedian (aka a performer) is also a producer, stage manager and writer having a clear aim – to make people laugh. The performance usually consists of jokes, anecdotes, humorous monologues, true-to-life stories told in a certain manner, short puns or one-liners and invectives. But there is one thing that is frequently used by almost each comedian – a parody, and especially a parody of the English accents variation.

However, we may find it strange, as people of different regions, obviously, have their own variants of pronunciation. This phenomenon is observed by J. Carr [3] and he explains that what makes accents funny is not the speech itself, but the meaning it holds. It is a set of stereotypes and certain characteristics that are believed to be common among the group of people being mocked, which makes the whole thing hilarious.

In the course of the research we came to a conclusion that when Americans (or British people, if they are being self-ironic) make fun of British accents they emphasize phonetic phenomena typical among the speakers of particular accents, e.g. glottal stop, yod-dropping, th-fronting, sound shortening, wide pitch-range, significant pitch intervals and a limited emotional range of generally reserved British people. At the same time, while making fun of American accents, a comedian usually pays attention to some particular intonation patterns, pronunciation of certain vowels (e.g. /e/, /u:/, /ə/), excessive emotionality, etc.

So, we may say that pronunciation specificities can change our perception as well as emotions and enhance the feedback from the audience. It is clear that the use of the English accents variation can help the viewer to “get the joke”, but clearly when analyzing the cumulative comic effect we should also take into account a great number of other things that help to create it, like timing, delivery and stylistic devices.

In conclusion, it is expedient to point out that the theme of stand-up comedy as an original performance is still in need of a detailed investigation, for example, a model of this speech genre can be developed, stylistic devices and expressive means used within it can be reviewed, and the aggregate role of these instruments and the abovementioned phonetic ones in the creation of a *Stage Persona* are all curious aspects to look into.

References

1. Double O. Getting the Joke. The inner workings of stand-up comedy. – London: Methuen, 2005. – 320 p.
2. Mintz E. L. Stand-up Comedy // Charney Maurice Comedy : a Geographic and Historical Guide. – Greenwood Publishing Group, 2005. – V. 2. – P. 575–585.
3. Carr J. Only Joking: What's So Funny About Making People Laugh? [Електронний ресурс] / J. Carr, L. Greeves // Penguin Books USA. – 2006. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://books.google.com.ua/books?id=LOTCPfdUTm0C&printsec=frontcover&hl=uk#v=onepage&q&f=false>.

ІМЕННИКОВА ЛСГ ЗІ ЗНАЧЕННЯМ "PEACE" У СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Лексична система будь-якої мови передбачає виділення в ній підсистем, розміщених за принципом ієрархії. Однією з таких підсистем є лексико-семантична група. ЛСГ – це об'єднання слів, що належать до однієї частини мови і семантично співвідносяться одне з одним за лексичними значеннями [1].

Сучасне мовознавство приділяє велику увагу системному вивченню різних груп лексики, які позначають різні поняття представлені в англо-американській мовній свідомості, а тому дослідження ЛСГ іменників на позначення поняття "peace" знаходиться у мовознавчому "тренді" сьогодення і є вельми актуальним. Відповідно, метою нашої розвідки є диференціація і угруповання іменників зі значенням «peace» у сучасній англійській мові.

По-перше, нам треба встановити, що ми розуміємо під поняттям «peace». Здійснивши аналіз словникових тлумачень лексеми «peace», презентованих в онлайн-словниках *Cambridge Dictionary*, *Collins Dictionary*, *Macmillan Dictionary*, *English Oxford Living Dictionaries*, *Merriam-Webster Dictionary*, *Dictionary.com*, можна надати найбільш узагальнену дефініцію феномена: *peace is freedom from war and violence, especially when people live and work together happily without disagreements and have inner calm* (мир – це стан відсутності війни і насилля, що характеризується щасливим співіснуванням людей, які мають душевний спокій) [2, 3, 4, 5, 6, 7].

У сучасній англійській мові лексема «peace» має певну низку значень, а саме:

- 1) a situation in which there is no war between countries or groups (ЛСВ1);
- 2) an agreement to end a war (ЛСВ2);
- 3) the state of not being interrupted or annoyed (ЛСВ3);
- 4) a state when you are calm and have no worries (ЛСВ4);
- 5) harmony in personal relations (ЛСВ5).

Відповідно до ЛСВ лексеми «peace» ми віднесли іменники до наступних ЛСГ.

Так, перша ЛСГ «УМОВИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА» відображає ЛСВ3 і поділяється на СЛСГ1 «ТИША», до якої входять іменники, що позначають вісутність стороннього шуму: *quiet, quietness, quietude, silence, silence, soundlessness, hush, noiselessness, stillness* [2,5,7], та СЛСГ2 «ОТОЧЕННЯ», що містить іменники на позначення місця або ситуації, коли за людиною не спостерігають і не турбують її: *privacy, privateness, seclusion, solitude, isolation* [3,6,7].

До наступної ЛСГ «ПСИХОЕМОЦІЙНИЙ СТАН» (ЛСВ4) відносяться іменники, які позначають стан людини, що характеризується внутрішнім спокоєм, відсутністю тривоги: *tranquility, equanimity, calm, calmness heartsease, composure, placidity, repose, ease, contentment* [2, 3, 4].

Третя ЛСГ «СТОСУНКИ» (ЛСВ5) складається з іменників, що вказують на характер міжособистісної взаємодії, а саме на дружелюбну і доброзичливу поведінку або спілкування людей: *amity, friendship, love, goodwill, cordiality* [6, 7].

Четверту ЛСГ «МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ» (ЛСВ1) складають наступні іменники: *pacification, appeasement, order, non-aggression, non-violence, harmony* [2, 4, 5]. Складові цієї групи характеризують соціальну взаємодію, суб'єктами яких є переважно держави або народи, що пов'язані військово-політичними проблемами.

Остання ЛСГ «УГОДИ» (ЛСВ2) містить іменники зі значенням домовленості між країнами/групами людей про припинення воєнних дій. У цій ЛСГ нам вдалося виділити СЛСГ1 «КОРОТКОЧАСНІ УГОДИ (ПЕРЕМИР'Я)» – *truce, armistice, ceasefire* і СЛСГ2

«ДОВГОТРИВАЛІ УГОДИ» – *treaty, pact, agreement, deal, accord, convention, compact, contract, concord, covenant, indenture* [2, 5, 6, 7].

Таким чином, ЛСГ іменників на позначення поняття «peace» виступає як структурне ціле, що відображає сферу стосунків між людьми, навколишнє середовище, внутрішній стан людини, риси її характеру, міжнародні відносини.

Література

1. Межжеріна Г. В. Структурна організація семантичних одиниць (поле – лексико-семантична група – слово) / Г. В. Межжеріна // Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика. – 2002. – Вип. 5. – С. 114-126. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN
2. Cambridge Dictionary / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/peace> – Назва з екрана.
3. Collins Dictionary / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.collins-dictionary.com/dictionary/english/> – Назва з екрана.
4. Dictionary.com / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.dictionary.com/browse/peaceable> – Назва з екрана.
5. English Oxford Living Dictionaries / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://en.oxforddictionaries.com/definition/peace> – Назва з екрана.
6. Macmillan Dictionary / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.macmillandictionary.com/dictionary/british/peace> – Назва з екрана.
7. Merriam-Webster Dictionary / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.merriam-webster.com/dictionary/peace> – Назва з екрана.

Гнип К. Г.

Національний університет «Чернігівський колегіум»
імені Т. Г.Шевченка

Науковий керівник – канд. філол. наук, доц. Деркач Н. В.

КОМУНІКАТИВНО-ПРАГМАТИЧНА СПЕЦИФІКА АУДІОВІЗУАЛЬНОЇ ПЕРЕДВИБОРЧОЇ РЕКЛАМИ Х. КЛІНТОН І Д. ТРАМПА

Як відомо, аудіовізуальна політична реклама дозволяє поширити відомості про конкретного кандидата, сприяє встановленню якісної комунікації між ним і його електоратом, а також є ефективним засобом впливу на виборців. Установлення номенклатури лінгвальних засобів оформлення відеороликів, що сприяють актуалізації певних комунікативних цілей ведення політичного дискурсу, становить інтерес для сучасних розвідок у галузі комунікативної лінгвістики та теорії комунікації. Саме тому розглянемо специфіку мовленнєвого втілення низки комунікативних стратегій і тактик у роликах аудіовізуальної передвиборчої реклами Х. Клінтон та Д. Трампа у 2016 р.

Вочевидь комунікативні стратегії політичної реклами, зумовлені необхідністю вплинути потрібним чином на потенційних виборців, є невід’ємним складником організації відеоролика й самі становлять комплексні утворення, що охоплюють різноманітні тактики аргументації, мотивації, підбурювання тощо. Реалізація комунікативних стратегій і тактик адресанта в політичній рекламі позначена певною мовленнєвою специфікою, яка враховує фонетичні (сегментні й надсегментні), лексико-граматичні й мовностилістичні особливості. Відповідно, для встановлення переліку мовних засобів, що сприяють втіленню стратегій і тактик спілкування у передвиборчій

політичній рекламі, було здійснено аудитивний, лінгвостилістичний та лінгвопрагматичний аналізи експериментального матеріалу – відеороликів політичної реклами Х. Клінтон і Д. Трампа загальною тривалістю 14 хв.

Аналіз лексико-граматичних засобів у політичній аудіовізуальній рекламі Д. Трампа та Х. Клінтон продемонстрував, що обидва кандидати застосували тактики солідаризації і позитивної перспективи, що реалізуються, насамперед, за допомогою нейтральної і специфічної політичної лексики. Політики вдаються й до засобів стилістичної виразності, однак останні переважають у риторичі Д. Трампа.

Тексти промов політиків відрізняються й за структурою. Так, текст Х. Клінтон є логічно побудованим, містить вступ, основну частину і висновки, типовим є використання конекторів. Речення переважно складносурядні, не перенасичені інформацією. Завдяки дотриманню мовних норм і ретельному добору лексики, зокрема зверненню до теми родини, Х. Клінтон утілює образ традиційного політика й, понад це, матері всієї нації.

Натомість у Д. Трампа текст має нетипову композицію і не містить виділеного вступу, основної частини та висновків. Речення здебільшого прості, насичені однорідними членами. Політик експлуатує образ бунтаря проти системи, адже він не належить до політичної еліти, його ім'я пов'язане, насамперед, із бізнесом. Яскраво виражене бажання врятувати й опікувати власний народ, можна трактувати як своєрідне втілення образу батька.

Аудитивний аналіз відеороликів показав, що вимова Д. Трампа, представника загальноамериканського національного варіанту, відхиляється від нормативної значно більше, ніж вимова Х. Клінтон – зокрема йдеться про оглушення кінцевих дзвінких приголосних, широке залучення африкатизації, спрощення, подовження звуків. Промові Д. Трампа властиве дрібне членування на синтагми. Частково це пов'язано з наявністю великої кількості фізичних пауз, різких перепадів між реченнями, варіативністю гучності й темпу в межах інтоногруп. Кандидату властиве багате тембральне забарвлення висловлень та варіювання гучності, що забезпечує драматичне звучання. У мовленні Д. Трампа частотними є емоційні ядерні й термінальні тони, завдяки чому промова є високоемоційною.

На відміну від Д. Трампа, його опонентка звучить урівноважено, її паузи і членування висловлень на синтагми – логічні, з відсутністю значних відхилень від норм вимови. Промова Х. Клінтон здебільшого характеризується низькими спадними та висхідними тонами, що створює впевнене, категоричне, подекуди повчальне звучання.

Обидва політики використовують певний набір стратегій і тактик спілкування задля ефективного впливу на електорат. Так, у Д. Трампа присутні стратегії раціонального й емоційного аргументування. Перше передбачає наведення конкретних фактів й апелює до когнітивної сфери людської діяльності: *The establishment has trillions of dollars at stake in this election* [...]. Натомість емоційне аргументування спирається на почуття конкретного індивіда, апелює до емоційного сприйняття виборців: *The political establishment has brought about the destruction of our factories and our jobs as they flee to Mexico, China, and other countries all around the world*. При цьому стратегія емоційного аргументування у Д. Трампа превалює над стратегією раціонального.

Провідними комунікативними тактиками політика є тактики солідаризації та позитивної перспективи. Зокрема, тактика солідаризації реалізується у реченні та втілюється займенником *we*: [...] *we will take back this country for you and we will make America great again*. У свою чергу, Х. Клінтон у своєму виступі теж впливає на виборців за допомогою комунікативної стратегії аргументування, тактик солідаризації і позитивної перспективи. Зокрема тактика солідаризації реалізується ужитком займенників *we* та *our*: *We won't always get it right but you can count on this: I've never quit and I never will. This has to be our mission together to give our kids* [...].

Таким чином, завдяки використанню відповідних стратегій і тактик, утілених за допомогою різнорівневих мовних засобів, політики створюють потрібний їм образ для впливу на електорат. У Х. Клінтон – це образ матері, що турбується про свій народ, у Д. Трампа – це образи бунтаря, який викриває проблеми суспільства, розкриває теми, про які не наважуються говорити інші, й батька, якому небадуже майбутнє країни.

ABBREVIATIONS IN FEEDBACKS OF ONLINE ENGLISH NEWS

With the globalization of the world, new phenomena constantly emerge. Every day we can find new words or word-combinations while reading a book or articles. According to O.S. Akhmanova, “neologism is a word or phrase created for defining a new object or in order to express a new notion” [1, p. 263]. People write neologisms in feedbacks – statements of opinion about something, such as a new product, that can tell you if it is successful or liked [2]. In news it is reaction

The main goals of our research are to investigate neologisms by their classification and distinguish their types in feedbacks of online English news.

Having analyzed 47 BBC and The Guardian news articles we have found 4 types of abbreviations which are kind of society slang [2, p. 147]: initialism, contraction, acronym, shortening.

1) Initialism is formed from the first letters of a group of words. We pronounce each letter individually.

For example: abbreviation *RL*, posted by Trytastic means “Real Life” [4]: “*Stats for the player, ran 8.1 km in a game, so much for the RL players are so fit myth*” [https://www.bbc.com/news/business-40636746]. Here it is used in the feedback to the article about online games to express what one may be doing or saying in “Real Life”.

2) Acronym is formed from the first letters of a group of words. We pronounce the acronym as a word. Such abbreviation as *FOMO* expresses “fear of missing out” [2]. It appeared only in early the 21st century. Kiterunner777 used it to express people’s anxiety about their life: “*This FOMO makes people so afraid of what they COULD be missing that they pay no attention to what they actually ARE missing-their actual life*” [https://psychcentral.com/blog/discuss/17056/].

3) A shortening is an abbreviation in which the beginning or end of the word has been omitted, e.g. *FB* – “is the shorthand term for Facebook, with capital F dates from 2004” [2]. MSR Seshu had a negative reaction towards the mass media – Facebook: “*I feel rather overwhelmed by the invasion of my privacy which in turn restricts my ability to get the attention of my FB friends to what I wish to post*” [https://www.theguardian.com/technology/commentisfree/2019/apr/07/facebook-begs-to-be-regulated-but-wants-to-choose-how#comment-127814883].

4) Contractions are abbreviations in which we omit letters from the middle of a word, e.g. *Govt* stands for government [4]. Jamie told us about local government in Britain: “*EU's aim is to eventually rule over their member states from a centralised Govt (in Berlin)*” [https://www.bbc.com/news/uk-politics-47196636].

To sum it up, such types of neologisms as abbreviations are of special interest and importance for the research as they help to discover the latest trends in modern English. We have found 5 examples of acronyms, 2 – initialisms and 4 examples of shortening and contractions in the English news articles.

References

1. Akhmanova O. S. Dictionary of Linguistic terms / O. S. Akhmanova. – M.: Soviet encyclopedia, 1966. – 263 p.
2. Oxford Dictionary [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://en.oxford-dictionaries.com/>. – Назва з екрану.
3. Ramsden P. Learning to Teach in Higher Education. London: Routledge, 1992. – P. 83–150.
4. Urban Dictionary [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.urban-dictionary.com/>. – Назва з екрану.

Науковий керівник – канд. філол. наук, доц. Данильченко І. В.

TYPOLOGY OF EVALUATIVE ADJECTIVES IN *BBC CULTURE* NEWS ARTICLES

In modern linguistics, there is a tendency to study the category of evaluation [2, c. 1], especially in the news where the issues of subjectivity and objectivity are inextricably intertwined [3, c. 3]. The study of evaluative adjectives in *BBC Culture* news articles is **topical** as these adjectives are an effective expressive means to highlight the special features of people, objects, places and artifacts described in the texts shaping the audience's opinion about different cultural events. Therefore, the **aim** of this research is to classify evaluative adjectives in *BBC Culture* news articles (bbc.com).

Evaluation is an attitude to a referent expressed in a verbal form [2, c. 134]. Modern linguistic literature presents various approaches to evaluation and classifications of evaluative language means. Aristotle was the first to study the notion of evaluation. He claimed that it is necessary to identify the types of objects which can be subject to evaluative qualifications, to analyze contexts and to explicate the meanings of evaluative predicates so as to describe the category of evaluation. Following Aristotelian views, E. Wolf and T. Markelova studied evaluative means of language and considered evaluation to be a functional and semantic category. V. Telia and G. Skliarevska explained functions of evaluative units of language within pragmatic approach [1, c. 8].

Among various parts of speech, adjectives are considered the most effective means of expressing evaluation [1, c. 8]. According to L. Kertz, evaluative adjectives are property-denoting predicates which retain their "individual-level reading when combined with an infinitival clause" [4]. They are classified into **common** and **specific** [1, c. 9]. In *BBC Culture* news articles **common** evaluative adjectives convey the journalists' attitude to the referent in terms of "good" and "bad" [ibid.], e.g., *It's just not as good as the children's film it is trying so hard to be* (<http://www.bbc.com/culture/story/20181212-film-review-mary-poppins-returns>). **Specific** evaluative adjectives combine description and evaluation characterizing the referent from different points of view [1, c. 9], e.g., *"You're the handsomest kid in this town," said Wilder* (<http://www.bbc.com/culture/story/20170817-why-some-like-it-hot-is-the-greatest-comedy-ever-made>). In this sentence, the evaluative adjective handsome is used to describe a person's appearance expressing an esthetic evaluation of the referent.

In *BBC Culture* news articles there are also evaluative adjectives with positive and negative meaning in one sentence. It serves to increase the expressiveness, e.g., *One of Hollywood's most famously glamorous and elegant superstars, Nicole Kidman, demonstrated just how unglamorous and inelegant she could be* (<http://www.bbc.com/culture/story/20190104-film-review-destroyer>).

To conclude, any evaluative expression presupposes the person who assesses and referent. In *BBC Culture* news articles evaluative adjectives allow the authors to highlight the special features of people, objects, places and artifacts described in the texts shaping the audience's opinion about different cultural events.

References

1. Арутюнова Н.Д. Типы языковых значений / Н.Д. Арутюнова. – М. : Наука, 1988. – С. 8-9.
2. Володина М. Н. Язык СМИ – основное средство воздействия на масс-совое сознание [Текст] / М. Н. Володина // Язык средств массовой информации / Под ред. М. Н. Володиной. – М.: Альма Матер, 2008. – 303 с.
3. Набок А. І. Вербалізація ефектів об'єктивності та суб'єктивності в англomовному новинному Інтернет-дискурсі: когнітивно-риторичний аспект автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / А.І. Набок ; Одеськ. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова. – Одеса, 2018. – 22 с.
5. Kertz L. Evaluative Adjectives: An Adjunct Control Analysis [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lingref.com/cpp/wccfl/25/paper1453.pdf>

CONSTRUCTIONS DENOTING FILM GENRES IN FILM REVIEWS

In recent years construction meaning, use and functioning has become an interest for linguists. It is claimed that constructions are certain pairings of form, meaning and function, including morphemes, words, idioms, partially lexically filled and fully general linguistic patterns [2, 112].

However, little attention has been paid to the analysis of the typology of constructions denoting cinematograph, which determines the topicality of our work. The aim of our paper is to classify the constructions in film reviews denoting film genres at the syntactic level.

At this level constructions are divided into immediate, modified and extended [1, c. 175]. The **immediate** encompass combination of words with dependent units placed either on the left or on the right, e.g. *at the box office*; *£466 million*; the **modified** enlarge the immediate constructions with additional units, e.g. *whopping £466 million*; **extended** combine two or more immediate constructions within one utterance, e.g. *It made a whopping £466 million (\$610 million) at the box office and went on to become Britain's fastest selling DVD ever*

We have singled out such groups of constructions denoting cinematograph: constructions describing movie characters, e.g. *glitter-glam pop star*; constructions denoting musical accompaniment of the film, e.g. *minimalist electronic soundtrack*; constructions denoting computer generated graphics in the film, e.g. *unsurprising special effects*; constructions denoting success of the film, e.g. *box-offices smash*; constructions denoting film genres, e.g. *feel good romantic comedy*.

In our research we focus on constructions denoting genres and we have found out such genres as a crime film, a horror film, a drama film and a thriller.

Constructions denoting genres may have descriptive character, positive evaluative character and negative evaluative character.

Constructions with descriptive character, e.g. *Destroyer is still a pulpy crime movie rather than a profound tragedy*. (www.bbc.com, 08.01.2019) In this sentence the component *profound* in the immediate construction *profound tragedy* describes the author's assumptions about the film. The modified construction *pulpy crime movie* shows the actual assessment of the movie and characterizes it.

Constructions with positive evaluative character, e.g. *That is the simple, overarching message of Jordan Peele's witty meta-horror film*, (www.bbc.com, 22.03.2019) *Us*. In this sentence the immediate construction *meta-horror film* denotes film genre and the component *witty* in the modified construction *witty meta-horror film* underscores positive assessment of the movie.

Constructions with negative evaluative character, e.g. *Red sparrow is painfully unsexy thriller* (www.bbc.com, 01.03.2018) in this sentence the component *unsexy* in the immediate construction *unsexy thriller* is used to give the negative evaluation of the film. The component *painfully* in the modified construction *painfully unsexy thriller* intensifies the author's negative impression.

To conclude, the opposition between the immediate and modified constructions seems to be helpful in representing author's positive or negative assessment of the film. In addition, the linguistic components give more precise characteristic to the film genre.

References

1. Потапенко С.І. Constructions in English: from pragmatic to syntagmatic relations / С.І. Потапенко // Література та культура полісся. – 2017. – Випуск 89. – 175 с.
2. Baicchi A. Construction learning as a Complex Adaptive System / A. Baicchi. – New York: Springer, 2015. – 112 p.

Науковий керівник – канд. філол. наук, доц. Деркач Н. В.

ЛІНГВАЛЬНІ ЗАСОБИ ВПЛИВУ
НА СПОЖИВАЧА В АНГЛОМОВНІЙ
АУДІОВІЗУАЛЬНІЙ КОМЕРЦІЙНІЙ РЕКЛАМІ
ВІСКІ JOHNIE WALKER ТА JACK DANIEL'S

Специфіка взаємодії комплексів мовних засобів із метою досягнення ефективного впливу комерційної реклами на споживача вже неодноразово слугувала предметом наукового вивчення. Утім певні різновиди реклами, наприклад, англomовної комерційної аудіовізуальної реклами алкогольних напоїв, все ще залишаються недостатньо дослідженими. Саме тому розглянемо мовні засоби впливу на споживачку аудиторію, типові для реклами таких брендів віскі, як Johnnie Walker та Jack Daniel's.

Важливим чинником, завдяки якому ці бренди здобули свою популярність, є вдалі рекламні стратегії. Насамперед, ідеться про створення іміджу міцних алкогольних напоїв, призначених для впевнених у собі й вольових чоловіків у Jack Daniel's [3] та розвинених й амбітних людей, які не зупиняються на досягнутому, у Johnnie Walker [4]. Зазначимо тут, що тексти відеороликів реклами віскі, як правило, не є занадто емоційними, вони звучать впевнено й авторитетно, акцент зроблено на раціональних фактах.

Здійснений нами аналіз 10 рекламних роликів загальною тривалістю 26 хв показав, що для реклами віскі типове непряме спонукання споживачів [1, с. 73], у більшості випадків застосовуються розповідні речення, де функцію впливу реалізовано за рахунок комплексів лексико-граматичних і фонетичних засобів.

Частотним є використання інформації мотиваційного характеру, яка нашоує споживачів на думку, що віскі та успіх взаємопов'язані: *Your entire life, every routine, every risk, every moment, every step forward and every step back has led you here, to the next step and has the power to change everything*. У цьому прикладі диктор робить багато пауз, варіює гучність висловлення, додає епітети та гіперболи (*entire life, to change everything*). Крім того, поширеними в рекламі віскі є також і інші стилістичні засоби, зокрема асиндетон, повтори, у тому числі синонімічні, метафори, образні порівняння й уособлення. Саме вони покращують мнемонічні властивості реклами та роблять її привабливішою.

Найбільш частотним типом повторів у рекламі віскі є анафора. Наприклад, в одному з рекламних роликів, що розповідає про країну походження віскі, місця його виготовлення та людей-виробників, майже кожне речення починається з *this is*. Крім того, усі речення містять назву самого лейблу, дозволяючи поєднати *This is* та *Johnnie Walker Black Label*. Використання повторів тут підвищує емоційну тональність тексту: *See the land that **shapes** these people and the people that **shape** this whiskey, all **shape** how bloody good it tastes*. Диктором у наведеному вище прикладі реклами є жінка з яскраво вираженим шотландським акцентом, для вимови якої типові жвавий ритм і прискорений темп, застосування емпатичного наголосу на словах, що мають здійснити позитивний ефект на споживача. За допомогою епітетів виділено провідні, суттєві властивості товару [2]: *A whiskey as bold as it is complex; the finest malts from all over Scotland* та ін. Асиндетон увиразнює мовлення та слугує для виділення окремих слів, наприклад, *Gentleman Jack, extra smooth, from the makers of the Jack Daniel's*.

У свою чергу реклама віскі Jack Daniel's частіше позначена використанням метафор, напр. *This guy keeps the town **dry**. These guys would prefer **a little wet***, образних порівнянь, напр. *Just look for one of our postcards, we send them all over, they look like this (a bottle of whiskey)*. Часто трапляються уособлення, напр. *What the label doesn't tell you, a sip will* та гіперболи: *This land was made for you and me; extra smooth*.

Потрібне емоційне забарвлення створюється у відеороликах і за допомогою фонетичних засобів. Так, у рекламі віскі Jack Daniel's залучення серйозного і спокійного чоловічого голосу, подекуди з втаємниченим тембром на фоні помірного темпу й зниженої гучності сприяє тому, що мовлення диктора звучить досить авторитетно. Аналогічний ефект досягається і в рекламі Johnnie Walker – White Walker, заснованій на сюжеті популярного серіалу «Гра престолів», де мовець середнього віку з низьким і серйозним голосом із глибоким чоловічим тембром, звучить досить упевнено.

У рекламі віскі Johnnie Walker та Jack Daniel's фразовий наголос зазвичай виділяє найбільш значуще слово. Практично завжди це супроводжується певним посиленням або підвищенням голосу, уповільненням темпу проголошення слова чи фрази, паузою після них. Наприклад, у рекламі віскі Jack Daniel's таким чином виділено слова, які наголошують на високій якості продукту: *This is the oldest registered distillery in the United States, from a place where the water is **cool, clean and iron free, perfect** for making Tennessee whiskey*.

Таким чином, мовна специфіка відеороликів реклами віскі Johnnie Walker та Jack Daniel's полягає у формуванні мелодійного, але разом із цим динамічного, переконливого, емоційно забарвленого тексту з підсиленими мнемонічними властивостями, що позитивно впливає на споживача й викликає сприятливі для рекламодавця емоції та асоціації.

Література

1. Ковальчук М. С. Лексичні особливості рекламних текстів / М. С. Ковальчук, В. С. Алексєєв // Дослідження з лексикології і граматики англійської мови. – 2015. – №16. – С. 70-77.
2. Хавкіна Л. М. Основи рекламної діяльності: навчально-методичний посібник для студентів зі спеціальності «Журналістика» / Л. М. Хавкіна. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2013. – 76 с.
3. История брендов: Jack Daniel's // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zg-brand.ru/statiy/history_brand/jack_daniel_s/
4. Johnnie Walker: Секрети шотландського віскі // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://aalcogol.org/ukr/information/whiskey/61-johnnie-walker.html>

МОЛОДЁЖНЫЙ СЛЕНГ КАК ЯЗЫКОВОЕ ЯВЛЕНИЕ. ОСОБЕННОСТИ ЕГО ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ

В данной статье речь пойдет о характерных лингвистических возможностях СМС-языка. В настоящее время происходит активное проникновение новых сленговых слов в английскую молодежную речь, которое связано с расширением туристических и политических связей. Сегодня сленг является неотъемлемой частью любого языка и отражает специфику современной жизни общества. Хотелось бы рассмотреть понятие сленга и его роль в современной лингвистике.

Сленг – это вариант разговорной речи, который не соответствует нормам литературного языка.

Сленг может использоваться в различных ситуациях, к примеру, чтобы выразить свое дружелюбие собеседнику. Сленг может привести к разным реакциям: он может привлечь внимание человека или наоборот оттолкнуть его. Но правильно используемый сленг всегда вызывает интерес.

В наше время высоких скоростей язык также претерпевает быстрые изменения. Слова и выражения упрощены, уменьшены. Появляется всё больше сокращений, поскольку они экономят время, что является очень удобным. Поэтому сленг получил преимущество в наше время и начинает усиленно развиваться.

В определенной ситуации слово может стать сленговым, даже на незначительное время, из-за его стилистической окраски, придаваемой ему контекстом. Язык тела, интонация, тон и даже паузы могут сыграть важную роль в указании, что слово или выражение следует рассматривать в качестве сленга.

Использование сленга удобно в разговоре из-за его точности и краткости. В связи с научно-техническим прогрессом использование коротких четких выражений стало необходимостью в повседневном общении в социальных сетях и разнообразных чатах. Очень трудно проигнорировать сленговое выражение, если оно полностью и точно отражает идею, мысль, состояние во время речи.

Парадокс сленга заключается в том, что люди смотрят на него с презрением, но они не могут обойтись без него. Что касается сленга в английском языке, то он относится к одной из подсистем английского языка, или, скорее, к нелитературной лексике. Однако сложно выделить четкую границу между литературной и разговорной лексикой.

Несмотря на тот факт, что не все сленговые слова возможны для употребления в грамотной речи, сленг является сокровищем английского языка из-за своей живости и гибкости. В связи с этим нельзя не согласиться, что некоторые сленговые выражения, которые не используются в литературной речи, вошли в литературу английского языка и утвердились в ней. Кто сейчас может сомневаться в грамотности слова lunch? Тем не менее, это слово берёт своё начало в нелитературной сленговой речи так же, как и слова bus, fun и многие другие.

В современном английском языке молодёжная речь характеризуется как «телеграфный стиль», который прижился с появлением мобильных телефонов, использованием СМС, электронной почты и других социальных сетей. Таким образом,

язык молодых людей начинает приобретать более упрощённую структуру, с помощью которой можно передать свои мысли гораздо быстрее.

Использование разговорного языка, включая сленг, в повседневной жизни – это зачастую характеристика неформальных ситуаций, так же, как формальное использование языка ожидается в официальных контекстах. Сленг можно услышать в непринуждённой беседе друзей, но не за столом на официальном ужине.

Однако не существует точного, неизменного соотношения между степенью формальности ситуации и «возможностью проявления сленга». Несколько видов общения стали менее официальными в современном обществе и приобрели более близкий, непринужденный характер: родитель-ребенок, учитель-ученик, начальник-подчиненный. С другой стороны, использование языка может постепенно и неувлимо изменяться вместе и параллельно с самим отношением, либо это может произойти без какого-либо изменения ситуации (метафорический сдвиг). Формальность ситуации может изменяться во времени и пространстве, от страны к стране, от культуры к культуре, или даже согласно изменениям настроения участников беседы.

Перечисляя характеристики сленга, его креативность и рациональность, следует отметить, что есть некоторый парадокс: с одной стороны существует попытка к обновлению языка и к тому, чтобы быть разным в своей речи, с другой стороны, чем быстрее и шире новые сленговые образования распространяются, тем быстрее они устаревают. Большинство сленговых выражений пользуются популярностью только непродолжительное время: они привлекают внимание публики с «внезапностью фейерверка» или «падающей звезды» и затем также быстро угасают, не имеет значения насколько употребимыми они стали за этот короткий отрезок времени.

Однако, бывают случаи, когда давно забытые сленговые слова неожиданно возвращаются в употребление. Это происходит обычно из-за нового поколения детей, подверженных повторному запуску старых классических фильмов или телесериалов. Не зная, что такое «анахронизм», они рассматривают эти слова, как своё личное открытие, и вдыхают в них жизнь.

Таким образом, в заключении следует сказать, что значительная часть сленговых слов имеет тенденцию не только оставаться сленговыми десятилетиями, но сохраняться на века. Эти слова никогда не принимались как стандарт в речи, но и не исчезли.

Литература

1. Электронный ресурс. Режим доступа: [<http://www.diacronia.ro/ro/indexing/details/A22587/pdf>].
2. Электронный ресурс. Режим доступа: [<https://www.journals.uchicago.edu/doi/full/10.1086/683179>].
3. Eble, Connie (1983) On Defining Slang. In Slang: Deviation or Norm? The Tenth LACUS Forum, 409-16. Columbia, S.C. : Hornbeam Press

ADJECTIVE CONSTRUCTIONS OF HAPPY AND UPSET LOOK IN INTERNET NEWS ARTICLES

We come across a lot of adjective constructions in our everyday life. A well-chosen one gives a sentence more life and makes our writing more interesting. Especially, it concerns English news texts since the author aims at catching readers' attention. The prospect of adjective constructions' study is denoted by theoretical and practical needs because lately the interest in studying people's appearances has grown as the language is changing and it influences the usage of adjective constructions. Simple adjectives were studied by many linguists: V. Vinogradov, V. Gak, M. Blokh, N. Rayevska and others. But adjective constructions require further study. The aim of our research is the analysis of constructions with adjectives which denote happy and upset look of people. Constructions pair a linguistic form with a meaning [3, p. 5]. Adjective constructions always have an adjective acting as the head [2, p. 12].

We have analyzed 50 BBC news articles and have singled out 15 examples of LOOK-CONSTRUCTIONS. They describe a person's physical appearance, especially how attractive he/she is or give the impression of being in this or that mood [1]. They are subdivided into 2 groups: HAPPY LOOK-CONSTRUCTIONS and UPSET LOOK- CONSTRUCTIONS. We have selected immediate adjective constructions, which combine with a neighboring word and modified, which enlarge the immediate constructions with additional units. But in order to better understand the meaning of the adjectives we have paid attention to the extended constructions in which the immediate construction combines with other constructions [4, p.175].

The 1st group represents positive and happy look of people. Having analyzed the definitions of the following adjectives we have concluded that the author wants to emphasize attractiveness and joyful emotions of people. The majority of adjective constructions are immediate, *e. g. a charming man, a smiling teenager, an attractive guy, my beautiful boy*. The constructions *a very good-looking boy* and *an extremely happy woman* are modified with the intensifiers *very* and *extremely*. The author uses them to increase the degree of the people's features of look-constructions.

The 2nd group was used to describe person's sadness, not very attractive look and strong negative feelings. Here we have the immediate constructions, *e. g. a distraught mother, the depressed man, the crying child* and the modified ones, *e. g. very emotional, quite upset*. The meaning of the adjectives within this group is not always clear, that why we have analyzed the extended constructions: *The rise in depressive symptoms was "deeply worrying", a charity said (www.bbc.com, 28.03.19)*. Here the immediate construction *deeply worrying* enters the extended one *the rise in depressive symptoms* which underscores that nowadays teenagers become depressed and anxious.

To conclude, LOOK-CONSTRUCTIONS were used in 15 analyzed articles out of 50. To emphasize a happy look and emotions the following adjectives were used most frequently: *good-looking, handsome, charming, happy, smiling, attractive, beautiful, funny*. On the contrary, to represent upset look and emotions the author values of such words: *anxious, emotional, distraught, crying, distressed, upset, worrying*. The choice depends on the topic of the article.

References

1. Cambridge Dictionary. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dictionary.cambridge.org/ru/> – Назва з екрану.
2. Crystal D. A Dictionary of Linguistics and Phonetics / D. Crystal. – 6th edition. – Malden and Oxford: Blackwell Publishing, 2008. – 529 p.
3. Goldberg A.E. Constructions at Work: The nature of Generalization in Language / A.E. Goldberg. – Oxford: Oxford University Press, 2006. – 280 p.
4. Potapenko S. I. Constructions in English: from paradigmatic to syntagmatic relations / S.I. Potapenko // Література та культура Полісся. – Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя. – 2017. – Вип. 89. Серія «Філологічні науки». – №9. – С. 172–180.

NEURAL NETWORKS THESAURUS

Through time people have tended to do less by developing new technologies. But even nowadays mankind still pay attention on routine things, like pattern recognition, that are mere for people but hard enough for any automatization tools.

Neural networks are used to derive meaning from complex data, detect and extract patterns which human brain doesn't notice, they are made up of a number of simple, highly interconnected processing elements, which process information by their dynamic response to inputs [1]. Thanks to them humanity can create self-driving cars, make forecasts, detect anomalies etc.

Neural networks sphere has it's own words and definitions novices need to know to be immersed enough to understand articles. Developing as a field of study, thus first words appearing, begun in 1943 when Warren McCulloch and Walter Pitts when they supposed how neurons might work and modeled a simple neural network with electrical circuits [2]. Later on their concept was reinforced by Donald Hebb's book *Organization of Behavior* written in 1949. Many words from neuropsychology moved to neural networks field.

Neural networks consist of units and directed weighted links (connections) between them. Neural networks are typically organized in layers. Layers are made up of a number of interconnected 'nodes' – computational units that have one or more input connections, a transfer function that combines the inputs, and an output connection [3]. Neural networks receive patterns via the input layer then this layer sends data to one or more hidden layers, those process data and send it to the output layer, which shows the final result to the user [4]. When a neural network learns means it compares it's guess with an actual answer and properly adjusts itself [5].

Summarizing, there are basic definitions those form a base in neural networks. *Unit* – a function that receives and transfers data. *Weighted link* – connections between units to transfer data. *Layer* – a group of interconnected units. *Input layer* – a group of units thoes receive patterns and transfer data to the next layers. *Hidden layer* – a group of computational units those transfer data to the output layer. *Output layer* – a group of units those return processed data. *Node* – a computational unit with one or more inputs, a function for combining the inputs, and an output connection(s). *Learning* – a process of neural network's self-adjusting after each cycle.

This question isn't studied enough, because there are only few books which explain the words foundation of neural networks. The sphere has many complex things 'scaring' for new learners. As far as learning gives understanding, understanding leads to new inventions, and inventions change the world the problem of compiling a neuralnetworks thesaurus is a promising challenge for further researches.

References

1. Caudill, Maureen. "Neural networks primer, part VIII." AI Expert 4.8 (1989): 61-67.
2. 3.0 History of Neural Networks, History of Neural Networks, // Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.psych.utoronto.ca/users/reingold/courses/ai/cache/neural4.html> (March 21, 2019)
3. Basheer, Imad A., and Maha Hajmeer. "Artificial neural networks: fundamentals, computing, design, and application." Journal of microbiological methods 43.1 (2000): 3-31.
4. Nils J. Nilsson, 1998, Introduction To Machine Learning, Stanford University, Stanford
5. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://pages.cs.wisc.edu/~bolo/shipyard/neural/local.html> (March 21, 2019)

Науковий керівник – канд. філол. наук, доц. Миколайчук А. І.

TRANSLATION TECHNOLOGIES FOR IT ENGLISH

Nowadays, we have to deal with a great amount of information and the data in the IT area in particular. The problem is that this information has to be translated in different languages, but it's impossible for human translators to do this [1]. That is why modern technologies are important for translation, especially for the IT English teaching and learning.

Among the exciting electronic translation tools we are analyzing the following: **CAT tools** (computer-assisted translation); **Machine Translation (MT)**; **CMS – Content Management System**; **TMS – Translation Management System** (information systems and translation service portals).

CAT Tools basic function is to save the translated texts in the **memory** and later use that saves in the memory to recreate translating recurring text easier and more efficient. Now, CAT tools are online, so you can access them from everywhere. Computer-assisted translation (CAT) combines manual editing with the software, making translation a cooperative process between computer and human. Also, Computer-assisted translation is a wide, inaccurate term which includes a range of tools, from the simple to the complicated ones. These can include [1]: translation memory tools (TM tools), which include databases of texts in a source language; spell checkers are a word processing software, or available as add-on programs; grammar checkers, as a built-in software, or available as add-on programs.

Machine translation is a sub-field of computational linguistics that investigates the use of software to translate text or speech from one language to another. On a basic level, MT simply replaces words in one language with words in another. Moreover, neural techniques are a rapidly developing range that is increasing the quality of translations, handling differences in linguistic typology, the isolation of anomalies and translation of idioms.

Current machine translation software often provides customization by domain or profession (for instance weather reports or IT topics), that improves output by limiting the range of available substitutions [2]. That is why machine translation of government and legal documents more readily produces correct output than conversations or less standard texts.

A *content management system (CMS)* manages the creation and modification of digital content [3]. It is usually provided for multiple users in a collaborative environment. Nowadays, a *CMS* is the most frequently used method of uploading already translated texts. A *Translation management system (TMS)* is software for automating many stages of the human translation process and increasing translator efficiency [4]. Moreover, a translation management system generally includes at least two types of technology: process management technology to automate the work, and linguistic technology to help the translator. Translation management systems are used today mostly for managing different aspects of translation business.

So, the analyzed technologies provide a great amount of opportunities for instant and correct translation. They have to be developed and used for IT English teaching and learning and for sharing new information in this range.

References

1. Williams, Jenny, and Andrew Chesterman. The map: a beginner's guide to doing research in translation studies. Routledge, 2014.
2. Sivan, Yesha, ed. Handbook on 3D3C platforms: Applications and tools for three dimensional systems for community, creation and commerce. Springer, 2015.
3. Rockley, Ann, Pamela Kostur, and Steve Manning. Managing enterprise content: A unified content strategy. New Riders, 2003.
4. van de Weerd, Inge, et al. "A situational implementation method for web-based content management system-applications: method engineering and validation in practice." Software process: improvement and practice 11.5 (2006): 521-538.

ВІДДЗЕРКАЛЕННЯ МОВНОЇ СПЕЦИФІКИ РАНЬОГО НОВОАНГЛІЙСЬКОГО ПЕРІОДУ В СОНЕТАХ В. ШЕКСПІРА

Як відомо, для адекватного розуміння сучасного стану мови, її граматичних форм, фонетичного устрою, а також структури її словникового складу доцільно розглядати мовні явища як результат цілої низки змін і перетворень, що відбувалися протягом тривалого історичного часу. Не дивно тому, що мовні особливості раннього новоанглійського періоду (далі РНП) (XV–XVII ст.) розвитку англійської мови, коли розпочалися становлення та стандартизація сучасної англійської мови, вже неодноразово слугували предметом наукового вивчення. Їхній розгляд на прикладі поезії В. Шекспіра сприятиме полегшенню тлумачення та усного відтворення його сонетів.

До морфологічних особливостей РНП, віддзеркалених у сонетах, слід віднести тенденцію щодо використання займенника множини *ye* замість *thou* при зверненні до однієї особи [1, с. 342]. При цьому у Шекспіра зустрічаються обидва варіанти. Ще однією ознакою РНП є вжиток форми присвійного займенника *thine*, яка зникає протягом більш пізніх етапів цього періоду. Також, у сонетах подекуди спостерігається написання загальних іменників з великої літери (напр. *Nature*), типове для більш ранніх періодів розвитку англійської мови. У межах РНП єдиним універсальним засобом творення прислівників від прикметників стає суфікс *-ly* (напр. *young* – *youngly*) [там само, с. 368].

Протягом РНП і, відповідно, у Шекспіра, ще зберігаються певні специфічні дієслівні форми. Так, у модальному дієслові *shall* все ще залишається середньоанглійське закінчення *-t* (*shalt*), уживане із займенником другої особи однини. Також, частотною є форма дієслова із *-st* (*grow'st*, *departest*, *bestow'st*, *convertest*, *mayst*, *shouldst*) після займенника *thou*, яка поступово зникає протягом XVII ст. У творах Шекспіра поширеною є форма дієслова 3 особи теперішнього часу на *-th*, напр. *Since everyone hath, everyone, one shade... The one doth shadow of your beauty show, the other as your bounty doth appear*, хоча з'являється і форма на *-s*. Також, у сонетах уже можна віднайти герундій, який зародився ще у середньоанглійський період та активно розвивається у РНП, поступово відділяючись від іменника.

На фонетичному рівні через зміну вимови багатьох слів, наприклад, унаслідок Великого зсуву голосних, сьогодні втрачено особливу мелодику сонетів, яка присутня в Шекспіра, й у сучасному читанні рими часто не працюють, що може зменшити естетичний ефект [2, с. 259], напр. *Came there for cure and this by that I prove, Love's fire heats water, water cools not love*. Зрештою лише третина сонетів має риму, що сьогодні звучить ідеально в англійській мові [там само, с. 296]. Крім того, через історичні відмінності у вимові звуків втрачено деякі асонанси, напр. *When wasteful war shall statues overturn. And broils root out the work of masonry, Nor Mars his sword, nor war's quick fire shall bur*, у той час як повторення голосної *a* у *waste* [wast], *war* [wRr] надає рядкам особливого звучання [там само, с. 302]. Таким чином, при читанні сонетів за правилами сучасної англійської мови деякі слова звучать інакше і, з погляду фонетики, не пов'язані між собою.

Отже, наявність у творах Шекспіра великої кількості архаїчних лексем, уживання старих граматичних форм поряд із новотворами, наприклад, на рівні особових закінчень дієслів, ступенів порівняння прикметників, присвійних займенників тощо, відмінностей у вимові звуків порівняно із теперішнім станом мови становлять певні труднощі для сприйняття сучасними читачами та потребують відповідного тлумачення й перефразування.

Література

1. Ильиш Б. А. История английского языка / Б.А. Ильиш. – М.: Высшая школа, 1968. – 312 с.
2. Crystal D. Sounding out Shakespeare: Sonnet rhymes in original pronunciation. – Cambridge: CUP, 2011. – P. 295-306.

РЕФЕРЕНЦІЙНІСТЬ ПОСИЛАНЬ НА СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ У НОВИННИХ СТАТТЯХ

Медійний дискурс виник як результат глобалізації і розвитку телекомунікацій. Тому новинні статті та їх відповідники у соціальних мережах стали об'єктом наукових досліджень, що й зумовлює актуальність пропонованого дослідження. Коли соціальні мережі Фейсбук (Facebook), Твіттер (Twitter) та Інстаграм (Instagram) перетворилися з платформ спілкування з друзями на потужні інструменти творення іміджу, самопросування, управління і формування громадської думки, сайти новин визнали інформацію зі сторінок соціальних мереж як першоджерела й активно залучають мережеві дописи користувачів у новинах.

Особливістю дописів соціальних мереж у текстах новин є їхнє референційне значення, тобто співвіднесеність дописів з об'єктами позамовної дійсності нарівні з мовними знаками у тексті [2, с. 161]. Матеріалом цього дослідження слугують 30 статей новин Бі-Бі-Сі та 30 дописів фейсбук, залучених у аналізованих статтях.

Прикладом референційності дописів фейсбук може бути стаття *“New Zealand quake: Preacher under fire over homosexual claim”* [http://www.bbc.com/news/world-asia-38011627]. Наведений заголовок стверджує, що люди більше переймаються нетолерантністю церкви до одностатевих шлюбів, ніж попередженням стихійних лих, про що свідчить вибір мовних одиниць: церква представлена іменником *Preacher*, її ставлення – виразом *homosexual claim*, а зворот *under fire* вказує на різке несхвалення цього ставлення народом. Протиставлення між двома точками зору вербалізоване також на синтаксичному рівні: автор використовує структуру colon-title – заголовок, що складається з двох частин, розділених двокрапкою [3, с. 73].

На початку статті подається скріншот допису фейсбук: *“As predicted during yesterday morning’s service, the recent natural disasters are a sign that “nature was never created to carry the bondage of our iniquity” – Bishop Brian Tamaki, 13/11/2016*. Після скріншоту ситуація зображена так: *“A New Zealand preacher is facing a backlash after saying that earthquakes could be caused by homosexuality. A 7.8 magnitude earthquake struck South Island last week, killing two people. Brian Tamaki, leader of the Destiny Church, posted a sermon on Facebook claiming such disasters were caused by sin, and referencing gay marriage”* [http://www.bbc.com/news/world-asia-38011627]. Зіставляючи наведений фрагмент тексту новин із текстом допису фейсбук, виокремлюємо мовні одиниці на позначення землетрусу та одностатевих шлюбів. У дописі фейсбук вони позначені одиницями базового рівня категоризації *natural disasters* та *iniquity*, в той час як у тексті новин Бі-Бі-Сі залучені номінації субординатного рівня: *earthquake*, *homosexuality*, та *gay marriage*.

Співвіднесення об'єктів із базовим чи субординатним рівнем узагальнення дозволяє виявити, як автори дописів соціальних мереж та журналісти концептуалізують об'єкти й оперують знаннями про них: базовий рівень не вимагає спеціальних, теоретичних знань, об'єкти на ньому сприймаються й категоризуються гештальтно, несвідомо, без виокремлення їхніх характеристик чи складових компонентів [1, с. 61], що властиве дописам фейсбук. Для зарахування відповідних об'єктів до категорій субординатного чи суперординатного рівня необхідне знання їх спільних з іншими об'єктами характеристик (для категорій більш високого рівня абстракції) і відмітних ознак (для категорій рівня нижчого порядку) [1, с. 61], тобто наявність спеціальних знань, що властиве текстам новин.

Література

1. Данильченко І. В. Вербалізація потреби в безпеці в англійськом журнальному дискурсі : гендерний аспект / І. В. Данильченко // Лингвориторическая парадигма: теоретические и прикладные аспекты. – Сочи : Сочинск. гос. ун-т, 2013. – Вып. 18. – С. 60-64.
2. Демьянков В. З. Референция // Краткий словарь когнитивных терминов / Кубрякова Е. С., Демьянков В. З., Панкрат Ю. Г., Лузина Л. Г. / Под общ. ред. Е. С. Кубряковой. – М. : Филологический факультет МГУ им. М.В. Ломоносова, 1996. – С. 160-165.
3. Яхонтова Т. В. Основи англійського наукового письма: Навч. посібник для студентів, аспірантів і науковців. – Львів: ПАІС, 2003. – 220 с.

Науковий керівник – докт. філол. наук, проф. Борисов О. О.

ТЕМАТИЧНІ УГРУПУВАННЯ ЛЕКСИКИ НА ПОЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ “WEATHER” У СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Встановлено, що значення мовного знаку стає для нас зрозумілим краще лише тоді, коли ми вивчаємо слово в зв'язку з іншими словами, синонімічними з ним, і одиницями, що належать до одного і того ж поняттєвого кола уявлень [3]. Жодна лексема не існує ізольовано у мовній свідомості етносу, відтак, слова, що позначають поняття “weather” також утворюють певну мікросистему або номінативний фрагмент національної мови.

Актуальність роботи визначається загальною спрямованістю сучасних лінгвістичних розвідок на виявлення тематичних ділянок національних мовних картин світу. Новизна теми дослідження зумовлена тим, що поняття “weather”, і відповідно угруповання лексики, яка представляє це поняття, ще не були досліджені на матеріалі сучасної англійської мови. Інтерес до найменувань явищ погоди зумовлений тим, що дані назви, безсумнівно, являють собою значущу лексику, яка тісно пов'язана з повсякденним життям людини, зокрема представників англomовного етносу.

Метою роботи є тематична диференціація лексики, яка репрезентує поняття “weather” у сучасній англійській мові.

Дослідження передбачає низку етапів. По-перше, необхідно окреслити семантичні межі значення поняття “weather” у сучасній англійській мові. Проаналізувавши сучасні тлумачні англomовні словники [5, 6, 7], пропонуємо наступне синтезоване значення лексеми “weather”: *weather – is a state of atmosphere at a particular place and time, which creates conditions in the air above earth such as temperature, rain, cloudiness, wind, etc (погода – стан атмосфери в конкретному місці та часі, що створює певні умови в повітрі над землею, такі як температура, дощ, хмарність, вітер тощо).*

По-друге, уточнимо термін “тематичні групи” лексики. Тематичні групи (ТГ) – це групи слів різних частин мови, об'єднані спільною темою. Найчастіше тематичні групи як парадигматичні класи лексики пов'язуються з контекстами на рівні речення. Слова в тематичних групах об'єднуються спільними контекстними асоціаціями в рамках речення і відображають взаємозв'язок речей або подій. Контекстні асоціації, що формуються мовцем, зазвичай обумовлюються контекстом ситуації, що вимагає використання певних слів. Під час перегляду п'єси, наприклад, ми говоримо про акторів, про гарну (або погану) постановку п'єси, тощо. Коли ми йдемо до магазину, то говоримо про ціни, про товари, які ми купуємо тощо [1; с. 51]. У свою чергу, тематична група “sport” може включати в себе такі лексеми “football”, “goal”, “to score” тощо [2; с. 238; 4].

По-третє, групуємо всі слова у тематичні рубрики. У результаті дослідження утворено дев'ять ТГ поняття “weather”. До ТГ “weather” належать одиниці, які пов'язані з різноманітними погодними умовами в конкретному місці, в конкретний час (weather permitting, climate conditions).

До ТГ “weather forecast” увійшли одиниці, що пов'язані з людською діяльністю прогнозування погоди (meteorological, weather forecast, weather report, the weather, the outlook, weather station, meteorologist, weatherman, synoptic, to forecast, to predict, etc).

До ТГ “devices” увійшли одиниці на позначення пристроїв, які допомагають людині визначити особливості тих чи інших погодних умов (anemometer, barometer, hygrometer, thermometer, weather vane, to measure, etc.).

ТГ “time” включає в себе одиниці на позначення часових відрізків переживання певної погоди (season, spring, summer, autumn, winter, day, morning, afternoon, evening, night, etc.).

ТГ “temperature” складають лексичні одиниці пов’язані з таким атмосферним явищем як температура (high, low, mild, below freezing, Celsius, Fahrenheit, degrees, to get high/low, etc.).

ТГ “rainy weather” складається з одиниць, які пов’язані з таким атмосферним явищем як дощ (raindrop, rain, rainfall, to rain, to pour, flood, deluge, to drizzle, to sprinkle, wet, rainy, shower, cloudburst, etc.).

ТГ “cloudiness” складається з одиниць, які позначають сіру або дуже темну погоду (cloudy, dull, grey, overcast, cloud, cirrus, cumulus clouds, funnel cloud, dense clouds, etc.).

До ТГ “wind” увійшли одиниці на позначення руху повітря (wind, blast, gale, gust, breeze, zephyr, prevailing winds, hurricane, tornado, whirlwind, to blow, breath of air, puff of wind etc.).

До ТГ “weather evaluation” увійшли одиниці, що позначають: а) приємну або задовільну для людей погоду (good, beautiful, gorgeous, glorious weather, nice, lovely weather, to clear up, etc.); б) неприємну (bad, awful, terrible, horrible weather, unsettled weather, etc.).

На перетині ТГ лексики, які відбивають перехрещення відповідних понять, сформувалися інші лексичні одиниці, які не належать у чистому вигляді до тієї чи іншої ТГ. Наприклад, лексема “thunder” відбиває на вербальному рівні перехрещення понятійних ділянок поняття “weather”, “noise” та “light”.

Отже, можна зробити висновок, що стилістично нейтральна лексика позначення погоди в сучасній англійській мові є значною частиною словникового складу (сімдесят чотири одиниці), яка тісно пов’язана з життям людини. Постійно поповнюючись новими одиницями, цей шар лексики вимагає здійснення комплексного опису, що є перспективою наших наступних розвідок.

Література

1. Гинзбург Р. З. Лексикология английского языка: учебник для ин-тов и фак. иностр. яз. / Р. З. Гинзбург, С. С. Хидекель, Г. Ю. Князева и А. А. Санкин. – 2-е изд., испр. и доп. – М. : Высш. Школа, 1979.
2. Ніколенко А.Г. Лексикологія англійської мови – теорія і практика / А.Г. Ніколенко. – Вінниця: Нова Книга, 2007. – 528 с.
3. П’яст Н. Й. Формування тематичної групи “назви посуду” в українській літературній мові: автореферат дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец 10.02.01 “українська мова” / Н.Й. П’яст. – Київ, 2003. [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – <http://library.ukma.edu.ua/?id=214>
4. Рублева О. Л. Лексикология современного русского языка / О.Л. Рублева – Владивосток: Изд-во Дальневосточного ун-та, 2004. – 250 с. [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – <https://scicenter.online/leksikografiya-frazeologiya-leksikologiya-scicenter/leksikologiya-sovremennogo-russkogo.html>
5. Cambridge Dictionary | English Dictionary, Translations & Thesaurus. [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – <https://dictionary.cambridge.org>
6. Collins Dictionary. Definition, Thesaurus and Translations. [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – <https://www.collinsdictionary.com>
7. Dictionary by Merriam-Webster. [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – <https://www.merriam-webster.com>
8. English Dictionary, Thesaurus, & grammar help. Oxford dictionaries. [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – <https://en.oxforddictionaries.com>

ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЯ ЯК ТЕОРТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ВИВЧЕННЯ ТЕКСТУ

Сучасний світ існує в умовах глобалізації та постійних змін і в той же час містить в собі особливості кожного народу, які втілюються в культурі. Вона поєднує в собі духовні та матеріальні цінності, світогляд, загальні установки, сформовані історично. Все це втілюється в мові, яка слугує для пізнання дійсності, формування особистості та системи життєвих цінностей, які передаються з покоління в покоління. Мова є відображенням обличчя певного народу, невід'ємною частиною культури [1, с. 7].

Спочатку виникали культурні смисли на рівні безсвідомого, які накопичувалися та втілювались у слова разом з емоціональним аспектом. Мова слугує для формування своєрідності певного народу та співвідносить його з певною етнічною спільнотою та епохою існування. Особистість формується в рамках певного поля етнокультури та в процесі інтерпретації форм рідної мови, завдяки чому відбувається пристосування до соціального життя окремого народу [4, с. 10]. Ключовими поняттями є інформація пропущена через призму людської свідомості, структура знання та використання його людиною за допомогою мовленнєвих форм. Кожна людина адаптується до певної культури, асимілює загальноважливі звичаї, цінності, життєвий досвід і таким чином формує етносвідомість, яка складається з суб'єктивних образів, цінностей, змістів, що з'являються разом із змістовими установками [1, с. 11].

Лінгвістика, як наука, яка безпосередньо має справу з найбільш чутливою до нововведень сферою також зазнає трансформацій. Нові парадигми сучасної мови поєднують у собі результати взаємодії та взаємодоповнення лінгвістики, психології, культурології на різних рівнях, пов'язуючи мовлення з усіма видами людської діяльності [4, с. 14]. Одним із передових сучасних напрямів є лінгвокультурологія, яка розглядає мову як феномен культури. Об'єктом її дослідження є взаємовплив та взаємозв'язок мови та культури в процесі функціонування та вивчення різновидів цих процесів, як цілісної єдності. Предметом є ціннісно-змістовний простір культури виражений у мові [2, с. 32].

Процес становлення цієї науки ще не завершився й предмет вивчення може змінюватися, однак основним можна назвати картину світу, яка обумовлена ціннісно-пізнавальним простором, у якому перебуває особа. Також лінгвокультурологія орієнтується на сучасну систему мислення, бачення світу, які співвідносяться з реальним станом речей, об'єктивними реаліями. Лінгвокультурологія показує злиття мови та культури, закріплене свідомістю [2, с. 36]. Таким чином, можна простежити зв'язок з етнолінгвістикою, яка вивчає побутові та культурні особливості народів, культурно-історичні процеси [2, с. 34].

Взагалі інформація, яку сприймає людина існує у людській свідомості у вигляді концептів. Концепт – це мінімальна структурна одиниця знання, основна структурна одиниця у свідомості, яка навантажена культурною інформацією. Він може мати невербалізований та вербалізований зміст. Його існування свідчить про актуальність для мовного колективу. Зазвичай до нього входять не лише, об'єктивні, а й оціночні та символічні смисли, які показують ставлення людини до позначуваного об'єкта, а також чуттєвий досвід, пізнавальну діяльність, розумові операції [3, с. 38].

Література

1. Алефиренко Н.Ф. Лингвокультурология: ценностно-смысловое пространство языка: учебное пособие / Н. Ф. Алефиренко. – 5-е изд., стер. – М.: ФЛИНТА, 2016. – 288 с.
2. Воробьев В.В. Лингвокультурология. – М.: Изд-во РУДН, 2008. – 320 с.
3. Мартинюк А.П. Словник основних термінів когнітивно-дискурсивної лінгвістики / А. П. Мартинюк. – Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2011. – 196 с.
4. Хроленко А. Т. Основы лингвокультурологии: учеб. пособие / А.Т. Хроленко; ред. В. Д. Бондалетов. – 5-е изд. – М.: Флинта: Наука, 2009. – 18 с.

КОМУНІКАТИВНО-ПРАГМАТИЧНА СПЕЦИФІКА АНГЛОМОВНОЇ АУДІОВІЗУАЛЬНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ РЕКЛАМИ

Ще з середини минулого століття у сучасній лінгвістиці спостерігається підвищений інтерес до вивчення різноманітних аспектів рекламного дискурсу, зокрема національно-культурного, структурно-семантичного, психолінгвістичного тощо. Сьогодні увага науковців зосереджена, насамперед, на розгляді прагматичної специфіки комерційної реклами. Натомість соціальна реклама, попри її зростаючу актуальність, залишається менш вивченою. Відтак, у межах започаткованої розвідки розглянемо комунікативно-прагматичні особливості соціальної аудіовізуальної реклами як одного із ключових інструментів впливу на суспільство через ЗМІ.

Зауважимо, що своєрідність соціальної реклами полягає в тому, що вона пропагує абстрактні ідеї широкої тематичної палітри: від захисту довкілля до актуалізації патріотичних почуттів, – і це суттєво ускладнює перевірку її ефективності. Окрім того, у соціальній рекламі основна інформація часто зосереджена в межах її зображальної частини, у той час як вербальна складова є доволі обмеженою [4, с. 90]. Також до такої реклами висувуються підвищені вимоги, а мовні засоби та конструкції для рекламного тексту відбираються максимально ретельно.

Як зазначає І. Стащук [5], задля досягнення оптимального впливу на цільову аудиторію, у соціальних рекламних кампаніях зазвичай використовують такі базові прийоми, як викликання занепокоєння, залучення освітньої складової й безпосереднє переконування. Як і у випадку з іншими різновидами реклами, безпосередня взаємодія адресата з повідомленням не передбачена, і трансляція смислів та цінностей є односпрямованою.

Як відомо, прагматика рекламного тексту пов'язана з необхідністю спонукати адресата до певних дій, бажаних для адресанта. Ефективність будь-якого різновиду реклами, у тому числі й соціальної, виявляється саме в специфіці такої зворотної реакції. Саме тому цілком зрозуміло, що успішній актуалізації будь-якої соціальної реклами сприятиме, в першу чергу, формування адекватної моделі адресата, що дозволить відповідно оптимізувати й мовленнєве повідомлення [1, с. 185].

Зазначимо, що під час створення аудіовізуальної соціальної реклами відбувається широке застосування мовних пресупозицій, комплексних еквівалентів та думок-вірусів, підлаштовування під цінності потенційного адресата [2]. Зокрема технологія мовних пресупозицій дозволяє будувати пропозиції зі зміщенням уваги на деталі, наприклад, *Think! Don't use your cell phone while driving, or you'll kill conversation; Sleep before driving or you will sleep forever*. Потужним прийомом є також апелювання до цінностей конкретної цільової групи, зокрема у американських брендах Child Friendly і Family, такі цінності є самоочевидними.

Ще однією прагматичною особливістю соціальної реклами є створення комплексних еквівалентів – фактів, поєднаних між собою передусім за логікою, за відсутності чіткого причинно-наслідкового зв'язку. Наприклад, соціальна реклама, створена американським журналом Autoshow, покликана вберегти водіїв від швидкої їзди: *The faster you go, the faster you arrive there... Choose life*. У більшості випадків подібне повідомлення сприймається на несвідомому рівні.

Насамкінець, згадаємо про створення так званих "думок-вірусів" – інформації, яка існує у свідомості людей за принципом вірусу, тобто зберігається в їх пам'яті, виконує

якусь функцію й автономно поширюється між людьми їх власними зусиллями. При цьому сама ідея про думку-вірус теж є думкою-вірусом: *Stop smoking, Drive carefully, Use seatbelts, Use condoms* [3].

Таким чином, можна зробити висновок, що саме специфіка комунікативно-прагматичної спрямованості англомовної аудіовізуальної соціальної реклами, зокрема використання психологічних прийомів, направленість на цільову аудиторію, застосування різноманітних комунікативних стратегій, є тим фактором, що визначає логічний та емоційний стрижень рекламного повідомлення, вмотивовує відбір лінгвальних і позалінгвальних засобів і способів їхньої подачі й організації.

Література

1. Арутюнова Н. Д. Прагматика // Лингвистический энциклопедический словарь / Гл. ред. Ярцева В.Н. – М.: Энциклопедия, 2001. – 698 с.
2. Селянская Е. А. Лингвопрагматические и паралингвистические особенности рекламного дискурса (на материале американской и русской социальной рекламы) / [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://na-journal.ru/4-2012-gumanitarnye-nauki/160-lingvo-pragmaticheskie-i-paralingvisticheskie-osobennosti-reklamnogo-diskursa>.
3. Соціальна педагогіка: теорія і технології: підручник / За ред. І. Д. Звереві. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 316 с.
4. Социальная реклама: учеб. пособ. для студ. вузов, обучающихся по специальностям «Реклама» и «Связи с общественностью» / [Л. М. Дмитриева, Ю. С. Бернадская, Т. А. Костылёва, С. С. Марочкина, Н. В. Ткаченко]; под ред. И. Л. Дмитриевой. – М.: ЮНИТИ- ДАНА, 2009. – 271 с.
5. Сташук І. Соціальна реклама: від (ре)трансляції цінностей до аксіологічної інтеракції / [Електронний ресурс]. – Режим доступа: http://er.ucu.edu.ua:8080/bitstream/handle/1/335/Stashchuk_Social%20Advertising.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Сорока Д. А.

Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка

Науковий керівник – докт. філол. наук, проф. Борисов О. О.

ТЕМАТИЧНА ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ ВЕРБАЛІЗОВАНОГО ПОНЯТТЯ “THEATRE” У ПОВІСТІ ДЖ. К. ДЖЕРОМА “ON THE STAGE AND OFF”

Театр – це своєрідна соціальна лабораторія, в якій моделюються різноманітні життєві ситуації, а люди (глядачі) отримують досвід спілкування з іншими людьми (акторами), розглядаючи різні варіанти інституціональної та повсякденної поведінки. Театр існує не в уяві, як і книга, не у площині, як скульптура, а він існує в глядачах, що повірили в запропоновані обставини п’єси, і в акторах, що надали цю віру публіці [1, с. 82–85]. Театр моделює суспільство і, запрошуючи глядача до співпереживання, формує в його свідомості певні ідеї, інтереси, потреби, художні критерії, смак, життєві цінності [2]. Театральне мистецтво ставить собі за мету духовне зростання людських душ, і з успіхом його досягає. Тому його називають храмом мистецтва та продовжувачем культури народів [1, с. 82–85]. Тож можна підсумувати, що театр – це феномен, який розкривається у соціокультурному, естетичному, інституційному та комунікативному аспектах.

Актуальність даної теми полягає у тому, що вона виконана у площині сучасних мовознавчих досліджень, присвячених вивченню різноманітних ділянок національних мовних картин світу.

Мета – встановлення тематичної диференціації вербалізованого засобами сучасної англійської мови поняття “theatre”.

Синтез усіх значень лексем, представлених в англomовних словниках Cambridge Dictionary, Collins Dictionary, Longman Dictionary, Merriam-Webster’s Dictionary, Online Etymology Dictionary та Oxford Dictionary дає змогу побудувати загальну дефініцію лексеми “theatre”: *a building with rows of seats and a stage where plays, shows and other dramatic performances are given (будівля з рядами сидінь та сценою, на якій відбуваються п’єси, шоу та інші драматичні вистави)* [3, 4, 6, 7, 8, 9].

Опрацювавши зазначені лексикографічні джерела, ми розглянули і поділили лексику на позначення поняття “theatre” на чотири тематичні групи “Art”, “Space”, “People” і “Kinds of a Theatre” з подальшим виділенням у них низки підгруп.

Для максимально повного аналізу експлікованого поняття “theatre” у мовній свідомості певного етносу недостатньо провести лише аналіз лексикографічних джерел, тому для цього залучаються художні тексти, в результаті аналізу яких з’являється нова інформація про театр, яка включена до поняття “theatre” або з’являється під час перехрещення його з іншими текстовими поняттями.

Після аналізу твору Дж. К. Джерома “On the stage and off” ми виділили нові тематичні групи лексики “Time” та “Geolocation”, а також підгрупи “Types of actors”, “Position”, “Reactions”, “Emotions”.

До тематичної групи “Time” відносимо слова, які пов’язані з часом роботи театру. У тексті представлені такі лексичні одиниці, як “summer season”, “early in December”, “the end of November”: *He was going to open for the summer season in three weeks’ time, and the rehearsals were to commence about a fortnight before (літній сезон)* [5, с. 24].

До тематичної групи “Geolocation” належать слова, що визначають географічне положення будівлі театру, наприклад, слова “West-end”, “London”: *...at a leading West-end theater (в провідному театрі на Заході)* [5, с. 1]; *From one of the leading London theatres to a traveling booth is a white stretched, and embraces a great variety (провідних театрів Лондона)* [5, с. 26].

До підгрупи “Types of actors” входять слова, що пов’язані зі статусом акторів у театрі. Це такі слова, як “leading”, “third-rate”, “provincial”, “the Soubrette”: *I should take the town by Storm, make the fortune of my manager, and be the leading actor of the day (провідний актор)* [5, с. 7]; *He’d never have been anything more than a third-rate provincial actor, if it hadn’t been for me (нікчемний провінціальний актор)* [5, с. 19]; *But the Second Low Comedy, the Soubrette, and the Leader of the Orchestra would have it was a comedy... (субретка, другорядна жіноча роль в комедії)* [5, с. 138].

Підгрупа “Position” фіксує лексичні одиниці, що визначають місце розташування актора на сцені, наприклад, слова “up”, “down”, “on”, “off”: *...“up” the stage means towards the back... (на задньому плані)* [5, с. 45]; *...“down” the stage consequently implies near the foot lights (на передньому плані)* [5, с. 45]; *While on the stage he was docile enough and did just as he saw the others supers do (на сцені)* [5, с. 64]; *It was only off the stage that he put on his comically pathetic dignity (ноза сценою)* [5, с. 64].

До підгрупи “Spectators” належать слова, що визначають людей, які захоплюються театром. Це такі слова, як “stage-struck asses”, “theatre-going population”: *Another class that make a very good thing out of stage-struck asses, are the “managers” who have vacancies for “an amateur lady and gentleman in a specially selected company” (мой, що захоплюється театром)* [5, с. 12]; *The theatre-going population of the town is small but determined (мешканці, які відвідують театр)* [5, с. 110].

За тематичним означенням “Performance” текст містить слова “opera”, “farces and burlesques”, “fresh pieces”: *...You might have thought him as destitute of humor as the librettist*

of a *comic opera* (комічна опера) [5, с. 36]; *We played at least two fresh pieces every night and sometimes three (свіжі п'єси)* [5, с. 107].

Отже, з розглянутого вище можна зробити висновок, що поняття “theatre” є багатовимірним конструктом у мовній свідомості британського етносу, представлений п'ятьма тематичними групами “Art”, “Space”, “People”, “Kinds of a Theatre” і “Time” та двадцятьма двома підгрупами “Spectators”, “Kinds of theatre”, “Building”, “Performance”, “Reactions”, “Managers”, “Behavior and manner”, “Position”, “Stage”, “Rows” тощо, виявлених під час аналізу як сучасних англomовних лексикографічних джерел, так і художнього тексту “On the stage and off”, де експлікується поняття “theatre”, що поповнює існуючий тематичний реєстр новими одиницями.

Література

1. Адріанова Т. О. Театр как социокультурный феномен. Вестник ОГУ №7 (168) / июль 2014. – С. 82-85. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://vestnik.osu.ru/2014_7/14.pdf
2. Теленская Д. Ю. Влияние театрального искусства на формирование художественного вкуса у студенческой молодежи [Електронний ресурс]. Режим доступу: [http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/pspo_2012_37\(1\)_19.pdf](http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/pspo_2012_37(1)_19.pdf).
3. Cambridge Dictionary // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dictionary.cambridge.org/ru/>
4. Collins Free Online Dictionary // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.collinsdictionary.com/>
5. Jerome K. Jerome. On the Stage and Off. Henry Holt and Company. New York, 1891. – 170 p.
6. Longman Dictionary of Contemporary English // <https://www.ldoceonline.com/>
7. Merriam-Webster's Dictionary // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.merriam-webster.com/>
8. Online Etymology Dictionary // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.etymonline.com/>
9. Oxford Dictionaries // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://en.oxforddictionaries.com/>

Стеченко Г. О.

Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка

Науковий керівник – канд. філол. наук, доц. Васильєва О. Г.

ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ РЕКЛАМИ

Сучасний світ залежить від реклами, без неї індустріальний світ загинув би. Без реклами товари не могли б продаватись, а покупці не мали б змоги дізнаватись про товари та різні послуги та запам'ятовувати їх.

Реклама є безперервною та активною, на кожному кроці ми бачимо банери та різноманітні шляхи розповсюдження реклами. На сьогоднішній день, реклама представляє не тільки товари та послуги, вона ще інформує про політичні, соціальні та різні програми й акції. Перед рекламою стоїть важке завдання: вона повинна не тільки розповсюджувати інформацію, а й поширювати оригінальний, місткий та переконливий зміст для того, щоб споживач неодмінно відреагував і захотів купити саме цей товар, а не інший.

Оскільки сьогодні суспільство знаходиться в постійному колі змін: нові технології й продукти з'являються, а ті що існували – удосконалюються або втрачають цінність у використанні. Роль реклами в безперервному процесі змін слугує атрибутом будь-якої людської діяльності, не лише як спосіб розповсюдження інформації про товар, але і як лінгвокультурний феномен, який відображає життя суспільства та систему цінностей сучасної людини.

На початку ХХІ століття, спостерігався процес глобалізації як певної тенденції розвитку суспільства, змістом якого є взаємозв'язок і взаємозалежність національних культур та взаємодії людини й навколишнього середовища. Тому питання про використання міжкультурної реклами набуває все більшої актуальності.

Активний розвиток рекламної індустрії зацікавив фахівців різних галузей знань. Із філологічного погляду рекламні тексти переважно вивчають у лінгвостилістичному (І. Вікентьев, О. Дмитрієв, В. Зірка, Т. Гридіна, М. Кохтев, Д. Розенталь, та ін.) та лінгвопрагматичному (Ю. Горелова, Ю. Дьоміна, О. Крутоголова, Т. Лівшиць, О. Селіванова, С. Усачова та ін.) аспектах. Питання мовного оформлення реклами науковці частіше розглядають з огляду на вивчення структури реклами, її лексичних та синтаксичних особливостей і зображально-виражальних засобів [1]. Під час цього лінгвокультурологічні особливості та перекладознавчі питання здебільшого залишаються поза увагою дослідників.

Лінгвокультурологія займається вивченням особливостей реклами досить вузько, оскільки концентрується на культурних особливостях певної країни. Це інтегративна галузь мовознавства, яка вивчає взаємозв'язок і взаємодію культури та мови в її функціонуванні й узагальнює цей процес як цілісну структуру одиниць у єдності мовного й культурного змісту за допомогою системних методів з орієнтацією на сучасні пріоритети, суспільні цінності та норми культури [2].

Проблема взаємозв'язку мови та культури не нова. Ідею нерозривності і взаємозв'язку між мовою і культурою підтримували та підтримують багато вчених. На початку ХХ століття в лінгвістиці почали розглядати культуру, як феномен без якого неможливо досягнути таємниці мови та сприйняття картини світу [4].

Лінгвокультурологічний підхід, у першу чергу, спрямований на з'ясування культурних особливостей конкретного національного мовлення, світобачення та картини світу. Він дозволяє дослідити ті складові, які обумовлюють національну специфіку різних видів дискурсу. Не є винятком і реклама, що виступає не тільки засобом організації діяльності, але й продуктом соціокультурного порядку, елементом масової культури, однією з її рушійних сил [3].

Отже, лінгвокультурологічне вивчення реклами має як теоретичну значущість, дозволяючи виявити та описати національно-культурну специфіку рекламного дискурсу і можливості його аналізу, так і практичну спрямованість, оскільки озброює знаннями, необхідними для перекладацької діяльності, створення рекламних текстів для різних лінгвокультур і для захисту від маніпуляції за допомогою реклами.

Література

1. Джефкінс Ф. Реклама: навч. посібник. – К. : Видавничий центр «Знання», 2001. – 455 с.
2. Енциклопедія сучасної України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=55509
3. Євтушенко Н. Г., Міжкультурний аспект рекламних інтернет-текстів як один із факторів обумовлення проблематики перекладу реклами. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.confcontact.com/2009fil/7evtush.php>
4. Рахилина Е. В. Когнитивная семантика: История. Персоналии. Идеи. Результаты // Семиотика и информатика [Електронний ресурс]. – <http://lpcs.math.msu.su/~uspensky/journals/siio/36/36RAKHILIN.pdf>

ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АКТУАЛІЗАЦІЇ КУЛЬМІНАЦІЇ В ОПОВІДАННЯХ С. КІНГА

Мовознавці завжди приділяли значну увагу проблемі здійснення мовленнєвого впливу на читача засобами художнього тексту. Зокрема розглядалася специфіка композиції як засобу впорядкованої побудови художнього цілого, а також використання у тексті певних виражальних і лінгвостилістичних засобів підвищення емоційного впливу на читачку аудиторію. У цьому світлі інтерес викликає встановлення ролі лінгвостилістичних засобів актуалізації кульмінації, у тому числі у новелах С. Кінга.

На сьогодні С. Кінг є одним із найяскравіших письменників, що працюють у жанрах хорору, фентезі, трилеру та містики. Він майстерно генерує емоційне напруження, й ознаками його стилю вважають посилену тривожність, нестерпне очікування, нагнітання атмосфери страхітливості та жаху.

Як відомо, драматичність, напруженість, гострота подій створюються в художній прозі завдяки залученню значної кількості стилістичних засобів на усіх мовних рівнях. Зокрема йдеться про застосування стилістичної градації [1, с. 207], засобів графіки [1, с. 289-290], гіперболізації [1, с. 84]), евфемізмів [4, с. 139], стилістичного потенціалу іронії [4, с. 139], синтаксичних емпатичних конструкцій [2, с. 151], номінативних речень [2, с. 141], асиндетону та полісиндетону [2, с. 143], синтаксичної тавтології [2, с. 146] тощо.

Розгляд оповідань С. Кінга “*Suffer the Little Children*”, “*Pops*” і “*The Last Rung on the Ladder*” показав, що особливістю реалізації кульмінації є, насамперед, використання стилістичних прийомів синтаксичного рівня. Автор поєднує у кульмінації короткі, точні, влучні номінативні речення й таким чином ритмізує текст. Подекуди, він звертається до риторичних запитань, щоб «пригальмувати» читача, змусити його сповільнити темп прочитання, а потім знову занурити в емоційну круговерть. Відзначимо також, що кульмінація, як правило, насичена динамічними дієсловами, що дозволяє письменнику інтенсифікувати перебіг подій у творі.

Утім, найефективніше відчуття напруження в оповіданнях С. Кінга створюється взаємодією стилістичних прийомів на всіх мовних рівнях. Зокрема спостерігаємо широкий спектр лексем, які викликають стійке відчуття тривоги, страху перед небезпекою, передають різкі, страхітливі звуки, напр. *screeching, groaning, whisper, drop, crack, scream, rasp, hoarse, husky, chuckle, weep*, номінують певні психічні стани або властивості, напр. *to be spooked, to be afraid of something, to scare, to scream, to be terribly afraid, dreadful, scary*. Окремі відтінки подій передаються за допомогою мануальних, мімічних та пантомімічних кінем [3, с. 207-208]: *He put one small scrubbed hand on the paper-tray..., ...clutched her mouth..., ...put a hand on the shoulder...; She smiled empty smiles..., He wrinkled his nose...; ...girl cringed.*

Варто відзначити, що письменнику притаманне використання значної кількості емоційно насичених прислівників, прикметників, які допомагають створити тривожну та гнітючу атмосферу: *delirious, murky, full of filth, dirty, crawling, apprehensively, heavy, scrubbed, pathetic, terrible*. Емоційно забарвлені фрази часто виділяються у тексті курсивом: “*Popsy!*”, “*Damn you, change!*”, “*Just let go!*” У свою чергу, гіперболи та образні порівняння, вживані, наприклад, коли йдеться про біль або страх, допомагають читачеві породити в уяві яскравий образ: *sound like big sheets on a clothesline, as if he were on speed, birdlike, like sound of metal, as red as blood-roses, breath was like flyblown meat, like a rag doll, the ladder looked like a ponderous insect, like an acrobat whose trapeze has stopped, like a knife, her face as pale as china, as if she was praying.*

Таким чином, проведене дослідження показало, що до засобів, які допомагають С. Кінгу втілювати найвищу емоційну напруженість у кульмінації своїх оповідань й маркують індивідуальний авторський стиль письменника, належать номінативні речення,

риторичні запитання, широке залучення динамічних дієслів, емоційно забарвлених лексем, засобів графіки, гіпербол і образних порівнянь. До перспективних напрямів подальших наукових студій особливостей актуалізації кульмінації слід віднести питання, пов'язані з розглядом комунікативних і лінгвокогнітивних особливостей втілення моментів найвищого емоційного напруження в художньому творі.

Література

1. Арнольд И. В. Лексикология современного английского языка. – М. : Просвещение, 1959. – 351 с.
2. Мороховский А. Н. Стилистика английского языка. – К. : Высшая школа, 1984. – 247 с.
3. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми. – Полтава: Довкілля-К, 2008. – 712 с.
4. Galperin I. R. Stylistics. – М.: Higher School, 1977. – 337 p.

Чернишевич А. Д.

Брестский Государственный университет имени А. С. Пушкина

Науковий керівник – канд. пед. наук, доц. Иванюк Н. В.

SPECIFICS OF MODERN DEVELOPMENT OF THE ENGLISH LANGUAGE

Language is a living matter that is constantly evolving and changing with the culture of the speakers. Nowadays we can't imagine a well-educated person without knowing a foreign language.

English is one of the most popular languages in the world. It is used by more than 600 million people. English is the language of business and politics. The world of information technology is also based on English. More than 90% of all information in the world is also kept in English. This language is determined by the main language of the Internet. More than 70% of scientific articles and works are published in English. Many people speak English as a second language.

Two of the most common types of «English» are used nowadays: British and American.

American English is the language the English themselves call “poor English” and treat it with some disdain. It is believed that it is very simplified at all levels of the language of English, which is fairly poor in the process of such transformations. In fact, such a transformation of the language is due to a different culture – more liberated and dynamic.

British English is more conservative, requires strict adherence to grammatical rules, in particular – strict observance of the correct word order in the sentence. We can't say that American English is not right. There are some differences between American and British English.

For example, in using words JUST or ALREADY, the British will most likely say: "I've just seen him" or "I've already done it." And the Americans: "I just saw him" or "I already did it." The Americans say: "I've gotten to know her well"; the British say: "I've got to know her well."

According to statistics, most of the speakers of English use the American version.

But modern life makes its own adjustments, and the younger generation of Englishmen, marching in step with the world linguistic tendency, seeks to maximally simplify the language.

Our modern life demands fast tempo in every sphere. So people try to shorten their language. Nowadays people use abbreviations to express their thoughts and feelings. Usually abbreviations are used in writing and in conversation style.

Some examples of abbreviations are 2DAY = today, 4U = for you, 4E = forever, ASAP = as soon as possible, Xoxo = hugs and kisses.

So, we can make a conclusion that modern English becomes more convenient. Nevertheless we should save the classic English language for future generations. Nothing can change beautiful and right speech.

ОСОБЛИВОСТІ ПОБУДОВИ МОРФОЛОГІЧНОЇ КОНСТРУКЦІЇ СЛІВ СУЧАСНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Мова як одиниця комунікації постійно збагачується новими словоформами і є постійним джерелом пізнавальної діяльності щодо вивчення похідних слів словотвору та семантики похідних слів. Через свої специфічні особливості словотвір збагачує структурно-семантичні типи синтаксичних зв'язків тексту і займає важливе місце в дискурсі англійської мови. Так, Анна Шимків у своєму "Англо-українському тлумачному словнику економічної лексики" подає слово як елемент лексико-семантичної системи дискурсу [1, с. 813-838]. За єдністю граматичних значень і засобів слово має певний граматичний зміст, спосіб і єдність. Під час дослідження слова, як одиниці комунікації, виникають труднощі щодо поняття лексема і морфема [2, с. 187, 280, 262]. Морфеми виділяються шляхом порівняння слів за звучанням і значенням.

Зазвичай, в англійському слові розрізняємо декілька морфем. Так, наприклад, у слові *students* маємо три морфеми – корінь *stud* із значення навчання, суфікс *-ent* із значенням активної дії та закінчення *-s* із граматичним значенням множини. Подальше членування морфем приводить лише до виділення фонем. За типами значень морфема має лексичне, граматичне та дериваційне і відповідно за їх місцем у слові та за функцією морфеми, поділяються на корінь, афікси і відповідає за будову слова: фонема → морфема → лексема ↔ фразеологічний комплекс (або словосполучення). Звукова зміна морфем англійської мови пов'язана з комбінаторною морфемою. Отже, можемо зробити висновок, що слово, як одиниця мовного коду, є найменшою одиницею фразового комплексу, морфема є найменшою одиницею слова, а лексема, як абстрактна одиниця слова, пов'язана з формою слова.

Для дослідження морфем можемо застосовувати морфемний або словотворчий аналіз слів. Відповідно до морфемного аналізу, слова мають граматичну форму слова і можуть утворювати аналітичну або синтетичну форму. У синтетичних формах граматичне значення виражено у межах слова, а саме, в одній формі синтезовано і лексичне і граматичне значення. Наприклад, в англійській мові у межах слова граматичне значення вищого і найвищого ступеня виражене за допомогою суфіксів *-er*, *-est* *big – bigger – biggest* та у лексичному значенні відбувається через чергування звуків [u] і [i:] *foot – feet*. Можемо зробити висновок, що англійській мові властиві форми побудови слова (аналітична і синтетична).

Найпоширенішим засобом словотвору є суфіксація, префіксація, словоскладення. Словоскладання ґрунтується на складанні двох чи більше основ. Новоутворені слова належать до тих самих частин мови, що й їх основи. В англійській мові відсутні закінчення і саме через префікси відбувається розмежування частин мови. Префікси, на відміну від суфіксів, не змінюють граматичний характер слова. За допомогою словотвору утворюються різні частини мови та трансформуються з однієї частини мови в іншу. Скорочення, як засіб словотвору, базується на втраті певної частини слова. У сучасній англійській мові скорочення охоплює значні прошарки лексики і має дуже різноманітні засоби його творення. Так, скорочуються іменники (власні та загальні), дієслова, прикметники тощо. Конверсія ґрунтується на поєднанні слів із їх переходом із однієї частини мови в іншу. Отже, сучасна англійська мова поповнює лексичний запас мови через вплив засобів словотвору.

Література

1. Англо-український тлумачний словник економічної лексики // Анна Шимків // ISBN 966-518-293-5. – Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянської академії», 2004. – С. 813-898.
2. Кочерган М. П. Вступ до мовознавства. – Київ. Видавничий цент. «Альма Матер», 2006. – 367 с.

ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧІ РОЗВІДКИ: АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА ТА МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Грищенко Д. В.

Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка

Науковий керівник – канд. філол. наук, доц. Росстальна О. А.

ОСОБЛИВОСТІ ХРОНОТОПУ ДОРОГИ У ТВОРЧОСТІ ДЖАННІ РОДАРІ

Особливість дитячої літератури полягає у її проміжному положенні між так званими «локальними літературами», спрямованими на вузьке читацьке коло, та класичною «високою» літературою [4, с. 17]. Твори для дітей мають універсальний потенціал, поєднуючи субкультури дорослих і дітей у культуру національного та міжнародного масштабу. Вони мають естетичну цінність, пробуджуючи та розвиваючи творчі почуття і здібності читачів, навчаючи їх мислити художніми образами і формуючи естетичні ідеали.

Важливим компонентом літературного твору є хронотоп. Він виконує функції структурування, організації твору та забезпечення його художньої єдності. На думку М. Бахтіна, «...будь-який вступ у сферу смислу здійснюється лише через ворота хронотопів». Беззаперечним фактом є те, що категорії часу і простору є базовими компонентами художньої дійсності.

За Бахтіним, хронотоп – це «...суттєвий взаємозв'язок часових і просторових відносин, художньо освоєних у літературі...». Аналізуючи різні види хронотопів, літературознавець приділяє особливу увагу дослідженню хронотопу дороги [1, с. 234].

Науковець відзначає, що на дорозі перехрещуються в одній часовій та просторовій точці шляхи найрізноманітніших людей – представників усіх соціальних станів, віросповідань, національностей, віку. Тут своєрідно поєднуються просторові та часові властивості людських долі та життів, ускладнюючись і конкретизуючись соціальними дистанціями, котрі тут долаються [1, с. 392].

Розглядаючи аспект хронотопу у сфері дитячої літератури, можна помітити, що образ-символ дороги посідає особливе місце у творчості італійського письменника Джанні Родарі. Так, у казці «Подорож «Голубої стріли»» зображено подорож іграшок із магазину Феї Бефани до бідного хлопчика Франческо на Різдво, адже він не міг отримати бажаний електропотяг через борги матері. На своєму шляху іграшки зустрічають багато дітей, що є представниками переважно нижчого класу суспільства.

Головний герой казки – потяг «Голуба стріла», що подорожує зимовим містом, таким чином структуруючи хронотоп дороги. Час дії – Різдво – робить можливим «життя» іграшок, адже завдяки магії свята вони набувають здатності рухатися і вирушають у

небезпечну мандрівку. Цей особливий час дає можливість здійснитися мріям не лише Франческо, а й інших дітей, що потерпають від нестачі грошей, хворіють чи не мають житла.

Із іншого боку, у творі зачіпаються невластиві дитячій літературі серйозні теми. Для підсилення гостроти соціальної дійсності автор вводить епізод із смертю дитини, акцентуючи, що, незважаючи на свято, світ залишається жорстоким місцем, у якому існує багато несправедливості.

Різдво у казці постає не лише магічним святом. Яскраво проявляється й прагматичний бік цього дійства. Так, фея Бефана не схожа на чарівницю з італійського фольклору – стареньку, що літає на мітлі і роздає слухняним дітям подарунки. У Родарі Бефана (в укр. перекладі – Фея) – звичайна жінка, яка, маючи певні магічні атрибути (мітла), є власницею магазину подарунків, котра основну частину року веде життя поважної буржуа. А те, чи отримає дитина подарунок, залежить від статків її батьків.

Шлях «Голубої стріли» з головними героями пролягає містом Генуя. Іграшки кружляють площами, перетинають вулиці та тротуари. Дорога постає символом життєвого шляху персонажів. Вулиці міста для них виглядають величезними, і ця подорож стає справжнім випробуванням. Іграшки опиняються не у найкращих районах міста, знаходять дітей, що потерпають від холоду і голоду, у під'їздах і підвалах. Ця подорож «відкриває» неказковий бік різдвяного міста. У фіналі казки потяг опиняється біля справжньої залізничної будки та стає іграшкою сина залізничника.

«Подорож «Голубої стріли»», як і кожен твір різдвяної тематики, має темпоральну маркованість – період різдвяних свят, який найчастіше зводиться до однієї темпоральної точки – різдвяна ніч. За Н. Шевчук, «...дана темпоральна точка володіє в цьому жанрі надзвичайно високою емоційно-ціннісною інтенсивністю, набуваючи тим самим статусу хронотопу перелому (порогу) – метафоризованого моменту, що здатний змінити життя (звідси – гама варіативності використання чи невикористання можливостей, запропонованих часом)» [2, с. 14].

У цей переломний момент головні герої роблять доленосний вибір, ризикуючи власним життям. Різдвяна ніч розцінюється як мить, у яку можна змінити все. У творі чітко простежується використання семантики часу Різдва як особливого часу, у якому можуть траплятися незвичайні події. Ця тема порушує проблеми трактування головних заповідей християнства – всепрощення, любові до ближнього, покаяння тощо.

Отже, перераховані особливості казки підтверджують важливість хронотопу дороги як її складового компоненту. Кардинальні зміни у житті персонажів, що впливають на їхнє майбутнє, зображуються на фоні різдвяних свят. Під час доленосної подорожі головні герої осмислюють своє існування. До того ж, на контрасті із магією свята автор показує суворі умови реального світу. Очевидним є сюжетне значення хронотопу, що виконує функцію структуризації сюжету.

Література

1. Бахтин М. Вопросы литературы и эстетики. Исследования разных лет. – М. : Худож. лит., 1975. – С. 392-399.
2. Шевчук Н.В. «Різдвяні оповіді» Ч. Діккенса у хронотопно-типологічних зв'язках : автореф. дис. канд. філол. Наук : спец. 10.01.04 «Література зарубіжних країн» / Н.В. Шевчук. – Львів, 2001. – 19 с.
3. Родарі Дж. Подорож Голубої Стріли. – К. : Веселка, 1997. – 122 с.
4. Арзамасцева И. И. Детская литература : Учебник для студ. высш. пед. учеб. Заведений / И. Н. Арзамасцева, С. А. Николаева. – 3-е изд., перераб. и доп. – М. : Издательский центр «Академия», 2005. – 576 с.

Научный руководитель – старший преподаватель Стрижевич Е. Н.

ОСОБЕННОСТИ ХРОНОТОПА ПРОИЗВЕДЕНИЙ ТЕРРИ ПРАТЧЕТТА (НА ПРИМЕРЕ СЕРИИ КНИГ О ПЛОСКОМ МИРЕ)

Пространство и время художественного произведения неотделимы друг от друга. Пространственно-временная картина мира обусловлена авторской позицией и жанровыми особенностями произведения. Взаимосвязь временных и пространственных отношений, художественно освоенных в литературе, называется хронотопом (термин М.М. Бахтина). Цель данного исследования – проанализировать особенности пространственно-временной организации романов Терри Пратчетта.

В произведениях жанра фэнтези описываются события, основанные на мифологических и фантастических мотивах. Фантастический характер сюжета обуславливает такие его пространственно-временные характеристики, которые ни при каких условиях не могли бы существовать в реальности.

Так, действие книг Терри Пратчетта происходит на фантастической планете, а именно на черепахе по имени Великий А'Туин, медленно плывущей по межзвездному проливу. *«Great A'Tuin the turtle comes, swimming slowly through the interstellar gulf, hydrogen frost on his ponderous limbs, his huge and ancient shell pocked with meteor craters. Through sea-sized eyes that are crusted with rheum and asteroid dust He stares fixedly at the Destination»* [1].

Если посмотреть в небо диска, то можно заметить луну, которая находится ближе, чем солнце, и светит не отражённым, а своим собственным светом. Относительно солнца она неподвижна, так что одна её половина выжжена намертво и дочерна, на другой половине живут лунные драконы, питающиеся серебристой травой.

Пространство может быть замкнутым, ограниченным. Так, например, Крулл – это древнее королевство, которое располагается на одноимённом острове, находится буквально на самом Краю, а самая высокая его часть немного выступает за Диск. Круллыцы сделали Окружнось, которая опоясывает весь Диск по периметру, длина её составляет тридцать тысяч миль. Она улавливает все крупные объекты, что несут за Край воды Окружного океана.

Особый интерес представляет вертикальное устройство Плоского мира. Так, в Пупземелье (одном из множества государств) находится самая высокая часть Диска, Пуп. Высота её составляет 10 миль, а на самом её верху находится дворец, в котором живут могущественнейшие боги, внизу живут простые люди. На Диске бог остаётся богом, лишь пока в него верит достаточное количество народа. Как только вера слабеет, он переходит в разряд малых богов, вынужденных жить внизу. В некоторых случаях бог попросту исчезает.

Время на Диске отличается от реального времени. Например, полный оборот Диска совершается за 800 дней. В результате согласованного движения солнца и Диска, полный год Плоского мира имеет по паре каждого сезона – две зимы, два лета, две весны и две осени. В году 13 месяцев, каждый из которых длится 32 дня, а самый короткий месяц длится 16 дней). Год – это пахота, сев и уборка урожая. В неделе восемь дней.

Время и пространство выражены разными средствами и играют огромную роль в определении жанровых особенностей данного произведения, а также в раскрытии самого сюжета. Мы наблюдаем, что пространство и время неразрывно связаны между собой и продуманы до мелочей, тем самым и создавая целостную яркую картину сюжета.

Литература

1. Пратчетт Т. Цвет волшебства / Т. Пратчетт // [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://pikabu.ru/story/ploskiy_mir_pratchetta_putevoditel_dlya_turista_chast_2_6149420. – Дата доступа : 10.02.2019.

ЛЮДИНА В СВІТІ ТЕКСТУ В ОПОВІДАННІ С. КІНГА «ТЕКСТОВИЙ ПРОЦЕСОР»

Одна з найвідоміших тез постмодернізму – світ як текст – змусила багатьох письменників звернутися до дослідження взаємодії людини зі світом у його текстуальному вимірі. Одним з таких письменників є С. Кінг. Його оповідання «Всемогутній текст-процесор» досі окремо не вивчалось, а лише згадувалось в контексті висвітлення проблеми залежності людини від техніки [2, с. 14]. Мета цього дослідження – провести іманентний аналіз тексту оповідання на предмет встановлення місця й ролі людини в дискурсі тексту.

В усі часи письменник народжував слово або позбавляв його життя, якщо воно не допомагало унаочнити авторську думку. В результаті технічного прогресу слово на екрані монітору набуває об'єктності, знеособленої вагомості.

Темою твору є зображення взаємодії людини, що творить текст, і самого тексту. Місцем втілення конфлікту, за авторським задумом, є площина тексту.

Головний герой, Річард Гегстром, розповідаючи племіннику Джонатану про мрію мати сучасний текстовий процесор, аби «швидше писати і переписувати», навіть не підозрює, наскільки пророчими виявляться ці слова. Метафора «письменник – Бог» раптово набуває буквальності: Річард отримує можливість видозмінювати реальність простим натиском клавіші. Герой живе з дружиною та сином, які давно стали йому чужими, тому достатньо замінити набридливу стервозну дружину на кохання своєї юності, сина, який демонструє посередні результати у навчанні й нічого не прагне, на геніального й талановитого племінника Джонатана, щоб справедливість було відновлено.

Чоловік, який позиціонує себе жертвою, перетворюється на ката як тільки отримує інструмент впливу на світ. Надрукувавши ім'я сина і наблизивши руку до кнопки «видалити», головний герой лякається своїх намірів: невже він дійсно збирається вбити власного сина? Однак письменник, який звик маніпулювати словами, заспокоює себе тим, що не збирається вбивати сина, а хоче лише «прибрати» його. Людина для героя перетворюється на слово, а слово стає просто знаком, який заважає. Те, що є вбивством, знищенням людей у реальному світі, у світі головного героя є лише видаленням знаків.

Дехто з дослідників пише про щасливий для героя фінал твору [1, с. 155]. З точки зору героя, він утверджує справедливість в несправедливому світі, народжує любов з ненависті, встановлює порядок у хаосі. В той же час жертвами жорстокого егоїзму Річарда Гегстрома стали двоє невинних людей.

Проблема людської відповідальності є однією з основних в історії світової літератури, починаючи з епохи античності. Сьогодні, в епоху постмодерну, вона залишається актуальною. Про людину не можна судити, доки вона не опиниться перед моральним вибором. Тут на допомогу приходять фантастика: вона – інструмент перевірки.

Таким чином, позицію людини у вимірі тексту не може бути зображено однозначно: вона є одночасно і творцем тексту, і тим, кого текст випробовує. Проблема взаємозалежності людини й тексту на прикладі інших творів письменника представляє собою перспективу подальших досліджень.

Література

1. Ерліхман В. В. Король темної сторони. Стівен Кінг в Америці й Росії. – Санкт-Петербург: Амфора, 2006. – 386 с.
2. Шафієва У. Н. Єдність фантастики й реальності в творчості Стівена Кінга: Автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. філол. наук: 10.01.03 / Азерб. ун-т мов. – Баку, 2004. – 26 с.

ОСОБЛИВОСТІ ХРОНОТОПУ В ІРЛАНДСЬКИХ САГАХ

Ірландський епос є великою частиною світової культурної спадщини, яка дала поштовх для розробки багатьох сюжетів у літературі та кіно. Дослідженням ірландського епосу займалися такі літературознавці, як Н. Широкова, Д. Кузьменко, М. Стороженко. Метою роботи є дослідження особливостей хронотопу в ірландському епосі на прикладі саг про чарівні плавання, які входять до циклу фантастичних саг, а саме «Плавання Брана, сина Фебала» та «Плавання Майль-Дуйна».

Хронотоп, за Михайлом Бахтіним, це просторово-часова єдність художнього твору пов'язана з діями персонажа. Дослідники підкреслюють, що «провідним початком у хронотопі є час». Час згущується, ущільнюється, стає художньо зримим, простір інтенсифікується, втягується в рух часу, сюжету, історії. Прикмети часу розкриваються в просторі, і простір осмислюється і вимірюється часом [1, с. 235].

Сага «Плавання Брана, сина Фебала» розповідає про мандрівку Брана до чарівної Країни Жінок. Сага відображає кельтські міфологічні уявлення про потойбіччя. У сазі детально описується, де знаходиться сам острів, та його устрій.

Мотив подорожі в багатьох культурах символізує подорож душі до потойбічного світу. Країна жінок у розумінні кельтів – Інший світ, де час рухався інакше, немає ані старіння, ані горя, де живуть прекрасні жінки. Н. Широкова зазначає, що Інший світ, зазвичай, розглядався ірландцями, як джерело родючості та проростаючого з нього багатства. І жа, що дарує людям життя, виростає з землі [4, с. 12]. В чарівній країні час або зупиняється, або тече нескінченно повільно. Брану і його людям «здавалося, що вони пробули там рік, а пройшло вже багато-багато років» [2, с. 485].

Сага «Подорож Майль-Дуйна» розповідає про мандрівку Майль-Дуйна поміж різних островів, які в свою чергу є ніби-то, іншими світами. Майль-Дуйн відвідав 31 острів та став очевидцем незвичних подій, наприклад, бачив море, схоже на зелене скло, або ж море, що нагадувало хмару, на дні якого було місто. Усі острови детально описані.

На початку твору, коли герої відправляються в мандри, з острова у відкрите море їх відносить буря, а в кінці вони все таки причалюють на цей самий острів. Тобто їхня мандрівка закінчилася в тому ж місці, що й розпочалася. Ми точно не знаємо скільки вони були в подорожі, проте є чіткі відомості скільки проходило часу, коли вони мандрували між островами. Наприклад, перебування на острові прекрасних жінок, зайняло 3 місяці.

В сазі досить часто зустрічається число 3. «Три дні і три ночі пробули вони в морі, не бачили ні землі, ні берега» [3, с. 500] або « Вона принесла їм у кошику їжу ... і дала по шматку кожним трьом » [3, с. 509]. У багатьох культурах та фольклорних творах число три набуває символічного значення. У народних казках герої зазвичай мають три бажання або ж повинні витримати три випробування, щоб досягти тієї чи іншої цілі. В сазі це число найчастіше зустрічається, щоб пояснити скільки днів герої мандрували або перебували на тому чи іншому острові.

Таким чином, проаналізувавши саги «Плавання Брана, сина Фебала» та «Плавання Майль-Дуйна», можна виділити риси хронотопу, які їм характерні. Великі відстані герої долають досить швидко. Важливу роль грає символіка подорожі. Герої здійснюють перехід між світами, своїми та чужими, хоча в сазі «Плавання Майль-Дуйна» це ледь помітно. Час є переважно лінійним, не беручи до уваги, історії відлюдників в сазі «Плавання Майль-Дуйна», які відносять читача в минуле. Детально описуються острови.

Література

1. Бахтин М. М. Формы времени и хронотопа в романе. Очерки по исторической поэтике // Вопросы литературы и эстетики. – М. : Художественная литература, 1975. – 506 с.
2. Плавание Брана, сына Фебала // Исландские саги. Ирландский эпос. – М. : Художественная литература, 1973. – С. 480–485.
3. Плавание Майль-Дуйна // Исландские саги. Ирландский эпос. – М. : Художественная литература, 1973. – С. 498–514.
4. Широкова Н.С. Мифы кельтских народов. – М. : АСТ, Астрель, Транзиткнига, 2005. – 163 с.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Андропова М. К., Онищенко С. О.
Київський університет імені Бориса Грінченка

Науковий керівник – канд. пед. наук, доц. Москалець О. О.

ASSESSMENT IN HIGHER EDUCATION: STUDENTS' PERSPECTIVE

The term assessment is used to describe various methods that are used by educators to measure and document the learner needs, learning progress or knowledge and skill acquisition [1]. Methods of assessment, as well as teaching methods, tend to change and develop depending upon the educational goals of the period and the learner needs. If the latter are met implicitly and explicitly, the learning process becomes more conscious and enjoyable.

Having participated in the New Generation School Teacher project for two years and a half, and having studied the variety of assessment methods in ELT, we, students, have decided to analyze the effectiveness of various kinds of assessment, used in our classes. Our goal was to find out how our teachers' vision of assessing our skills meets our own vision of effective assessment. To achieve the goal we set the following tasks:

- to revisit the notion of assessment and review the types of assessment we have experienced;
- to create questionnaires for students and for lecturers at Borys Grinchenko Kyiv University;
- to analyze the answers;
- to make the conclusion and to create poster as a final product.

In our learning experience we have had such forms of formative, interim and summative assessment as unprepared speech, open-ended questions, PowerPoint presentation, writing an essay, dictation-translation, prepared speech, online testing, paper testing.

Making a questionnaire for students we asked them, "Which of these kinds of assignment do you consider to be the most effective for evaluation of your skills?", and we asked the lecturers: "How often do you use these kinds of assessment during the practical classes?"

After we got and analyzed the results we made up a pie chart, from which we can make a conclusion that both lecturers and student selected unprepared speech as the most effective way of assessing the communicative skills in a foreign language. Comparing the answers, we saw that lecturers use a more extensive range of assessment techniques to evaluate our competences, while the students prefer to focus on a limited number of the methods they liked and are motivated to participate in. To sum everything up we can make a conclusion that students and teachers often have similar opinions about assessment techniques, though there are some cases where their opinions differ. To promote collaboration between teachers and learners the lecturers should remember which methods are preferred by students and view them as least stressful, while students should learn to understand what goals the lecturer could pursue while selecting this other tools of assessment.

References

1. Assessment // The glossary of Education reform (on-line). – Available from <http://edglossary.org/assessment/>

Науковий керівник – канд. філол. наук, доц. Миколайчук А. І.

MOODLE AS A UNIVERSITY LEARNING ENVIRONMENT

The Internet has become a significant part of our everyday routine and has brought crucial changes in the development of science, technology and education in particular. Rapid growth of the Internet has led to the world of global place for informational sharing. Obviously, it is happening in learning process that forces many educational institutions to develop e-learning, online learning, or web based learning. The learning process and its technology usage should respond to various types of students, and could run on various devices, networks, learning activities, and in any environment. Therefore, adaptive educational online learning and testing is a solution as well as Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment [1] (MOODLE) is.

MOODLE is an online platform for education that provides custom learning environment for students. The system is usually based on a webserver with such programming languages as SQL, PHP or even on special applications (mainly for universities). Lecturers can use MOODLE to create lessons, manage some courses, and work with other teachers, lecturers and students. At the same time, students can use MOODLE to review the class calendar, submit tasks, pass tests, and cooperate with their group mates.

In the modern world, there are many examples of using MOODLE, as well as some scientific papers on the topic. According to the research by Gayithri Kuruppu, Dr. R.U Halwatura in the article “Effectiveness of Moodle Application on Technical Tertiary Education in Sri Lanka” [3], once students will prefer e-learning rather than traditional way of education based on lectures. Even now, students prefer various mode of learning such as video materials, presentations, interactive activity, which enhance their enthusiasm to learn. In addition, isolation from groups, friends and less interaction did not show any dissatisfaction to students

MOODLE system is used by a lot of universities and educational institutions around the world to create a central interface for e-learning purposes. So, let us analyze how students’ knowledge in IT and IT English by using MOODLE can be improved. State University of Telecommunications where I currently study is not an exception in using the system as an educational environment. The university’s MOODLE system was created by using web technologies. On Information Systems and Technologies specialty, there are classroom lessons, but apart from that, there is an additional material on the university’s website [2]. Website is a good solution for educational institutions, because students can run it on different platforms, devices and environments. In our case we use the JavaScript language for backend, HTML for website’s layout, and PHP to keep a data safe.

In the State University of Telecommunications MOODLE system lecturers can post tasks, projects and create appropriate tests etc. At the same time, students have the opportunity to discuss the current themes on forum, or share the newest information in IT industry, special IT terms between them. In addition, the students have the access to several courses in English, for example, "Designing & Deploying Connected Device Solutions for Small and Medium Business".

Thus, MOODLE gives opportunities to students to work on all the lectures material without missing anything as they can access to the lectures later. It increases significantly the flexibility of lecturers, students and the system itself. Moreover, in case of sharing MOODLE between universities, this helps to increase general level of education as well as knowledge in foreign languages.

References

1. Moodle definition. Moodle // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://techterms.com/definition/moodle>
2. Дистанційне навчання ДУТ // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dl.dut.edu.ua/>
3. Kim K., & Bonk, C. J. (n.d.). A survey substantiates some ideas about online learning and refutes others.; Gayithri Kuruppu, Dr. R.U Halwatura, “Effectiveness of Moodle Application on Technical Tertiary Education in Sri Lanka”

ХАРАКТЕРИСТИКА ТЕХНОЛОГІЙ WEB 2.0 ДЛЯ ФОРМУВАННЯ НАВЧАЛЬНО-СТРАТЕГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МОНОЛОГІЧНОМУ МОВЛЕННІ У МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

У зв'язку зі швидким розвитком інформаційно-комунікаційних технологій та зменшенням мотивації серед студентів до навчання в цілому, і до вивчення англійської мови (АМ) зокрема, ми змушені шукати нові шляхи заохочення студентів до навчання. Також саме через те, що наразі всі програми зазнають значного скорочення, зростає кількість годин самостійної роботи, а студентам необхідно знаходити найбільш швидкі та ефективні шляхи засвоєння нового матеріалу, формування навчально-стратегічної компетентності (НСтК) посідає одне з найголовніших місць у формуванні іншомовної комунікативної компетентності (ІКК) загалом, та в монологічному мовленні (ММ) зокрема.

Метою роботи є аналіз доцільності використання технологій Web 2.0, виділення найбільш популярних та ефективних сервісів для формування НСтК у ММ у майбутніх учителів АМ та надання їх характеристики.

Технології *Web 2.0* – низка соціальних сервісів, головними характеристиками яких є інтерактивність та соціалізація. Дані технології сприяють тому, щоб студент був у центрі освітнього процесу, ставав більш автономним та незалежним від викладача, перетворювався на активного учасника процесу навчання та взаємодіяв з іншими студентами [1].

За даними соціопитувань на цей період однією з найбільш популярних соціальних мереж є *YouTube*, адже наразі студенти надають перевагу спілкуванню та обміну інформацією за допомогою відео. Цей сайт містить велику кількість аудіо- та відеоматеріалів, які можуть бути використані викладачами для сприяння оволодінню АМ. Тому є доцільним використовувати згадану вище соціальну мережу в поєднанні з іншими Інтернет ресурсами для формування НСтК у ММ у майбутніх учителів АМ.

Останнім часом великої популярності серед студентів набирають відеоблоги або ж влоги. Це форма блогу, в якому засобом передачі інформації є відео. Влоги є формою веб-телебачення, а *YouTube* в свою чергу є осередком поширення та перегляду влогів. Влоги є корисними у процесі формування НСтК у ММ, адже студенти можуть записувати свої влоги, ділитись ними у *YouTube*, де їх переглядатимуть одногрупники, а також створювати обговорення, що покращить їх ММ. Таким чином влоги є ефективним засобом для самоаналізу та рефлексії, що є важливою складовою НСтК у ММ.

Таким чином, охарактеризувавши *YouTube* та його методичні можливості, можна зробити висновок, що даний Інтернет ресурс має потужний потенціал та може бути успішно використаним для формування НСтК у ММ у майбутніх учителів АМ.

Перспективи подальшого дослідження ми вбачаємо у формулюванні принципів відбору матеріалів з Інтернет ресурсів, а також у створенні раціональної системи тренувальних вправ, яка б сприяла успішному формуванню НСтК у ММ у майбутніх учителів АМ.

Література

1. Ажелъ Ю. П. Использование технологий ВЕБ 2.0 в преподавании иностранных языков // Молодой ученый. – 2012. – № 6. – С. 369–371. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://moluch.ru/archive/41/4967/> (дата обращения: 24.03.2019)

**ФОРМУВАННЯ НАВЧАЛЬНО-СТРАТЕГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
В ПИСЕМНОМУ МОВЛЕННІ
У МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ
В КОНТЕКСТІ РЕФЛЕКСИВНОГО ПІДХОДУ**

В умовах активізації глобалізаційних процесів у світі, а також переосмислення орієнтирів у вищій освіті визначаються нові вимоги до підготовки майбутнього вчителя англійської мови. З'являється потреба у використанні різноманітних прийомів, сучасних засобів, стратегій тощо. Проблема формування навчально-стратегічної компетентності в контексті рефлексивного підходу зумовлена тим, що будь-яка стратегія тим чи іншим чином базується на рефлексії. Лише проаналізувавши власний досвід та досвід інших людей, можна сформуванати ту чи іншу стратегію навчання. Далі розглянемо формування навчально-стратегічної компетентності в контексті рефлексивного підходу в писемному мовленні у майбутніх учителів англійської мови.

Перш за все, вважаємо слушним уточнити визначення педагогічної рефлексії. Так називають аналіз власного досвіду і досвіду інших людей разом із плануванням перспектив із метою уникнення помилок. Це своєрідний самоаналіз знань та вчинків, самокритика, самопізнання себе як професіонала. Під цим поняттям маємо на увазі аналіз власного досвіду, при чому як позитивного – завдяки чому нам вдалося щось зробити, так і негативного – критика того, що було зроблено некоректно. Сюди ж відносимо і аналіз досвіду інших людей – об'єктивна оцінка їх позитивного та негативного досвіду, можлива критика і, найголовніше, – висновки. Таким чином, формується стратегія: на основі рефлексії людина наперед продумує свої кроки, формує перспективи та цілі, яких потрібно досягнути, враховуючи помилки, яких потрібно уникнути.

Писемне ж мовлення є найскладнішим із умінь. Воно є вторинним від усного та формується пізніше, аніж інші види мовленнєвої діяльності. Письмо вимагає попереднього засвоєння певної лексики, граматики, способу фіксації думок, їх зв'язок, звертання уваги на стилістику тощо. Для того, щоб навчити писати необхідно формувати відповідні навчальні стратегії, які, як ми визначили вище, базуються на рефлексії. Тобто, майбутній викладач аналізує як власний досвід, так і досвід інших учнів, об'єктивно оцінює його та формує стратегію.

Для реалізації формування навчально-стратегічної компетентності у майбутніх учителів англійської мови доречним вважаємо завдання самоперевірки, а особливо взаємоперевірки. На цьому етапі майбутні учителі англійської мови мають можливість виявити та обговорити можливі труднощі, оцінити правильність дій щодо їх подолання, внести корективи, прийняти рішення щодо вибору оптимальних способів подолання труднощів у запропонованих ситуаціях тощо.

Згідно з Сипченко В. І., основними стилями суб'єкт-суб'єктної взаємодії, організованої на засадах принципу писемного мовлення іноземної мови для професійного спілкування, виступають співробітництво і співтворчість, основу яких складають рівноправні партнери [2]. Вони вирізняються більш розвинутою діалогічністю та вибудовуються на взаємоповазі, взаємних інтересах й повній довірі один до одного [3]. Саме тому, запропоновані взаємоперевірка та обговорення сприяють ефективному переходу рефлексії у формування стратегії.

Таким чином, вважаємо за необхідне підкреслити, що формування навчально-стратегічної компетентності в писемному мовленні у майбутніх учителів англійської мови, безумовно, базується на рефлексії, тобто самоаналізі, самопізнанні, аналізі власного досвіду та досвіду інших, його об'єктивній оцінці. Лише проаналізувавши усі можливі труднощі, майбутній учитель зможе вибудувати ефективну стратегію навчання писемного мовлення. Завдяки аналізу безлічі праць, а також власному досвіду можна визначити найбільш систематичні помилки та створити стратегію, прорахувавши відповідні кроки для уникнення можливих упущень та похибок. Перспективи подальших досліджень у цьому напрямі вбачаємо у дослідженні використання рефлексивного підходу у формуванні навчально-стратегічної компетентності майбутніх учителів англійської мови під час проходження ними педагогічної практики.

Література

1. Сипченко В. І. Шляхи взаємодії викладача і студента у навчально-виховному процесі сучасного вишу / В. І. Сипченко // Гуманізація навчально-виховного процесу: зб. наук. пр. Випуск 60; за ред. В. І. Сипченко. – Слов'янськ. СДПУ, 2012. – С. 3–14.
2. Бойко А. М. Суб'єкт-суб'єктні відносини у педагогічному процесі загальноосвітньої і вищої школи / А. М. Бойко // Педагогічні науки: зб. наук. праць. – Вип. 54. – Полтава, 2012. – С. 5–14.

Горбенко А. С.

Державний університет телекомунікацій

Науковий керівник – канд. філол. наук, доц. Миколайчук А. І.

ENGLISH FOR INFORMATION TECHNOLOGY IN A WEBQUEST FORMAT

The 21st century is the age of education where students mainly aspire to be entertained while obtaining knowledge. The more students are involved into the learning process, the more knowledge they will gain. Every year the massive growth of and access to information technology (IT) allows universities to integrate different formats and technologies into the learning process. For example, different online media, modern mobile devices, digital microphones, interactive applications and especially WebQuests can be used for these purposes.

WebQuest is a web-based application which requires students to be active learners and encourages them to enhance their higher order thinking skills such as finding topic-related web sites, examining and selecting well-prepared and reliable websites [1, 2, 3]. According to the mathematician and scientist H. Dudeney [4], this activity motivates students more than outdated course books and other such teaching materials, because they can perform certain tasks, analyze, evaluate and solve problems. The aim of the research is to explore whether or not using WebQuest Format is effective in enhancing speaking, writing and reading skills of students who study IT English.

First of all, WebQuest is a valuable tool for providing students with many interaction opportunities in realistic settings thus making for a more meaningful, experiential and very motivating learning experience.

Secondly, WebQuest is one example of how teachers can integrate technology into classrooms, which is a growing area of interest as information technology creates new learning opportunities and becomes more accessible.

Thirdly, WebQuest Format is more effective in promoting student engagement, critical thinking, creativity, literacy skills, improving problem solving skills, social interaction, scaffolding learning and collaborative learning.

While learning English in a WebQuest Format, students grapple with a significant amount of new information and made sense of it. They greatly improve and practice their language skills in reading, writing and speaking. Also, students work in the team and interact with each other, thereby improving their communication skills.

Having analyzed the existing WebQuests, *Edutopia.org* [5] and *Zunal.com*[6] can be recommended for IT English learning.

Thus, WebQuests can impact language instruction and provide good overall results for many students. This format is effective learning tools through which language learners use multimedia and computer-generated web-based instructional activities. Though, it is not fully adapted for full use in the IT field yet, but with further practice and study of this method, it is possible to achieve significant results in English learning with the help of this valuable instructional tool.

References

1. Abbitt J. and Ophus J. "What We Know about the Impacts of WebQuests", AACE Journal (2008), v. 16 n. 4 p. 441-456.
2. Dodge B. "FOCUS: Five rules for writing a great WebQuest" (2001). Learning with Technology: p. 6-9.
3. Ikpeze Chinwe H. and Fenice B. Boyd. "Web-Based Inquiry Learnings: Facilitating Thoughtful Literacy with WebQuests" (2007) p. 644-654.
4. Sonia Lara Ros and Charo Repáraz Abaitua. "Effectiveness of cooperative learning fostered by working with WebQuest" (2009).
5. www.edutopia.org // [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.edutopia.org/discussion/examples-webquests-science>
6. zunal.com // [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://zunal.com/>

Науковий керівник – канд. філол. наук, доц. Миколайчук А. І.

MOBILE APPS FOR LEARNING ENGLISH

Speaking about the prospects of introducing mobile technologies in the process of learning English, we must stress that the main contemporary trends in education are accessibility, openness, interactivity, visualization and gamification. Thus integration of modern mobile and digital technologies fully contributes to realization of these trends [1]. In this regard, we would like to consider this topic as future representatives of IT area.

The main goals of mobile learning can be described as follows: convenient communication at any time and in any place; broadening the opportunities of collective work; the optimized use of mobile devices, available to students, compact storage of material, always at hand; the intensification of the learning process; the correlation between the level of educational progress, the present-day social demand and the trainees' interests [2, 3]. This means the importance of considering this type of learning not only for self-development but also for mastering a foreign language, and IT English in particular.

English is currently the most popular language world, and its study can be useful to almost everyone. Nowadays humanity has developed many applications based on modern methods aimed at the following tasks: to learn English through mastering the level of proficiency in a foreign language, preparing for the exam challenge and increasing vocabulary significantly. Let us analyze some mobile applications like Duolingo, Lingvist, Lingualo in order to figure out their characteristic features.

Duolingo improves user's knowledge of English in practice through games, answering questions and completing tasks, increasing vocabulary and improving grammar skills. Student can start with the simplest verbs, phrases and sentences, learning new English words every day. Duolingo creators claim that 34 hours spent with Duolingo are equal in semester efficiency at the university. This mobile application is free.

Lingvist offers somewhat wider range for English learners including compiled by linguists the vocabulary study (4000+) in order of frequency on the example of sentences from everyday life; contextual grammar tips and exercises; approximate to the natural computer voice words and sentences sounding; and a speech recognition mode.

Lingualo is an effective and free service for learning English. There is no advertising in the app. Among its features we can underline the following ones: vocabulary training for the expansion of vocabulary and game training to develop reading, writing and listening skills development through the numerous exercise training. One more convenient feature is personalization study pace to the user's level accordingly. Tangible progress is one more important feature which allows students to see their progress in learning and to adjust the development of certain skills. In addition, there is an access to a wide selection of free materials, simulators and courses.

Thus, while using these apps, users gain new skills and improve those they already have. Creating apps like the ones we have analyzed in this paper is rather promising as they can develop a foreign language learning process as well as help IT-specialists gain some experience.

References

1. Lavrysh, Yu. E. "Blog-technology integration into the foreign languages teaching process." Journal of the National Technical University of Ukraine "KPI": Philology and Educational Studies 4 (2014): 107-113.
2. Aleksandrovich, Avdeev Alexander. "The Use of Mobile Interaction Technologies for Teaching and Learning English in a Non-Language University." Bulletin Social-Economic and Humanitarian Research 2 (2018).
3. Jarvis, Huw, and Marianna Achilleos. "From Computer Assisted Language Learning (CALL) to Mobile Assisted Language Use (MALU)." *Tesl-ej* 16.4 (2013): n 4.

ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ЗВО

Розвиток сучасного суспільства великою мірою обумовлений застосуванням різноманітних мультимедійних технологій у всіх його сферах, у тому числі й у галузі освіти. На сьогодні під час викладання англійської мови неможливо уникнути поєднання традиційних освітніх засобів із сучасними мультимедійними. Це дає змогу студентам якісно, активно та творчо оволодіти предметом.

Особливості використання мультимедійних засобів у процесі навчання іноземних мов знайшли своє відображення у працях багатьох зарубіжних та вітчизняних науковців, серед яких В. Беспалько, В. Краснопольський, П. Сердюков, А. Нісімчук та інші. Проте варто зауважити, що питання застосування мультимедійних технологій у процесі вивчення англійської мови студентами-філологами залишається відкритим та актуальним, що й зумовлює мету нашої розвідки.

У рамках вивчення курсу «Практика усного та писемного мовлення» значна роль відводиться використанню мультимедійних засобів. Так, курс базується на підручнику New Language Leader Intermediate видавництва Pearson, а також онлайн-платформі My English Lab. Крім цього студенти мають вільний доступ до аудіо та відео ресурсів до кожної з тем підручника. Онлайн-платформа пропонує різноманітня вправ на відпрацювання навичок читання та говоріння, лексичних та граматичних навичок, а також тестові контрольні роботи з кожної теми. Також у межах платформи викладач має змогу розробити шкалу оцінювання за кожне завдання відповідно до системи оцінювання, передбаченої тим чи іншим ЗВО. Це дає змогу викладачеві вагомо скоротити час перевірки завдань і проаналізувати динаміку успішності студента протягом навчального року. У межах кожної теми є рубрика «Meet the Expert», що пропонує відео-інтерв'ю з провідним експертом певної галузі та завдання до нього. Перегляд та подальше опрацювання такого відео дозволяє:

- удосконалювати навички розуміння живої англійської мови;
- реалізувати інформаційну та ігрову функції навчання;
- дотримуватись принципів наочності, доступності;
- розширювати кругозір студентів та долучати їх до соціально-культурного середовища країни, мова якої вивчається.

Використання сучасних онлайн-платформ та відео і аудіозаписів дозволяє реалізувати один із основних підходів до навчання англійської мови – комунікативний, тобто активізувати мовленнєву діяльність студентів у процесі вивчення мови.

Отже, мультимедійні технології на заняттях з англійської мови виступають одним із мотиваційних засобів до її вивчення; допомагають викладачеві постійно вдосконалювати зміст навчального матеріалу; надають можливості формувати та розвивати лінгвістичні навички студентів; надають можливості дистанційного вивчення курсу; допомагають сформувати особливе мовне середовище у процесі вивчення англійської мови; дозволяють організувати процес вивчення мови відповідно до цілей, інтересів та здібностей студентів, а також занурити їх у культурне середовище. Усі ці властивості мультимедійних технологій допомагають формуванню в студентів комунікативної компетенції.

Література

1. Cotton D., Falvey D., Kent S. New Language Leader Intermediate. – Pearson Education, 2016. – 176 p.

СКЛАДНИКИ НАВЧАЛЬНО-СТРАТЕГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В АУДІЮВАННІ У МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Україна сьогодні переживає складний етап реформування системи освіти, наслідком чого є зростання вимог до володіння іноземною мовою (ІМ). Таким чином, основне завдання вчителів ІМ – активно вивчати всі можливості використання різних джерел, які сприятимуть формуванню іншомовної комунікативної компетентності (ІКК). Невід’ємною складовою якої є навчально-стратегічна компетентність (НСК). Вона сприяє швидкості навчання, міцності засвоєння знань, а також сформованості вмінь із будь-якого навчального предмета в цілому та англійської мови (АМ) зокрема.

Зважаючи на розвиток сучасних технологій у ХХІ столітті, різко зросла роль комунікації, яка не можлива без успішно сформованих аудитивних вмінь.

Метою дослідження є встановлення структури НСК в аудіюванні (НСКА) та характеристика її складників. Відповідно до мети, необхідно розв’язати такі завдання: 1) встановити структуру НСКА та 2) описати її основні компоненти.

Відповідно до чинного Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти, мета НСК полягає в формуванні загальнонавчальних умінь і навичок, опануванні стратегіями вивчення і використання ІМ, що допомагають учням формувати ІКК.

Загалом, в основі НСК лежать два компоненти: навчальна та стратегічна компетентності. Навчальна компетентність розглядається як здатність і готовність людини до усвідомленого й ефективного самостійного управління навчальною діяльністю від постановки цілей до самоконтролю та самооцінки результатів [1]. У свою чергу, стратегічна компетентність розуміється під здатністю користувача ІМ компенсувати у процесі спілкування недостатність володіння ІМ, а також мовленнєвого і соціального досвіду спілкування нею. Таким чином, науковці вважають, що навчальна стратегія – це цілеспрямована і регульована послідовність визначених дій, якими користуються учні під час навчальної діяльності для того, щоб воно стало легшим, швидшим та ефективнішим [1].

Основу цієї компетентності формують знання, навички та вміння використання навчальних стратегій оволодіння мовленням та мовленнєвими компетентностями і комунікативними стратегіями використання АМ у спілкуванні [1]. Таким чином, до структури вказаної компетентності входять: декларативні та процедурні знання; фонетичні, лексичні та граматичні рецептивні навички; а також низка вмінь: методичні, інтелектуальні, навчальні, компенсаційні, організаційні, рефлексивні та мовленнєві вміння аудіювання. Відповідно до чинної Програми з англійської мови для університетів (2001) студенти 2 курсу повинні мати сформовані вміння аудіювання з розумінням основного змісту повідомлення.

Отже, проаналізувавши структуру НСКА та її компоненти, можемо зробити висновок, що ця компетентність є складним і динамічним явищем.

Перспективами наших подальших досліджень вбачаємо у конкретизації цілей НСКА у майбутніх учителів АМ та у формулюванні вимог до відповідної підсистеми вправ для формування НСКА у майбутніх учителів англійської мови.

Література

1. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е., та ін. / за ред. Ніколаєвої С. Ю. – К.: Ленвіт, 2013. – С. 443-445.

PPP IN PROJECT TECHNOLOGY FOR IT ENGLISH LEARNING

The methodology of learning English has changed over the centuries. People create different technologies and methods to find interesting forms for teaching. One of them is the Project Technology. It means that after each theme, topic or unit a group of students should prepare a project, and make a thoroughly prepared presentation for it. At State University of Telecommunications this concerns studying IT English first of all. In this paper we are analyzing Power Point Presentations at IT English lessons to figure out its place and role in project technology for IT English learning.

According to Nikolaeva S.Yu. [1] a presentation is a demonstration of new material and how to handle it. Such a demonstration can be based on a picture, object or action. This stimulates their mental activity which is necessary for the successful assimilation of the material. As a result of this method, students gain new language skills and understand the essence of each phenomenon in more detail. For example, learning hardware components is impossible without pictures of them. We consider PPP also plays an important role in student's understanding of IT English as well as in understanding any subject.

Presentation is a good practice to visualize somebody's thoughts and bring information into an interesting form. This question was argued in the Carmine Gallo's book "The presentation secrets of Steve Jobs" [2], where the author analyzes different approaches and techniques of the great personality in IT sphere to the ways how to present something new. The techniques that will help make a good presentation are as follows: first of all, it's necessary to use simple design and nice looking fonts; secondly, simplifying, limiting the number of words on each screen and using key phrases make a presentation more understandable. Also, it's important to use high-quality graphics and choose colors well. After all, it's a good tip to use video and audio for better perception of the material. And very important part is the presenter's charisma. It's hard to make audience be interested in something without effort. The material must be submitted in an interesting, interactive form.

In the State University of Telecommunications IT English for the first year students is mainly organized through the multimedia text books 1 and 2 "English for IT" [3], and it's very useful to make presentations for topics studied from this book. For example, learning about databases, it will be easier for students to understand how they work using presentation with pictures and schemes. It also concerns PC components. It turns to be impossible to learn about motherboard, different sockets, etc. without visualization. PPP can be prepared for almost all the topics in IT sphere helping students study not only English but the peculiarities of their future profession.

So, following these rules can help students achieve excellent results in their study. We see that using PowerPoint presentations is a good way of learning IT English which is especially useful for State University of Telecommunications students.

References

1. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О.Б., Бориско Н.Ф., Борецька Г.Е., та ін. / за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. – К. : Ленвіт, 2013. – 590 с.
2. Gallo, Carmine. The presentation secrets of Steve Jobs: How to be insanely great in front of any audience. Prentice Hall, 2010.
3. Olejniczak M. English for Information Technology Level 1 Course Book with CD-ROM (Vocational English Series) // Maja Olejniczak. – Pearson Education ESL, 2015. – 80 p.

ЗАСТОСУВАННЯ МОБІЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ОНЛАЙН СЕРВІСУ GOOGLE FORMS У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ

Світ нових інформаційних технологій сприяє поступовому переміщенню процесу навчання в площину мобільного простору. Розвиток можливостей мобільних електронних пристроїв та інформаційно-комунікаційних мереж має значну динаміку [4, с. 327]. Дослідження цього питання дає можливість стверджувати, що мобільні пристрої активно застосовуються у навчанні [1]. Сьогодні навчальні мобільні додатки можуть бути ефективним засобом підвищення мотивації молоді у вивченні англійської мови, особливо студентами ІТ спеціальностей у Державному університеті телекомунікацій. Метою нашого дослідження є дослідження використання *Google Forms* для створення онлайн тестів з англійської мови професійного спрямування як інструмент для тестового контролю на мобільних пристроях.

Google Forms – це зручний інструмент для планування заходів, створення анкет, опитувань, тестів та збору іншої інформації [3]. Також в *Google Forms* є можливість інтеграції з електронними таблицями Google для автоматичного збереження відповідей респондентів. Відповіді студентів автоматично зберігаються у Формах, а статистику відповідей, зокрема у вигляді діаграми, можна переглянути просто у Формі. Готові відповіді легко аналізуються, оскільки діаграми створюються автоматично як у розрізі окремого респондента, так і групові відповіді з кожного питання. Дані також можна відкривати в таблицях.

Питання на перевірку знань із галузевої англійської мови в *Google Forms* можна створювати з різними варіантами відповідей, а саме: а) з короткими відповідями: коротка текстова відповідь, яку необхідно ввести самостійно; б) абзац: довга текстова відповідь, що складається з кількох абзаців; в) із варіантами відповіді: вибір однієї правильної відповіді з декількох; г) прапорці: застосовується для запитань із декількома правильними відповідями, які потрібно відзначити галочкою; ґ) спадний список: вибір однієї правильної відповіді з списку, який випадає; д) завантаження файлу: дає можливість завантажити документ із виконаним завданням [2, с. 49-50]. До тесту можна додати фото або відео, що є актуальним під час вивчення галузевої лексики та назв різних частин електронних пристроїв, апаратного забезпечення і т. ін.

Зауважимо, що сьогодні студенти використовують мобільні телефони в навчанні здебільшого з власної ініціативи. Необхідність врахування переваг використання мобільних пристроїв в аудиторії дасть змогу підвищити мотивацію та пришвидшить процес перевірки та оцінювання. Відтак викладач матиме змогу оптимальніше проаналізувати, які питання потрібно опрацювати додатково та максимально індивідуалізувати процес навчання.

Наукові дослідження можливостей мобільних технологій та умов їх реалізації у системі освіти слід активно продовжувати, розробляючи шляхи та методи впровадження їх у систему освіти.

Література

1. Mobile Learning Update. Learning Consortium Perspectives. URL: <http://masieweb.com/p7/MobileLearningUpdate.pdf>.
2. Капраничкова К. В. Методика обучения иностранному языку студентов на основе мобильных технологий (английский язык, направление подготовки «Юриспруденция»): дисс. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Тамбов, – 2014. – 220 с.
3. Литвиненко О. В. Використання тестових технологій на основі Google-форм. IX Хмурівський читання : матеріали обл. наук.-практ. Інтернет-конф. URL: <http://timso.koippo.kr.ua/hmura9/vykorystannya-testovyh-tehnolohij-na-osnovi-google-form/>
4. Трофименко А. О. Переваги використання мобільних технологій у процесі вивчення англійської мови. Педагогічна освіта : теорія і практика : зб. наук. праць. Вип. 22. Кам'янець-Подільський : ПП Зволейко Д. Г., 2017. С. 327-33.

ХАРАКТЕРИСТИКА ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В АУДІЮВАННІ У МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Процес глобалізації висуває до вчителів високі вимоги до володіння англійською мовою (АМ) як важливим засобом міжкультурного спілкування. Впровадження інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) в освітню систему України в цілому, та в навчання АМ зокрема, розглядається як один із найефективніших методів оволодіння студентами системою знань і вмінь та формування відповідних професійних якостей.

У нашому дослідженні передбачаємо розв'язання таких завдань: 1) з'ясувати, які ІКТ можуть використовуватися для формування англійської професійно орієнтованої компетентності в аудіюванні (АПОКА) та 2) описати окремі ІКТ з найбільшим методичним потенціалом.

Передусім, визначимо саме поняття та сутність ІКТ. Під ІКТ розуміють сукупність різноманітних технологічних ресурсів, які застосовуються для забезпечення процесу комунікації та створення, поширення, збереження та управління інформацією [1, с. 396]. Важливу роль у процесі навчання АМ засобами ІКТ відіграє мережа Інтернет. У її арсеналі є багато ресурсів, які можна використовувати для формування мовленнєвих навичок і розвитку комунікативних умінь професійно орієнтованого аудіювання (подкасти, вебінари, *Youtube*, сайт американського проекту *TED* та британської служби *BBC Learning English* тощо).

Одним з найвідоміших онлайн ресурсів сьогодні є *Youtube*, дидактичний потенціал відео та аудіоматеріалів якого невичерпний. *Youtube* дає можливість візуалізувати навчальний матеріал та уточнювати зміст почутого повідомлення. Він містить різноманітні освітньо-пізнавальні канали, які пропонують як монотематичні, так і сюжетно-фабульні аудитивні тексти [3, с. 41].

Ще одним ефективним засобом для формування АПОКА вважаємо подкасти та відеокласти – аудіо- або відеозаписи, якими можна користуватися онлайн або завантажувати для прослуховування/перегляду офлайн. В Інтернеті можливо знайти як автентичні подкасти, створені для носіїв мови та користувачів із високим рівнем володіння АМ, так і навчальні, розроблені для певних навчальних цілей [2, с. 43].

Отже, з'ясовано доцільність використання ІКТ та виокремлено *Youtube* та подкасти й відеокласти як засоби з найбільшим методичним потенціалом для формування АПОКА майбутніх учителів.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у формулюванні вимог до відбору ІКТ для формування АПОКА та виокремлення окремих засобів із найбільшим методичним потенціалом.

Література

1. Фоміних Н. Ю. Сутність поняття „ІКТ” та їх значущість на сучасному етапі інформатизації освіти / Н. Ю. Фоміних // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах: зб. наук. пр. / наук. ред. Сущенко Т. І. та ін. – Запоріжжя, 2009. – Вип. 5 (58). – С. 396-400.
2. Черниш В. В. Інтернет-технології у професійній діяльності вчителя: вивчаємо та викладаємо іноземні мови: // Бібліотечка журналу «Іноземні мови». – Вип. 4/2011. – К.: Ленвіт, 2011. – 64 с.
3. Salaberry M.R. The Use of Technology for Second Language Learning and Teaching: A retrospective / M.R. Salaberry // *Modern Language Journal*. – 2001. – №85 (1). – P. 30-65.

Науковий керівник – докт. пед. наук, проф. Черниш В. В.

ХУДОЖНІЙ ТВІР ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ЛІНГВОСОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

У мовному закладі освіти виховуються майбутні учителі, вони повинні вміти оцінювати художні твори (ХТ), бути високоінтелектуальними, високоосвіченими людьми, з високим рівнем внутрішньої культури, бути прикладом для майбутнього покоління. Художня література є саме тим засобом, який розвиває у студентів почуття прекрасного, духовно збагачує їх, а також містить у собі соціокультурну інформацію, тобто ознайомлює з цінностями, моральними нормами, звичаями носіїв іншої культури, з їхнім способом життя та світобаченням. Надзвичайно важливим є навчити студентів толерантному ставленню до представників іншої культури, навчити їх розуміти усталені норми поведінки та звичаї іншомовних комунікантів, підготувати їх до вільної взаємодії з представниками іншомовної культури, зробити їх здатними до міжкультурного спілкування. У цьому і полягає актуальність цієї проблематики.

Питання відбору ХТ для формування іншомовної комунікативної компетентності вивчали такі науковці, як М. В. Дука, Ю. В. Лейба, І. Г. Подосиннікова, Л. П. Смелякова, В. В. Черниш, тоді як проблему формування лінгвосоціокультурної компетентності (ЛСКК) досліджували Н. Ф. Бориско, Є. М. Верещагін, Н. Д. Гальскова, В. Г. Костомаров, Ю. В. Кузьменко, Р. К. Мінъяр-Белоручев, С. Ю. Ніколаєва, М. Л. Писанко, Л. П. Рудакова, В. В. Сафонова, О. Б. Тарнопольський, С. Г. Тер-Мінасова, С. І. Шукліна, М. J. Bennett, М. Вурам та ін.

Лінгвосоціокультурна компетентність (ЛСКК) – це здатність і готовність особистості до іншомовного міжкультурного спілкування.

До складу ЛСКК входять соціолінгвістична, соціокультурна та соціальна компетентності.

Соціолінгвістична компетентність – це здатність особистості обирати, використовувати й розуміти мовні та мовленнєві засоби іншомовного спілкування з національно-культурною специфікою відповідно до контексту, ситуації та стилю спілкування.

Соціокультурна компетентність є здатністю особистості отримувати культурологічні, (лінгво-) країнознавчі, соціокультурні й міжкультурні знання і користуватися цими знаннями для здійснення успішної міжкультурної взаємодії.

Соціальна компетентність – це здатність особистості взаємодіяти з представниками інших лінгвокультур у певних життєвих ситуаціях, а саме: орієнтуватися в таких ситуаціях, керувати ними, вирішувати непорозуміння, які можуть виникнути [2, с. 425].

Як зазначають у своїх працях Л. П. Смелякова та В. В. Черниш, ХТ, призначений для використання на уроках іноземної мови для формування ЛСКК у закладі вищої мовної освіти, повинен бути доступним у сприйнятті, не містити занадто складну лексику, яка заважає розумінню тексту, мати естетичний потенціал, емоційно впливати на читача, містити в собі соціокультурну інформацію, відомості про історію, географію, звичаї, традиції країни, мова якої вивчається. Отже, можна виокремити такі принципи відбору ХТ:

- 1) доступності навчального текстового матеріалу;
- 2) естетичного впливу на читача;
- 3) соціокультурної цінності;
- 4) ситуативно-тематичний;

5) новизни та сучасності [3; 4].

Також навчальні матеріали повинні бути автентичними, тобто не адаптованими до потреб конкретного суб'єкта навчання продуктами мовленнєвої діяльності носіїв мови.

Отже, нами було розглянуто поняття ЛСКК, компоненти, які входять до складу ЛСКК та основні принципи відбору ХТ.

Перспективами подальших досліджень вважаємо розроблення методики формування ЛСКК у майбутніх учителів англійської мови з використанням англомовних ХТ.

Література

1. Дука М.В. Методика формування у майбутніх філологів лінгвосоціокультурної компетентності у процесі читання англомовних художніх творів : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Дука Марія Володимирівна. – Київ, 2015. – 265 с.
2. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін. / за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 2013. – 590 с.
3. Смелякова Л. П. Теоретические основы отбора художественного текстового материала для языкового вуза (на материале английского языка): автореф дис. на соискание ученой степени доктора пед. наук: спец. 13.00.02 «Методика преподавания иностранных языков» / Лидия Петровна Смелякова. – СПб., 1993. – 32 с.
4. Черныш В. В. Обучение англоязычному чтению и аудированию с использованием аудиокниг художественных произведений (средняя общеобразовательная школа с углубленным изучением иностранных языков): дисс. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Черныш Валентина Васильевна; Киевский государственный лингвистический университет. Киев, 2001. – 308 с.

Рубцова С. В.

Київський національний університет будівництва і архітектури

Науковий керівник – докт. пед. наук, проф. Черныш В. В.

ПРИНЦИПИ ВІДБОРУ ФАХОВИХ АНГЛОМОВНИХ ТЕКСТІВ ДЛЯ ЧИТАННЯ МАЙБУТНІМИ ІНЖЕНЕРАМИ

Принципи відбору професійних текстів для майбутніх інженерів не є новим питанням для наукового світу. Для ефективного використання автентичних фахових текстів для читання переглянемо основні принципи відбору професійних текстів для студентів закладів вищої освіти (ЗВО) технічного спрямування. У методичній науці відомі такі основні принципи: автентичності, новизни актуальної інформації, тематичності, посильності і доступності, пізнавальної цінності, необхідності і достатності, достатньої і помірної насиченості тексту термінологічними одиницями, обсягу тексту. Охарактеризуємо окремі з них.

Безумовно, на нашу думку, принцип *автентичності* змісту тексту є важливим для відбору фахового матеріалу [3, с. 172-173]. Підтримуємо думку вчених, які вважають автентичним такий текстовий матеріал, що створений для професійних цілей носіями мови і не розроблений для вивчення іноземної мови (Барабанова Г. В., Халєєва І. І.).

При відборі фахових текстів важливо враховувати особисті потреби читача, тому, *перспективність і сучасність теми в професійній галузі*, на нашу думку, є важливим принципом відбору текстів для читання. Перспективність і сучасність тем визначається анкетуванням студентів та інженерів певної галузі.

Важливо враховувати *тематичність* – відповідність змісту фахового тексту технічним дисциплінам і навчальній програмі певної спеціальності [2, с. 84].

Достатня і помірна насиченість термінологічними одиницями враховує частотність термінологічних одиниць у фаховому тексті для читання [1, с. 78].

Таким чином, для навчання студентів галузі будівництва і цивільної інженерії читання слід відбирати фахові тексти згідно з такими принципами: *автентичності, перспективності і сучасності* в професійній галузі, *тематичності, насиченості тексту термінологічними одиницями*, тобто, фахової цінності.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у формулюванні вимог до англомовних фахових текстів для навчання читання.

Література

1. Малюга О. С. Навчання професійно орієнтованого читання наукових англомовних текстів студентів-магістрів аграрних спеціальностей: дис. ...канд. пед. наук: 13.00.02 / Малюга Олександр Сергійович. – К., 2007. – 217 с.
2. Тарасюк Н. М. Формування у майбутніх інженерів-будівельників англомовної лексико-граматичної компетентності у читанні: дис. ...канд. пед. наук: 13.00.02 / Тарасюк Наталія Миколаївна. – К., 2018. – 234 с.
3. Черниш В. В. Методика формування у майбутніх учителів професійно орієнтованої англомовної компетенції в говорінні: монографія / В. В. Черниш. – К.: Ленвіт, 2013. – 395 с.

Руденко В. Д.

Державний університет телекомунікацій

Науковий керівник – канд. філол. наук, доц. *Миколайчук А. І.*

ONLINE ENGLISH COURSES FOR IT SPECIALISTS

Nobody will argue that English is important for information technology (IT). IT sphere and English are interlinked in terms of being able to operate many systems. Much software is produced in the USA or made in English in other countries, thus English is essential for dealing with them. It is an international language of communication which allows communication via electronic means. Using single language avoids subsequent confusion, so it is very important for programmers and people in IT to have a high level of IT English [1]. There are many courses that are designed to help students extend their English language skills in the field of information technology. In our paper we have analyzed some of the courses and resources for studying IT English.

The website “Blair English” [2] is designed specifically for learning English in the IT sphere at pre-intermediate level. There are practical exercises to test and consolidate knowledge. But there are some disadvantages such a rough design and incomprehensible interface. The site is not developing and is not filled with updated information. New topics are almost never published, and there are only few grammar exercises.

The second course is “LinguaLeo” [3]. This project has a huge number of texts, audio recordings and video materials on various topics, including IT, detailed lessons and courses specifically for programmers, gamified motivation and load calculation system, attractive design and intuitive interface. Though there are many exercises useful for the developers, they are available only in a paid mode.

The main advantages of the next course “Hearing Code” [4] are the following: the portal is designed specifically for programmers, this website has one of the best collections of IT-related podcasts aimed at improving listening and speech comprehension; articles and texts contain

useful and interesting for a programmer topics. You can simultaneously learn a language and improve your knowledge in programming. The minuses are follows: the site has audio podcasts only without audio scripts, videos or exercises.

“FluentU” [5] is an English solution for IT professionals who already work. “FluentU” offers English for IT learning program, completed with videos, audios, downloadable transcripts, interactive subtitles, flashcards and some more great tools. It is as high tech as the IT industry itself, offering a user-friendly cloud-based program. IT English is suggested to be studied in context. “FluentU” introduces real people working and using professional-level English in real life situations. The service is portable, so you can learn on your computer’s browser or on your iPhone or Android device.

“English4IT” [6] provides courses and materials especially for people who want to study English for IT. “English4IT” is a self-paced course in technical English for IT students. It has the features of “online textbook”. The subject matter is suitable for students, professionals, and government career training programs. Topics include: software engineering, tech support, technical sales, and most other IT careers etc. The focus is on real English as it is spoken in an international job environment. This website has exercises for reading, listening, writing skills training.

The above leads to the conclusion that there are many courses that can help IT specialists improve their level of IT English and they are rapidly developing. So it is very important to track and analyze new courses to provide the most up-to-date information. Online courses can help IT specialists improve their reading, writing, speaking skills, pronunciation, vocabulary and grammar.

References

1. Daftarifard, Parisa, and Mehrdad Amiri. "The Role of Information Technology in English Language Curriculum Development." Електронний ресурс. Режим доступу: http://www.academia.edu/download/4729229/Daftarifard_Amiri_IT_1.docx
2. “Blair English” // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.blairenglish.com/>
3. “LinguaLeo” // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://lingualeo.com>
4. “Hearing Code”// [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://herdingcode.com/>
5. “FluentU” // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.fluentu.com/blog/business-english/category/business-english-learning-methods/>
6. “English4IT” // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.english4it.com/>

Стельмах Д. О.

Київський національний лінгвістичний університет

Науковий керівник – докт. пед. наук, проф. Ніколаєва С. Ю.

ПІДХОДИ ДО ОЦІНЮВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ В МОНОЛОГІЧНОМУ МОВЛЕННІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Аналіз освітньо-професійних програм підготовки вчителя англійської мови показав, що випускники мовних спеціальностей закладів вищої освіти повинні не лише здійснювати вільну іншомовну комунікацію, а й бути здатним до вирішення складних нестандартних проблем. Підготовка фахівця такого рівня вимагає створення ефективної системи оцінювання досягнень студента, що реалізується лише за умов застосування сучасних підходів до оцінювання.

Підхід до навчання – це базисна категорія в методиці, що визначає стратегію навчання [1, с. 200], в нашому випадку стратегію оцінювання. Науковці висловлювали своє бачення проблеми підходів до оцінювання різних компетентностей майбутнього вчителя. Так, О. Г. Квасова визначає основні зарубіжні підходи до контролю та оцінювання іншомовної міжкультурної компетентності, О. В. Прилипко розглядає особливості оцінювання в рамках компетентнісного підходу, О. О. Українська вивчила підходи до тестування компетентності в іншомовному говорінні. На жаль, поза увагою науковців залишились підходи до оцінювання компетентності майбутніх учителів у англійському монологічному мовленні (КММ), що і є метою цієї публікації.

Загальноприйнятим та найбільш поширеним у сучасній освіті є *компетентнісний підхід* (Байрам М., Гальськова Н. Д., Гез Н. І., Зимняя І. О., Сафонова В. В.), що передбачає формування різних компетентностей і здатність застосування їх у практичній діяльності. Реалізація цього підходу до оцінювання КММ полягає у оцінюванні знань, навичок та умінь КММ, у використанні таких прийомів оцінювання, які б моделювали застосування різних типів монологів у реальних життєвих чи професійних ситуаціях, в орієнтації на критерії, що заздалегідь відомі та зрозумілі студентам та у залученні студентів до процесу оцінювання своїх однокласників та до самооцінювання.

Головною метою *особистісно-діяльнісного* підходу є розвиток особистісних якостей майбутнього фахівця (Зимняя І. О., Леонтьєв О. М. та ін.), оволодіння змістом предмету через власну діяльність. Оцінювання КММ в рамках цього підходу вимагає врахування інтересів, мотивів, та індивідуальних особливостей студентів у виборі прийомів оцінювання, залучення студентів до розроблення критеріїв оцінювання, оцінювання монологів з огляду на досягнення комунікативної мети.

Рівневий підхід (Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання) передбачає здійснювати навчання, контроль і оцінювання ІМ відповідно до виділених Радою Європи рівнів володіння ІМ. Рівень володіння КММ наприкінці 1 курсу мовних спеціальностей згідно з Типовою Програмою має відповідати рівню B2 [2, с. 112].

Рефлексивний підхід (Коряковцева Н. Ф., Соловова О. В.) в оцінюванні КММ формує здатність студентів оцінювати власний рівень (або рівень однокласників) володіння різними типами монологів, аналізувати причини успішності чи неуспішності та здійснювати корекцію з метою його досягнення.

Таким чином, оцінювання монологічних висловлювань на основі компетентнісного, особистісно-діяльнісного, рівневого та рефлексивного підходів, що взаємодоповнюють одне одного, дозволяє оцінити широкий спектр складових КММ та удосконалити систему оцінювання КММ.

Література

1. Азимов Э.Г. Новый словарь методических терминов и понятий: (теория и практика обучения языкам) / Э. Г. Азимов, А. Н. Щукин. – Москва : ИКАР, 2009. – 446 с.
2. Програма з англійської мови для університетів / інститутів (п'ятирічний курс навчання): Проект / [Ніколаєва С. Ю., Соловей М. І. (керівники), Головач Ю. В. та ін.] – К. : The British Council, 2001. – 246 с.

ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК АКАДЕМІЧНОГО ПИСЬМА В МАЙБУТНІХ РЕДАКТОРІВ У МЕЖАХ КУРСУ «ДІЛОВА ІНОЗЕМНА МОВА»

Курс «Ділова іноземна мова» пропонується для вивчення студентам 2 курсу філологічного факультету спеціальності «Українська мова і література та редагування освітніх видань». Ця дисципліна насамперед передбачає формування в майбутніх редакторів навичок академічного письма. На заняттях студенти вчаться писати такі види текстів, як: офіційні та напівофіційні емейли (*formal and semi-formal emails*), супровідні листи (*covering letters*), есе з аргументами «за» та «проти» (*for-and-against essay*), а також резюме (*Curriculum vitae*).

Якщо говорити про оволодіння навичками написання резюме, то можемо запропонувати такі етапи:

1. Спочатку студенти ознайомлюються з теоретичними відомостями щодо обсягу та правильної структури CV.
2. Потім відбувається обговорення основних вимог до написання коректного резюме, наприклад, стислість (*brevity*), бездоганна орфографія та граматики (*perfect spelling and grammar*), відсутність друкарських помилок (*no typographical errors*), правильність розміщення інформації на аркуші (*attractive layout*).
3. На третьому етапі визначаємо, які аспекти не потрібно зазначати у своєму CV (детальний опис зовнішності, розповідь про сім'ю та дітей, вимоги щодо місця розташування роботи та очікувану заробітну платню).
4. Четвертий етап – це робота зі зразком правильно написаного резюме, акцентування уваги на його структурі, чіткості й послідовності зазначеної інформації.
5. На останньому етапі роботи студенти вчаться створювати власні приклади резюме відповідно до сфери своєї діяльності – зазначають у CV, що шукають вільну вакансію редактора освітніх видань.

Також логічним продовженням до теми написання резюме є використання на наступному занятті підручника «Business Partner», а саме розділу щодо організації перших зустрічей з приводу роботи (*Managing first meetings*). Запозичуємо такі види робіт для студентів-редакторів:

- Обговорення дискусійних питань у парах (*When you meet someone for the first time, what do you usually do and say to be polite? How many different ways to be polite can you think of?*).
- Перегляд відео про першу ділову зустріч з приводу подальшої роботи. Протягом першого перегляду студенти мають виписати слова, що характеризують обох співбесідників, а також їхній стиль спілкування (наприклад, такі лексеми, як: *flexible, work-focused, informal, rude, friendly, professional, organized, open, effective*). Після другого перегляду студенти відповідають на поставлені питання за поданим відео (наприклад, *How does Matt introduce himself? How successful the meeting is? Why?*).
- Створення таблиці за відеоматеріалом: розподілення фраз, уживаних під час зустрічі, на 3 колонки (*Meeting and greeting; Introducing people; Saying goodbye*).
- Інсценування з елементами рольової гри. Студенти мають обрати сферу діяльності (*architecture, fashion, music, movies, etc.*), уявну посаду та вигадати назву своєї компанії. Вони беруть участь у публічній події, під час якої представляють себе один одному як

працівники певної організації. Завдання учасників заходу – знайти партнерів для подальшої співпраці та записати їхні контакти. Якщо хтось із присутніх не може стати для них корисним, то зуміти ввічливо поговорити та вибачитися. *(Перевіряється активне використання студентами фраз із попередньо опрацьованого відеофрагмента)* [1, с. 12-13].

Отже, студенти-редактори в межах курсу «Ділова іноземна мова» вчаться формувати навички академічного письма, поєднуючи це з роботою над відеоматеріалами та з елементами рольової гри. Корисним джерелом для підготовки до занять може слугувати підручник «Business Partner», матеріали з якого сприяють засвоєнню відповідного вокабуляру та правильної структури як для створення резюме, так і для написання офійних та напівофіційних емейлів та супровідних листів.

Література

1. Dubicka I., O'Keeffe M., Dignen B., Hogan M., Wright L. Business Partner B1+. Coursebook. – England: Pearson Education Limited, 2018. – 160 p.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У СЕРЕДНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Британ Ю. В.
Чернігівський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти імені К. Д. Ушинського
канд. пед. наук, доцент

ІННОВАЦІЙНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ТЕХНОЛОГІЇ В МЕТОДИЦІ ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В КОНТЕКСТІ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

У процесі становлення Нової української школи набуває **актуальності** проблема використання інноваційних технологій в методиці викладання англійської мови (АМ) на різних ступенях навчання. У межах цієї публікації спираємося на концептуально-методологічну базу, яку складають наукові здобутки Л. І. Морської, С. Ю. Ніколаєвої, Є. С. Полат, М. Варшауера (Warschauer M.) та інших. Ставимо за **мету** уточнити найбільш ефективні інноваційні тенденції та технології в сучасній методиці викладання АМ, які корелюють із вимогами концепції “Нової української школи” (НУШ).

У відповідності до зазначеної мети, було проаналізовано актуальні фахові статті, розміщені на сайті Британської Ради (*The British Council*), зокрема публікації відомої дослідниці Чіа Сьюен Чонг (*Chia Suan Chong*) [1, с. 2]. На основі аналізу було згруповано та уточнено такі інноваційні тенденції та технології в сучасній методиці викладання АМ в контексті НУШ.

1. Необхідність застосування під час підготовки та проведення занять з англійської мови ресурсів, розміщених на цифрових платформах (*Digital Platforms*) хмарного середовища, наприклад: документи (*Google Docs*) тощо.

2. Можливість використання в аудиторній та позааудиторній роботі потенціалу автентичного веб-контенту, зокрема, текстових масивів, які складаються з аксіальних та дисперсних гіпертекстів із відповідними гіперпосиланнями (*Online Corpora text collections*), а також аудіо- та відеоматеріалів (*Online authentic materials*), запропонованих видавництвами, наприклад: *Language Learning with Digital Video by CUP* тощо.

3. Можливість використання мобільних засобів комунікації (*Mobile Learning and BYOD = bring your own device learning*), опрацювання спеціально розроблених навчальних програм, комплексів, мобільних додатків (наприклад: *Luke's English Podcast*) або застосування елементів навчання у вигляді спілкування з носіями мови в режимі онлайн (*Communicating via Skype, Messengers*).

4. Необхідність застосування в роботі з АМ змішаних (*Blended Learning*), наприклад: онлайн і офлайн та дистанційних форм навчання.

5. Можливість розвитку критичного мислення учнів та вдосконалення їхніх навичок і вмінь медіакомпетентності чи онлайн-компетентності (*Teaching soft skills and critical thinking skills*) на основі роботи з англомовними Інтернет-ресурсами.

6. Доцільність залучення ігрових форм роботи (*Gamification*), використання спеціально розроблених ігрових програм, таких як: *LearnMatch*, *Get Set, Go!* та інших, а також використання завдань, які передбачають повну фізичну реакцію та активність учнів (*Embodied Learning*), наприклад: навчальний комплекс *Doodle Town by Macmillan Education: visual, audio + hands-on activities* тощо.

7. Потреба в залученні фахівців до безперервного професійного розвитку та самоосвіти (*Online Continuous Professional Development*) через посередництво фахових медіаконференцій, вебінарів, форумів, сайтів тощо, так званий «глобальний учительський кабінет» (*the global staffroom*).

Отже, в межах публікації було уточнено найбільш ефективні інноваційні тенденції та технології в сучасній методиці викладання АМ.

Література

1. Chia Suan Chong (2016). Ten Innovations that Have Changed ELT // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.britiscouncil.org/voices-magazine> [Електронний ресурс].
2. Chia Suan Chong (2018). Ten Trends and Innovations in ELT // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.britiscouncil.org/voices-magazine> [Електронний ресурс].

Вараниця В. С.

Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя

Науковий керівник – канд. пед. наук, доц. Удовиченко Н. К.

ПРОБЛЕМА АВТОНОМНОГО НАВЧАННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Актуальність дослідження. Сучасна парадигма освіти передбачає формування в учнів навичок автономного навчання, готовності до саморозвитку й безперервної освіти, прояву активності й ініціативності, напруги розумових здібностей і творчого підходу до розв'язку поставлених завдань.

Автономізація навчальної діяльності учня в оволодінні іноземною мовою є однією з основних умов її успішного вивчення і стосується всіх видів іншомовної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Педагогічні аспекти автономного навчання іноземної мови досліджували Ж. Анікіна, С. Боднар, Ю. Петровська, Г. Турчинова, Л. Арнольд (L. Arnold), П. Кавана (P. Cavana), Л. Мерфі (L. Murphy) та інші.

Метою нашого дослідження є теоретичне обґрунтування проблеми автономного навчання старшокласників у процесі вивчення іноземної мови.

Виклад основного матеріалу. Концепція автономного навчання зародилася на Заході наприкінці ХХ століття, коли в ході розвитку когнітивної лінгвістики виникли конструктивний і суб'єктивно-науковий напрямки. Основними принципами цієї теорії є зміна ролі викладача в навчальному процесі, який вже не є джерелом знань, а стає

консультантом учня, партнером, показує шлях до знань. Учень при цьому є активним учасником навчального процесу, перебуває в його центрі, сам здатний приймати рішення й відповідати за результати свого навчання [1, с. 150].

О. Соловова зазначає, що автономія учня в навчальній діяльності має як зовнішні прояви (певні навчальні стратегії, дії), так і внутрішні процеси, що протікають паралельно з навчальними діями, – це процеси усвідомлення та відбиття самого себе в діяльності. Здатність особистості до автономії проявляється як у способі навчання, так і в способі переносу учнем результатів навчання на більш широкий контекст [3, с. 169].

Д. Літл описує більш широко автономію як здатність особистості учня старшої школи, що вивчає іноземну мову. Вона включає: здатність до переносу досвіду навчальної діяльності в нові навчальні ситуації, гнучкість у різних навчальних контекстах; володіння прийомами й стратегіями вивчення іноземної мови; здатність до прийняття відповідальних рішень у ситуації вільного вибору відносно всіх етапів оволодіння іноземною мовою у відповідності з особистими потребами, інтересами, досвідом; здатність до критичної рефлексії на процес оволодіння мовою й використання її; самостійне управління процесом вивчення іноземної мови від постановки мети до оцінки результату [4].

Узагальнення концепцій автономії учня (концепцію так званого досвідченого учня, що вивчає іноземну мову, та концепцію другої мовної особистості) дає змогу розглядати розвиток автономії учня як освітнє завдання, що потребує цілеспрямованої роботи з таких основних компонентів: формування технологічної сторони навчальної діяльності, розвиток навчальної компетентності, розвиток особистісних характеристик, що уможливають конструктивну творчу реалізацію суб'єкта навчальної діяльності [2, 6].

Ж. Анікіна дотримується думки, що автономна навчальна діяльність є одним із системоутворюючих факторів під час розробки та реалізації освітньої і навчальних програм [1].

Висновки. Отже, автономна навчальна діяльність з оволодіння іноземною мовою – це самостійна, самокерована навчальна діяльність без безпосереднього контролю з боку викладача, що передбачає максимальний ступінь залученості учня у процес навчання, його особисту зацікавленість у результатах, усвідомлення, рефлексію. Формування та розвиток самостійності відбуватиметься в процесі цілеспрямованої співпраці учня та викладача.

Література

1. Аникина Ж. С. Учебная автономия как неотъемлемый компонент процесса обучения иностранному языку в XXI в. // Вестник Томского государственного университета. 2011. № 344. – С. 149-152.
2. Караулов Ю. Н. Русский язык и языковая личность. Изд. 7-е. / Ю. Н. Караулов. – М. : Издательство ЛКИ, 2010. – 264 с.
3. Соловова Е. Н. Методика обучения иностранным языкам: продвинутый курс: пособие для студ. пед. вузов и учителей / Е. Н. Соловова. – М.: АСТ: Астрель, 2010. – 272 с.
4. Little, D. Learner Autonomy / D. Little. – Dublin: Authentik, 1991. – 62 p.
5. Modern Languages: Learning, Teaching, Assessment. A Common European Framework of Reference. – Cambridge: Cambridge Univ. Press, 2001. – 260 p.
6. Wenden, A. (1992), Learner Strategies for Learner Autonomy/ A.Wenden. – New Jersey, 1992. – 16 p.

ОРГАНІЗАЦІЯ ІНШОМОВНОГО СПІЛКУВАННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ ЗА ДОПОМОГОЮ ТЕХНОЛОГІЇ «ДЕБАТИ»

Найпопулярнішим засобом розвитку критичного мовлення вбачають дискусію. Серед усіх існуючих видів або типів дискутування особливу увагу заслуговують дебати [6].

Технологія дебати відображається в рамках освітнього процесу у змісті навчання, а саме в підручниках, де вони представлені через завдання комунікативного характеру.

Сучасний школяр відрізняється від однолітків минулих десятиліть як своїми психофізіологічними характеристиками, так і колом інтересів. За останні роки потреби та уподобання учнів докорінно змінилися. Тому і теми для проведення уроків обираються відповідно.

За результатами досліджень, сучасна молодь більш агресивна у критикуванні своїх поглядів, а, отже, і вступає в дискусії частіше. Тому звернення до теми дебатов, як технології розвитку вмінь іншомовного спілкування, у даному контексті є цілком виправданим.

Мета дослідження – з'ясувати роль дебатів у процесі вивчення іноземної мови та обґрунтувати використання цієї технології для формування вмінь іншомовного спілкування старшокласників.

Поняття «дебати» по-різному витлумачується в літературі (Т. Архіпова, З. Імжарова, Л. Києнко-Романюк, А. Панченков, А. Шнайдер, М. Шнурер) [1; 2; 4; 5; 7]. Спільним для цих визначень є те, що успіх дебатів залежить від правильного планування, структурування, організації думок і має на меті переконати учасників дебатів у своїй точці зору.

Під час дебатування активізується критичне мислення; активно розвиваються ораторські здібності, що проявляються в ясності та логічній послідовності висловлювання думки.

Необхідним компонентом під час дебатування є відсутність мовних бар'єрів, вираження власної думки та прийняття критики, адже саме в дебатуванні є третя сторона, яка вирішує, хто був правий, тобто у кого аргументи були сильніші.

Не менш важливими є психо-фізіологічні можливості учнів. Дебати, як засіб розвитку іншомовної комунікативної компетенції, взагалі не розглядаються на початкових етапах навчання, лише окремі його складники, такі як: висловлювання власної думки на рівні речення, погодження або непогодження з твердженням. Якщо ж ми розглядаємо дебати як вид дискусії серед старшокласників, то від них очікується повна розгорнута відповідь на те чи інше питання, з аргументацією їх вибору та ілюстраціями як практичним прикладом саме цієї думки [2].

На жаль, спостереження й аналіз уроків, на яких використовувалися елементи навчальних дебатів, дають право стверджувати, що досить обмежена кількість учнів володіє вмінням бачити спірне питання, чітко визначати предмет і мету дослідження. Тому роботу над дебатами, що розпочинається ще в середній школі та є ефективною формою навчання, повинна супроводжувати значна кількість настановчих навчальних бесід.

Література

1. Архіпова Т. Л. Активізація навчально-пізнавальної діяльності учнів 7-9 класів у процесі вивчення геометрії з використанням комп'ютера. автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Архіпова Т. Л. Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова. – К., 2002. – 20 с.
2. Вєтохов О.М. Врахування вікових психологічних особливостей учнів під час навчання іноземної мови / О.М. Вєтохов // Іноземні мови в навчальних закладах. – 2004. – № 1. – С. 136-144.
3. Імжарова З. Дебати як педагогічна технологія / З. Імжарова // Відкритий урок: Розробки. Технології, Досвід. – Київ: Плеяди, 2005, № 19/20. – С. 65-70.
4. Києнко-Романюк Л. А. Гра “Дебати” – одна з форм позашкільної роботи з старшокласниками. – Вінниця, ВОПОПП, 2002. – 78 с.
5. Панченков А. Дебати як ефективна технологія навчання [Текст] / А. Панченков // Директор школи. Україна: Науково-методичний журнал. – 2006. – №4. – С. 30-35.
6. Рєдько В. Г. Компетентнісно орієнтоване навчання іноземних мов учнів початкової школи: лінгводидактичний аспект / В. Г. Рєдько. // 18. – 2017. – С. 174 – 191. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/psp_2017_18_24/
7. Шнайдер А. Навчання через дебати: різноманіття поглядів / А. Шнайдер, М. Шнурер; [адапт. перекл. з англ.]. – К.: БФ «Вчителі за демократію та партнерство», 2009. – 320 с.

Компанець І. С.

Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка

Науковий керівник – канд. пед. наук, доц. Андронік Н. П.

НАВЧАННЯ УЧНІВ 8 КЛАСУ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛИ ЛЕКСИКИ З ВИКОРИСТАННЯМ ПРОГРАМИ-ОБОЛОНКИ “HOT POTATOES”

Актуальність проблеми пов'язана із недостатнім вивченням процесу поєднання класичної методики навчання іноземної мови з комп'ютерними технологіями. Великих змін зазнають психофізіологічні зміни учнів, які виражаються в пошуку та сприйманні більшої частини інформації через комп'ютер. Необхідно визначити, як застосовувати комп'ютерні програми, зокрема програму-оболонку “Hot Potatoes” на уроках англійської мови. Попри те, що цією проблемою займалися багато дослідників, вона не є остаточно вирішеною, оскільки процес появи нових сервісів для навчання іноземних мов зумовлює постійне уточнення.

Метою викладу є окреслення можливостей застосування програми-оболонки “Hot Potatoes” для навчання лексики учнів 8 класу на уроках англійської мови.

Інструментальна програма-оболонка “Hot Potatoes” являє собою комплекс програм, що дозволяють створювати різні типи інтерактивних завдань з використанням тексту, графіки, звуку або відео [2, с. 6]. Дана оболонка здатна виконувати всі операції алгоритмічного типу. Також вона надає дуже широкі можливості зворотного зв'язку, в тому числі, і через Інтернет. Програма є одним із сучасних комплексних універсальних програмних засобів, де можна створювати різні системи вправ [1, с. 45].

До складу “Hot Potatoes” входять 5 програм. Кожен блок можна використовувати окремо, або об'єднати завдання із них у суцільну програму. До них належать: JQuiz (для створення тестових завдань), JCloze (заповнення пропусків), JMatch (встановлення відповідностей), JCross (для кросвордів) та JMix (відновлення послідовності). Також є додатковий блок The Masher, що дозволяє об'єднувати створені завдання в тематичні блоки, уроки і курси [2, с. 6].

Навчання нового лексичного матеріалу поділяється на декілька етапів. Першим етапом є етап ознайомлення з новими лексичними одиницями. На другому етапі відбувається автоматизація дій учнями з новими лексичними одиницями на рівні слова, словосполучення та речення. Далі учні застосовують вже знайомі лексичні одиниці на рівні понадфразової єдності у монологі та діалозі [3, с. 95].

Використання програми “Hot Potatoes” можливе на кожному з етапів. Це можна розглянути на прикладі навчання учнів 8 класу лексики з теми «Музика».

На етапі демонстрації лексичних одиниць можливим є застосування сервісу YouTube. Доречним буде використання навчальних відео із теми «Музика», створених носіями мови. Це сприятиме додатковій мотивації учнів до навчання, а також будуть задіяні мінімум два канали сприйняття (зоровий та слуховий), що має ефективно відобразитися за засвоєння нової інформації учнями. Після демонстрації нового лексичного матеріалу, доречно використати опцію JMatch на співставлення назв музичних інструментів із картинками. Ця вправа допоможе вчителю розуміти, з якими лексичними одиницями учні знайомі, а з якими – ні. Також, вона розвиває потенційний словник учня, адже серед назв музичних інструментів є багато інтернаціональних слів (“a guitar” – гітара, “a saxophone” – саксофон та інші). Після виконання вправи вчитель проговорює кожну лексичну одиницю, а учні повторюють хором. Всі лексичні одиниці перекладаються. Також семантизувати лексичні одиниці можна шляхом їх співставлення з перекладом за допомогою тієї ж опції JMatch. Ця вправа схожа на попередню, але тут можна використовувати абстрактні лексичні одиниці, які не можливо унаочнити, наприклад жанри музики.

На етапі автоматизації дій з лексичними одиницями можна використовувати опцію JCross для репродуктивних вправ на рівні слова. Перша вправа буде у вигляді відповідей на запитання одним словом, що оформлюються у вигляді кросворду. Ця вправа спрямована на тренування графічної форми лексичних одиниць. Також можна створити вправу на доповнення зразків мовлення за допомогою опції JCloze. Перед учнями будуть речення, або невеликий текст із пропущеними словами або словосполученнями, який потрібно буде доповнити.

Для опрацювання лексичних одиниць на рівні фрази може використовуватися вправа створена в JMix, де учням будуть запропоновані частини речення врозкид, які потрібно встановити у відповідному порядку для відтворення речення. На даному етапі, учень вже мислить не окремими лексичними одиницями, а словосполученнями та фразами. Також, замість речень, вчитель може використовувати цитати або висловлювання пов'язані з музикою для подальшого обговорення та переходу до комунікативних вправ.

Отже, можна зробити **висновок**, що застосування подібних технологій сприятиме виникненню мотивації в учнів на початковому етапі навчання, а також зробить навчальний процес більш ефективним згідно з психофізіологічними особливостями сучасного учня.

Література

1. Гарцов А. Д. Информационно-коммуникационные технологии как способ оптимизации подготовки специалиста в сфере профессионально делового-общения. – М.: РУДН, 2008. – 127 с.
2. Гусаров А. А., Иванов В. К., Прокофьева Г. С. Создание электронных тестов в среде Hot Potatoes. – Тверь: ТвГТУ, 2012. – 48 с.
3. Ніколаєва С. Ю. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах. – К.: Ленвіт, 2002. – 328 с.

НАВЧАЛЬНІ СТРАТЕГІЇ ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ СТАРШОЇ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛИ

Лексичну компетентність (ЛК) вважаємо важливим інструментом у процесі вивчення іноземної мови (ІМ), тому що обмежений словниковий запас перешкоджає успішній комунікації [2, с. 22]. Тому підкреслюючи важливість опанування лексиною, можна сказати, що її вивчення є центральним складником формування комунікативної компетентності [9, с. 55]. Під час планування уроків або курсу навчання важливо сформулювати навчальні цілі, а в нашому випадку, цілі щодо вивчення лексичного матеріалу [6, с. 9]. Наразі існує величезна потреба у правильному викладанні та навчанні лексичних одиниць (ЛО) на всіх етапах навчання, оскільки на кожному рівні опанування ІМ учні повинні засвоювати велику кількість лексичного матеріалу [8, с. 1]. Проблема пошуку шляхів, які б допомогли покращити та пришвидшити процес опанування лексиною зумовлює актуальність нашої роботи. Дослідженням цієї проблеми займався С. Л. Рубінштейн, який звертав увагу на процес забування та відтворення інформації через певний проміжок часу. Значний внесок зробив також С. Торнбері, який запропонував навчальні стратегії для опанування лексики. П. Нейшен також досліджував процес опанування ЛО у зв'язку з різними видами мовленнєвої діяльності. Не оминув це питання і Н. Шміт, який також працював із навчальними стратегіями формування ЛК.

Як бачимо, вивченню цієї проблеми приділяють увагу вчені різних галузей знань, але всі вони спрямовані на шляхи оптимізації процесу формування ЛК та пошук ефективних навчальних стратегій формування ЛК учнів старшої загальноосвітньої школи.

За Р. Л. Оксфорд, навчальна стратегія – це специфічна поведінка або процес мислення, які використовують учні для того, щоб покращити процес опанування мовою [7, с. 8]. Проте потрібно розрізняти навчальні стратегії для учнів та ті, які застосовують вчителі під час навчального процесу. У цій роботі важливим є саме викладацький аспект, тобто стратегії, які використовують вчителі, щоб покращити процес формування ЛК в учнів. Зазвичай все зводиться до того, що після презентації нових ЛО, ми виконуємо багато одноманітних вправ (drills), щоб забезпечити повторення нового матеріалу, проте С. Торнбері стверджує, що нам слід більше уваги звертати на попередній лексичний запас учня та пов'язувати нові ЛО із ним [10, с. 93].

Р. Марзано пропонує спосіб досягнення цієї мети лише за допомогою шести кроків: вчитель дає пояснення, опис або приклад нової ЛО; учні пояснюють цю ЛО своїми словами; учні створюють нелінгвістичне пояснення цієї ЛО; учні періодично виконують різні види діяльності із застосуванням нової лексики; час від часу учнів просять обговорювати нові ЛО; використання нових ЛО в іграх [5, с. 110-111].

С. Торнбері виділяє такі стратегії: прийняття рішення (що вміщують визначення, відбір, поєднання пар, розташування у певному порядку), продуктивні (такі як доповнення речень і текстів або створення речень і текстів), ігри [10, с. 93-105].

Отже, з огляду на запропоновані стратегії, можемо зробити висновок, що найбільш ефективними є ті, які базуються на діяльності учнів, тобто у яких ключова роль належить не вчителю, де він є тільки помічником. Також важливим є часте повторення матеріалу у ситуаціях, пов'язаних із досвідом учня, тобто повторення має бути осмисленим.

Література

1. Рубінштейн С. Л. Основы общей психологии [Електронний ресурс] / Сергій Леонідович Рубінштейн // Питер. – 2002. – Режим доступу до ресурсу: http://yanko.lib.ru/books/psycho/rubinshteyn=osnovu_obzhey_psc.pdf.
2. Alqahtani M. The importance of vocabulary in language learning and how to be taught / Mofareh Alqahtani. // International journal of teaching and education. – 2015. – №3. – С. 21–34.
3. Hiebert E. Teaching and learning vocabulary / E. Hiebert, M. Kamil., 2005. – 284 с. – (Lawrence Erlbaum Associates, Inc.).
4. Lawson M. The Vocabulary-Learning Strategies of Foreign-Language Students / M. Lawson, D. Hogben // Language Learning / M. Lawson, D. Hogben., 1996. – С. 101–135.
5. Marzano R. Building academic background knowledge / Robert Marzano., 2004. – 219 с. – (Association for Supervision & Curriculum Development).
6. Nation P. Learning vocabulary in another language / Paul Nation., 2000. – 492 с. – (Cambridge University Press). – (Cambridge Applied Linguistics).
7. Oxford R. Language learning styles and strategies / Rebecca Oxford., 2003. – 25 с. – (Learning styles & strategies).
8. Sedita J. Effective vocabulary instruction / Joan Sedita. // Insights on Learning Disabilities. – 2005. – №2. – С. 1–10.
9. Schmitt N. Vocabulary in language teaching / Norbert Schmitt., 2000. – 242 с. – (Cambridge University Press).
10. Thornbury S. How to teach vocabulary / Scott Thornbury., 2002. – 184 с. – (Pearson Education Limited).

Крошка А. С.

Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка

Науковий керівник – канд. пед. наук, доц. Смоліна С. В.

РЕЗУЛЬТАТИ СПОСТЕРЕЖЕННЯ ЗА НАВЧАННЯМ ОЗНАЙОМЛЮВАЛЬНОГО ЧИТАННЯ УЧНІВ 8-Х КЛАСІВ СЗОШ № 1 м. ЧЕРНІГОВА

Спостереження проводилося у 8-их класах спеціалізованої загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 1 із поглибленим вивченням іноземних мов м. Чернігова. Мета спостереження визначити відповідність наявних вправ для навчання ознайомлювального читання у підручнику з англійської мови для 8 класу «Full Blast 3» [2] вимогам чинної програми [1]. На момент нашого спостереження у школі вивчалася тема «The Power of Nature» за підручником з англійської мови «Full Blast 3».

Відповідно до Програми, діти повинні навчитися читати з достатнім рівнем розуміння прості тексти, в яких викладено факти, що стосуються сфери їх інтересів. Знаходити і розуміти релевантну інформацію в матеріалі, пов'язаному з повсякденним життям, такому як: листи, брошури, короткі офіційні документи. Визначати, чи стаття, доповідь, огляд відповідають визначеній темі. Розуміти важливу інформацію у простих, чітко структурованих рекламних оголошеннях у газетах і журналах, якщо в них не забагато аббревіатур.

Матеріали, запропоновані автором підручника, відповідають вимогам шкільної Програми. Навчання ознайомлювального читання розповсюджено в усіх сферах життя і здійснюється на матеріалі автентичних текстів, які містяться в підручнику “Full Blast 3”, за яким працюють учні ЗОШ № 1 м. Чернігова. Тексти підручника прості (р. 15, ех. 2В; р. 44, ех. 1А; р. 53), є тексти, які стосуються інтересів учнів (р. 10, ех. 2; р. 48 ех. 1), рекламні оголошення (р. 32, ех. 1А; р. 60, ех. 1В), є листи (р. 41, ех. 4А), стаття (р. 50, ех. 2). Але брошур, коротких офіційних документів та доповідей немає.

Спостереження показало, що вчитель навчав дітей виконувати такі дії, як прогнозування змісту за заголовком або початком тексту. Було спостережено, що у дітей виходило це робити, оскільки дітям подобається фантазувати, і саме коли були такі завдання, кожний учень висловлював свою думку. Звичайно, не кожен здогадувався, про що дійсно текст, але більшість говорила правильно. А ось здогадуватися про значення незнайомих слів за контекстом та ігнорувати окремі незнайомі слова, які не перешкоджають розумінню основного змісту, учням було важко. Дуже часто діти під час читання, якщо бачили незнайоме слово, одразу питали у вчителя. На уроках англійської мови, коли використовувався цей спосіб навчання ознайомлювального читання, діти завжди користувалися у процесі читання наявним коментарем, словником і довідником. Із власного досвіду знаю, що коли сама знайду слово в словнику, воно запам'ятовується краще, ніж просто у когось спитати.

Ще один момент, на який було звернено увагу під час спостереження, це чи встигає вчитель опитати та оцінити кожного учня. Учителю це вдається. У СЗОШ №1 класи діляться на маленькі підгрупи по 10-12 осіб, коли проходять уроки іноземних мов, тому кожен учень має можливість відповідати. Але є школи, у яких урок англійської мови проходить у класі з 20 учнів, і вчитель не встигає опитати всіх. Звертаємо увагу на те, що вчитель повинен вміти зацікавити дітей, обміркувати та розробити чіткий план і структуру уроку. Ці деталі впливають на те, як діти засвоять матеріал.

Важливим етапом мого спостереження було вивчення конспектів уроків досвідчених вчителів Білецької Т. М., Грабчак К. О., Шестак Т. М., Рудакової Г. С. та календарного планування (8 клас, за підручником Focus by Longman Pearson). Вчитель виділяє 10 уроків на вивчення теми «The Power of Nature», з них на 2 уроках діти навчалися ознайомлювального читання.

Отже, у результаті спостереження та опрацювання методичної літератури дійшли висновку, що для учнів 8 класу в підручнику не в достатній мірі підібраний матеріал для ознайомлювального читання. Тому є необхідність розробити комплекс вправ для навчання такого читання (брошур, коротких офіційних документів і доповідей). Наступним напрямком нашого дослідження буде розробка комплексу вправ для навчання ознайомлювального читання брошур, коротких офіційних документів і доповідей.

Література

1. Міністерство освіти і науки України. Навчальні програми для 5-9 класів. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zaglna-seredanya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-5-9-klas>
2. Підручник з англійської мови для 8 класу «Full Blast 3» // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://frenglish.ru/full_blast.html

EMBEDDING ARTIFICIAL INTELLIGENCE INTO EDUCATIONAL ENVIRONMENT

Nowadays, artificial intelligence (AI) is one of the promising IT technologies that can perform many functions independently, without human intervention. The main ability of AI is the search for methods to solve the problems [1], therefore, at the moment the matter of the development of artificial intelligence in education can be very useful both for educators and students for several reasons.

Schools and universities are institutions where learning takes place, and educators play an important role in planning, shaping and managing a learning sequence. For teachers, many of the artificial intelligence tools in educational systems (AIEDs), which have been developed up to now, are mainly provided through computers (with some exceptions), but then for educators they are just a "black box" in the sense that it does not allow teachers to actually use the system. As a result, now AIED is practically not involved in a typical learning process.

Incorporating digital technologies into the learning process can help teachers and students achieve the best learning outcomes. AI can automate the evaluation system, assessing each student according to their level of knowledge that will help them work at their own pace [2]. This can help to find learning problems even at the initial stages. Artificial intelligence can also be useful for teachers as it is possible to trace changes in the curriculum [3] and what progress students have.

One of the most promising areas of artificial intelligence for education is language recognition and various chat bots that may help improve student's pronunciation, help learn more words in a relaxed form, and get some experience in conversations. Such AI can indicate students' mistakes and suggest ways to fix them.

Students now use translators to study foreign languages. In such programs every word isn't translated separately, as it may first appear, on the contrary, the entire text is analysed, and then the most appropriate word in its translation is used.

No matter how tempting is the idea to fully robotize the learning process, it is not yet possible. Firstly, it is too expensive, secondly, the problem lies not only in the limited choice of software [4], but also in the fact that many teachers have to be sufficiently trained to select and use such educational technologies.

In conclusion, the development of artificial intelligence in education will keep students engaged because adaptive projects take advantage of a unique time, place, or other context that gives a project some sense of relevance and urgency, the traditional curricula usually lack. Thus, embedding artificial intelligence into educational environment is a promising approach while creating updated high school and universities curricula.

References

1. Akerkar, Rajendra. Introduction to artificial intelligence. PHI Learning Pvt. Ltd., 2014.
2. Timms, Michael J. "Letting artificial intelligence in education out of the box: educational cobots and smart classrooms." International Journal of Artificial Intelligence in Education 26.2 (2016): 701-712.
3. Porayska-Pomsta, Kaśka. "AI as a methodology for supporting educational praxis and teacher metacognition." International Journal of Artificial Intelligence in Education 26.2 (2016): 679-700.
4. Everett, Cath "Is it too soon for AI in the education landscape?" // TechTarget: ComputerWeekly.com // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.computerweekly.com/feature/Is-it-too-soon-for-AI-in-the-education-landscape>

ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАННІ ГРАМАТИКИ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛІ

Актуальність дослідження визначається зміною методів та прийомів навчання іноземної мови на користь інформаційних та комп'ютерних технологій, їх високим використанням у житті людини, особливо у побуті сучасного покоління учнів, та їх недостатнім застосуванням у процесі навчання іноземної мови, зокрема у навчанні граматики. *Метою* дослідження є вивчення особливостей використання сучасних комп'ютерних технологій під час навчання учнів граматики іноземної мови у загальноосвітній школі.

Питання застосування комп'ютерних та інформаційних технологій у процесі навчання іноземній мові неодноразово слугувало предметом наукового вивчення. Зокрема, комп'ютеризації освіти присвятили велику кількість досліджень такі вітчизняні та закордонні вчені, як Скалій Л. І., Панова Л. С., Бім І. Л., Полат Е. С., Галькова Н. Д. та інші.

Як зазначає О. І. Руденко-Моргунов, «ми живемо в столітті інформаційної, комп'ютерної революції, що почалася в середині 80-х років і дотепер продовжує нарощувати темпи. Всі ці нововведення легко й непомітно ввійшли в життя: вони широко використовуються майже у всіх професійних сферах і в побуті» [2, с. 12].

На думку В. П. Беспалько, мультимедійні програми надають значно кращі можливості для використання тактильної пам'яті учнів через їх безпосередню участь в інформаційному обміні – через інтерактивний діалог із мультимедійною системою, тобто ці програми беруть участь у створенні в учнів зорових та слухових образів [1, с. 109].

Різноманітні КТ можна використовувати на кожному з етапів навчання граматики. На етапі ознайомлення під час демонстрації граматичної структури (далі ГС) буде доречним запропонувати учням перегляд YouTube-відео, які показують нову ГС у контексті та підвищують рівень вмотиваності учнів. Наступний етап – автоматизації дій – може супроводжуватися використанням програми «Hot Potatoes». Наприклад, це може бути вправа на встановлення правильного порядку слів, розроблена за допомогою опції JMix. Така вправа допоможе учням запам'ятати як коректне місце нової ГС, так і граматично правильне розташування інших членів речення. Ще однією вправою репродуктивного типу може бути заповнення пропусків, створене у додатку JCloze. У ході вправи учні вставляють, де необхідно в реченні, ГС, що вивчається. Мета цієї вправи дещо збігається з метою попередньої, але тут учні запам'ятовують не лише порядок слів і місце ГС, але й правильне узгодження ГС з іншими членами речення. Далі можна використати вправу на співвіднесення, розроблену за допомогою опції JMatch, яка буде пов'язувати нову ГС з лексикою, що вивчається (наприклад, це може бути встановлення відповідностей між малюнками та діями, які відображені на них). На третьому етапі, коли практика у спілкуванні базується саме на слуханні, можна використовувати автентичні відео з ресурсу YouTube. Після слухання доцільно дати учням завдання щодо тексту, які також можна розробити в програмі «Hot Potatoes». Використовуючи опцію JQuiz, можна створювати тестові завдання множинного або альтернативного вибору, а також тести на вибір коротких відповідей. Вони допоможуть перевірити розуміння не тільки прослуханого, але й значення нової ГС. Після цього дається комунікативне завдання, яке передбачає використання ГС, що вивчається.

Таким чином, застосування КТ – це один із ефективних засобів організації навчального процесу. Використання комп'ютерів на уроках ІМ дозволяє організовувати роботу у процесі навчання граматики та у формуванні відповідних навичок.

Література

1. Беспалько В. П. Образование и обучение с участием компьютеров (педагогика третьего тысячелетия). – М.: Издательство Московского психолого-социального института; Воронеж: Издательство НПО «МОДЭК», 2002. – 352 с.
2. Руденко-Моргун О. І. Комп'ютерні технології як нова форма навчання / О. І. Руденко-Моргун // Іноземні мови в школі. – 2002. – № 4. – С. 19 – 20.

ВИКОРИСТАННЯ ЗОБРАЖАЛЬНОЇ НАОЧНОСТІ ДЛЯ НАВЧАННЯ ЛЕКСИКИ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В ОСНОВНІЙ ШКОЛІ

Лексичні навички є невід’ємним компонентом змісту навчання іноземної мови (ІМ). Питання використання наочності для їх формування було і залишається актуальним, оскільки з розвитком суспільства розширюється діапазон наочності. Проблема використання наочності у навчанні ІМ була предметом дослідження низки науковців, зокрема Беляєва Б. В., Гордєєвої А. Й., Щукіна А. М., Ніколаєвої С. Ю. та інших. Метою нашого дослідження є розкриття шляхів та можливостей використання зображальної наочності під час навчання активного лексичного матеріалу на уроках ІМ в основній школі.

Під час вивчення ІМ в цілому, і лексики зокрема, використовуються різні види наочності, а саме: вербальна, зображальна та вербально-зображальна або комбінована [1, с. 104-115]. До зображальної наочності належать малюнки, фотографії, ілюстрації, макети, муляжі, таблиці, схеми та різноманітні екранні засоби.

Використання зображальної наочності під час вивчення нових лексичних одиниць (ЛО) є доцільним і раціональним на всіх етапах розвитку репродуктивної лексичної навички. Вона активізує процес вивчення мови та розвиває креативність учнів. Так, на етапі ознайомлення учнів із новими ЛО зображальна наочність допомагає семантизувати нові ЛО, що сприяє їх міцному закріпленню у свідомості учнів, оскільки зорове сприйняття поєднується зі слуховим.

На етапі тренування, який охоплює рівні слова, фрази та ПФС, зображальна наочність використовується для автоматизації дій учнів із новими ЛО з опорою на зорово-слухові образи. На рівні фрази можна запропонувати умовно-комунікативну вправу на підстановку у зразок мовлення з опорою на низку фото дітей, що займаються різними видами спорту: *Look at the photos and listen to me. If you agree, say “Yes, you’re right”. If you disagree, put up your hand and correct me. E.g. The boy is playing volleyball. – No, he isn’t. He’s playing football.* На рівні ПФС доцільно використання такої ігрової вправи: *Work in pairs. Ask your partner special questions to guess what sport / game the person is doing / playing in his / her photo.*

Метою використання зображальної наочності на етапі практики у спілкуванні є стимуляція діалогічного або монологічного висловлювання учнів на текстовому рівні або продукування писемного тексту з використанням засвоєних ЛО. На цьому етапі вчитель також може показати учням фотографії або малюнки та попросити їх описати те, що вони бачать, чи обговорити розв’язання поставленої проблеми в парах або малих групах. Наприклад: *Your community centre is trying to organize a sports club in your school. In pairs, discuss what types of sports and games in the photos would attract younger pupils as well as older one. Give your arguments. Choose the best ideas.*

Таким чином, під час навчання активного лексичного матеріалу наочність є не лише важливим засобом семантизації нових ЛО, а й засобом оволодіння ними з метою вживання у ситуаціях повсякденного життя для вирішення певних комунікативних задач.

Література

1. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах у структурно-логічних схемах і таблицях: навч. посібник / Укладачі С.Ю. Ніколаєва, С. В. Гапонова. – К.: Ленвіт, 2004. – 208 с.

Поляков Д. А.

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Науковий керівник – канд. пед. наук, доц. Дудолодова А. В.

THE ROLE OF CONTENT IN FOREIGN LANGUAGE EDUCATION

The problem of improving students' foreign language skills causes teachers to seek alternative ways of enriching and upgrading their teaching practices. Due to the predisposition of modern youth to acquiring new information, using content in ESL education seems to be a perfect solution to accommodate the needs of today's students.

The purpose of this paper is to analyze how content in general and video in particular can be implemented in modern ESL class, as well as features of different kinds of video.

Video is believed to be one of the most popular types of content. Using it in class or at home, students can enjoy an enormous range of materials: films, series, TV shows, vlogs and so on. What is really important is that the visual component is better than audio alone, especially for beginners. Otherwise, it should not be distracting and must be related to the audio. Teachers are to distinguish different materials (comedies, clips, documentaries, etc.) and explain their nature to students [2, p. 272-273].

The three main types of viewing include active viewing, viewing for pleasure and integrated viewing. They could combine watching with subtitles, as well as without them. There are loads of potential materials to use in class.

Active viewing is integrated into classes and includes some tasks in order to learn vocabulary and grammar from a video. For example, students may be divided into two groups: the first one is watching the video without sound, while the second one is listening to the audio and then they change their roles. The group of students who watched the video must decide what situation the video is about, in other words, they must learn from the picture and then try to describe the situation. The other group must guess where the situation happens, who those people are to each other, etc. [1, p. 171-172].

Viewing for pleasure is more about having fun than learning. Materials for that may be: movies, TV series, YouTube videos, etc. It helps students to get more motivated because of immersion into the movie atmosphere, to get some personal views and have an emotional experience.

In conclusion, the main benefits of using video in foreign language education include getting acquainted with the culture, learning from the context, getting motivation and listening to authentic speech. Of course, a teacher is required to do a lot more than simply choose content for their classes, for example, to prepare a set of tasks, motivate and engage students in active work with videos, etc.

References

1. Flowerdew J., & Miller L. (2005). *Second Language Listening: Theory and Practice*. New York, NY: Cambridge University Press
2. Vandergriff L., & Goh C. C. M. (2012). *Teaching and Learning Second Language Listening: Metacognition in Action*. New York, NY: Routledge.

THE IMPACT OF THE INTERNET OF THINGS ON EDUCATIONAL ENVIRONMENT

Nowadays there are many categories of technologies, tools and strategies, which drive innovation into education and the Internet of Things (IoT) is not an exception. IoT is a network of Internet-related objects capable of collecting data and exchanging data coming from embedded services [1]. Thus, IoT turns to be one of the useful technologies for education environment and the educational process at the State University of Telecommunications in particular. Creating a safe and secure place in educational establishments and managing students' access to classrooms, laboratories and other places in the universities are some of challenges and problems, which are solved by bringing new technologies into the educational environment.

RFID (Radio-frequency Identification) and NFC (Near Field Communication) are the two available technologies for implementing IoT that can be used to simplify access control and improve university security [2]. Some US-based schools have already started integrating Nymi wristbands into their practice. Since wristband detects an identity of the user, a student will not be able to substitute other students while writing a test. Thus, Nymi wristband is one of the most successful IoT implementation examples in the education field.

The IoT plays a major role in a wide range of healthcare applications, from monitoring patients to preventing illness. This technology has not only improved access to a higher quality health care but also reduced the cost of care. Since the student health state is a key factor in determining the student's overall academic performance, access to a quality health care service is vital in any educational institutions [3]. Telehealth is one of the most popular companies, which provide health-related services, one of them based on IoT devices. These portable systems can be implemented into schools and universities educational environment.

IoT can help establishments to improve the quality of teaching and learning by providing a richer learning experience and real-time actionable insight into students' performance [4]. For example, SweetRush designs, builds and tests education solutions for mobile and e-learning. Customized instructor-led training offers real-time feedback, and tools like competitive games and audio/video animation help increase participation and retention [5]. Another example of learning enhancement is Scanmarker Air [6]. This device can scan editable text from books and papers directly into a personal computer or smartphone. The scanned text can be translated in more than 40 languages.

So, the Internet of Things applications for education can be divided into three groups: access control systems which made a safe and protected place in universities; student's health monitoring which provides access to a quality health care service for university students; teaching and learning enhancement which provides a richer experience for learners. All of this improvements show how the IoT can build smart campuses and classrooms.

Thus, we can draw to the conclusion, that continuing research of this direction makes opportunities to implementation of different IoT systems technologies into educational institution environment through experimental way and they are used in order to exam and test IoT systems in real environment for research purposes. The best choice to implement them may be IT Faculty of Universities and IT-specialized schools, where students and scholars have more interest to deal with innovation technologies. This way of implementing can increase pace of IoT systems development and their research in particular.

References

1. Selinger M., Sepulveda A. and Buchan J. "Education and the Internet of Everything," Cisco Consulting Services and Cisco EMEAR Education Team, 2013.
2. Bagheri, M. and Haghighi M.(2016). "The Effect of the Internet of Things (IoT) on Education Business Model".12th International Conference on Signal-Image Technology & Internet-Based Systems (SITIS). IEEE Computer Society, p. 435-441, 2016 // Електронний ресурс. Режим доступу: <http://shura.shu.ac.uk/14405/1/SITIS2016-MB%26SHM.pdf>
3. Niewolny, David. "How the internet of things is revolutionizing healthcare." White paper (2013): 1-8.
4. Simic K. Stojanovic M. and Djuric I. "A model for smart e-learning environment," the 14th international symposium SymOrg, p. 377–382, 2014.
5. IoT In Education: 5 Solutions For Schools And Colleges To Modify Learning Process // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.cleveroad.com/blog/iot-in-education-main-solutions-iot-brings-to-educational-sector>
6. The Connected Classroom: 9 Examples of IoT in Education // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://builtin.com/>

Семенець Д. В.

Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка

Науковий керівник – канд. пед. наук, доц. Бобир С. Л.

ПРОГРАМНІ ЗАСОБИ І ЗАСТОСУНКИ ДЛЯ НАВЧАННЯ РЕПРОДУКТИВНОЇ ЛЕКСИКИ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ УЧНІВ 8 КЛАСУ ЗОШ

Концепція нової української школи надає особливої актуальності проблемі вдосконалення наявних та пошуку нових методик формування в учнів іншомовної лексичної компетентності. Особливості використання ІКТ і веб-технологій у навчанні іноземних мов (ІМ) всебічно висвітлювалися такими вченими: Е. Г. Азімов, Н. В. Козлова, О. В. Чуменко, В. Загвязинський, В. Волгов, І. Яковлев та ін. [1]. Однак ступінь вивчення функцій і можливостей програмних засобів і застосунків у навчанні учнів 8 класу загальноосвітньої школи репродуктивної лексики англійської мови досі залишається недостатнім, що і зумовлює актуальність нашого дослідження.

Мета цієї праці – відібрати комп'ютерні програми і застосунки, що відповідають потребам і умовам навчання репродуктивної лексики ІМ учнів 8 класу середньої загальноосвітньої школи.

Для цього було розглянуто найвідоміші та найпоширеніші застосунки і навчальні онлайн-платформи, які можна використати для навчання іншомовної лексики у 8 класі ЗОШ, а саме: додаток Lingualeo, платформа Duolingo, програма Memrise, застосунки Quizlet, Kahoot та ToonDoo. Враховуючи теоретичні основи формування репродуктивних лексичних навичок, слід зауважити, що вказані програми та застосунки доцільно використовувати тільки на певних етапах навчання лексичного матеріалу ІМ. Важливо також зазначити, що під час формування іншомовних лексичних навичок в учнів 8 класу необхідно враховувати такі їх вікові особливості, як: пам'ять (зокрема, розвинена логічна пам'ять і її інтелектуалізація); сприймання (такі учні вже здатні мислити, як дорослі, та вміють системно виокремлювати суттєві для вирішення задачі складові й перебирати їх

можливі комбінації); мотивація (підживлюється бажанням продемонструвати навколишнім свої здібності); а також логічне осмислення, що виходить на рівень абстрагування.

Аналізуючи перераховані вище програми та застосунки, було виявлено, що додаток Quizlet, на нашу думку, вигідно відрізняється від розглянутих програм і застосунків використанням нових ЛО на етапах семантизації та автоматизації дій, які відбуваються на рівні словоформи, фрази та речення. Quizlet також дає можливість вчителю застосовувати лексичний матеріал за чинною програмою, створивши свої власні картки і навчальні модулі. Недоліком цього додатку можна вважати відсутність вправ на автоматизацію ЛО на рівні ПФЄ та тексту [2].

Сервіс ToonDoo рекомендуємо використовувати для створення мовленнєвих ситуацій, за якими учні можуть удосконалювати навички говоріння (діалогічного та монологічного) і письма. Онлайн-сервіс для створення коміксів ToonDoo дає користувачам можливість створювати власні комікси, що спонукає учнів до вживання засвоєної лексики в мовленнєвих ситуаціях, розвиває творчу уяву й мотивує до навчання [3].

Таким чином, у процесі аналізу вказаних комп'ютерних програмних засобів для навчання іншомовної лексики дійшли висновку, що найбільш повно цілям навчання лексичного матеріалу ІМ у 8 класі ЗОШ відповідають додаток Quizlet і сервіс ToonDoo, хоч і їх доцільно використовувати лише на певних етапах навчання. Всім іншим розглянутим програмам і застосункам бракує завдань, які спрямовані на формування певних лексичних навичок, у першу чергу – говоріння. Звідси витікає висновок про неможливість формування загальної мовної усвідомленості, що змушує вчителя використовувати декілька програм одночасно та розробляти додаткові вправи для формування лексичних навичок і загальної мовної усвідомленості.

Література

1. Кардаш О. М. Можливості застосування електронних додатків у навчанні учнів старшої школи іншомовної лексики. – Режим доступу до ресурсу: <http://eprints.zu.edu.ua/26538/1/%D0%9A%D0%B0%D1%80%D0%B4%D0%B0%D1%88.pdf>
2. Навчальна комп'ютерна програма Quizlet // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://quizlet.com>
3. Онлайн-сервіс для створення коміксів ToonDoo // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.toondoo.com>

ПОЛІКУЛЬТУРНІ АСПЕКТИ НАВЧАННЯ ТА ВИХОВАННЯ

Ісаченко Ю. Ю.

Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка

Науковий керівник – канд. пед. наук, доц. Гергуль С. М.

ГРА ЯК РОЗВИВАЛЬНИЙ ЗАСІБ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Проблему реалізації розвивальних цілей засобами навчання іноземної мови неодноразово досліджували. Дослідженню цього питання приділяли увагу відомі дидакти і методисти: Ю. Бабанський, Н. Бібік, О. Савченко, М. Скаткін, О. Бігич, Н. Бориско, І. Верещагіна, Л. Калініна, С. Ніколаєва, О. Пасічник, Т. Полонська, Ф. Рабинович, Г. Рогова та інші. Рекомендували розширити спектр засобів навчання за рахунок додаткових компонентів. З часом покоління учнів надзвичайно змінилося, що призвело до нових питань у навчанні іноземної мови, які раніше не вивчалися.

Отже, актуальність дослідження визначається обґрунтуванням окремих засобів навчання спрямованих на реалізацію розвивальних цілей. Підбір доцільних засобів навчання іноземної мови стає реалізацією всіх навчальних цілей.

Метою дослідження є обґрунтування ігрової діяльності як засобу навчання іноземної в ході реалізації розвивальної мети.

З методичної точки зору, вивчення будь-якого предмета ставить за мету навчання, виховання та розвиток. У Державному освітньому стандарті з освітньої галузі «Іноземна мова» зазначається, що головна мета навчання іноземної мови в середній школі полягає у розвитку: «Здібності учнів використовувати іноземну мову як інструмент у діалозі культур і цивілізацій сучасного світу» [1, с. 59]. Іншими словами, завдання школи сформувати в учнів здатність і готовність до міжкультурної комунікації, а саме:

– Розвиток індивідуально-психологічних характеристик особистості учня, що впливають на позитивний результат оволодіння іншомовною мовленнєвою компетентністю. Сюди відносять фонематичний та інтонаційний слух, гнучкість артикуляційного апарату, обсяг оперативної і довготривалої слухової (зорової) пам'яті, довільна й мимовільна увага, уява, гнучкість вербального мислення, мовна здогадка тощо.

– Розвиток спеціальних навчальних умінь таких, як уміння працювати самостійно з різноманітними засобами навчання, уміння працювати в різних режимах навчання і контролю, уміння логічно викладати думки, загальнокультурні уміння спілкуватися з іншими людьми тощо.

Серед різних прийомів організації занять найбільшу цікавість у школярів викликають ігри та ігрові ситуації. Гра відіграє величезну роль на уроці. Саме у процесі ігрової діяльності ми сповна реалізуємо розвивальну мету навчання іноземної мови. У

дидактичних іграх дитина спостерігає, порівнює, зіставляє, класифікує предмети за тією чи іншою ознакою, робить узагальнення.

В доповненні до цього, ігри розширюють ерудицію, вчать працювати зі словником, дають можливість тренувати пам'ять, заглиблюватися у тонкощі мови, але при цьому не втрачають своєї розважальності.

Таким чином, ігри на уроці іноземної мови сприяють:

- реалізації розвивальних цілей, закладених у змісті навчального матеріалу;
- створенню психологічної готовності дітей до мовного спілкування;
- тренуванню учнів у виборі потрібного мовного варіанта, що є підготовкою до ситуативної спонтанної мови взагалі;
- вирішенню проблеми підвищення зацікавленості учнів у вивченні іноземної мови, іноземної культури, глибокого пізнавального інтересу до предмета [2, с. 13].

Роль ігрової діяльності в навчанні іноземної мови висвітлювали в своїх працях відомі методисти такі, як: Є. І. Пасов, І. М. Верещагіна, Д. Б. Ельконін, М. М. Скаткін, Є. І. Негневицька та інші. Досвід педагогів переконує, що гра націлена на розвиток пізнавальної активності учнів, надає можливість розгледіти розумові та творчі здібності, які розкриваються під час вивчення іноземної мови.

З точки зору О. Я. Савченко, дидактична гра – це засіб навчання, оскільки вона спрямована на засвоєння та використання конкретних знань, умінь, навичок і є механізмом навчання. Вона є засобом формування тих пізнавальних структур, які забезпечують можливості самостійно регулювати розумову діяльність [3, с. 236].

С. А. Шмаков, який вважає основними в ігровій діяльності правила, узагальнив наукові, методичні та практичні підходи до проблеми гри й виділив низку положень, що відображають сутність її феномена [4].

Не можна не зауважити, що ігрова діяльність на уроках іноземної мови має передусім розвивальну спрямованість (розвиток уваги, мовлення, мислення, рефлексії, мотивації навчальної діяльності), яка досягається у ході дидактичної гри.

Серед критеріїв дидактичних ігор можна зазначити такі:

- гра повинна бути розрахована на одне заняття;
- гра повинна бути масовою, такою, що залучає до роботи всіх учасників;
- гра повинна бути динамічною, щоб підтримувати інтерес до неї [5].

Для того, щоб дидактична гра пройшла вдало, слід дотримуватися таких вимог до її проведення:

- відповідність теми гри та цілей заняття;
- чіткість і визначеність мети та спрямованості гри;
- значущість ігрового результату для учасників і організаторів гри;
- стимулюючий характер гри;
- точність і однозначність правил гри та обмежень [5].

Підсумовуючи вище сказане, слід зазначити, що гра є інтегрованим, розвивальним засобом навчання іноземних мов, пропонує не тільки розвиток, але й навчання.

Література

1. Державні стандарти базової і середньої освіти (проект) // Іноземні мови. – 2003. – №1 – С. 3-70.
2. Кульчицька Н. Л. Реалізація виховного потенціалу на уроках англійської мови / Н. Л. Кульчицька. – Омск, 2012. – 42 с.
3. Шмаров С. А. Игры учащихся – феномен культуры / С. А. Шмаков. – М. : Новая школа, 1994. – 240с.
4. Кузнецова В. И. Игровая деятельность как средство обучения. – // Электронный ресурс. Режим доступа: http://globalteka.ru/books/doc_view/13042-----raw?tmpl=component
5. Сергієнко Л. П. Технологія дидактичної гри. – Режим доступу: http://ua-referat.com/Технологія_дидактичної_гри

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ УКРАЇНСЬКОГО МОВОЗНАВСТВА ТА ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА ТА МЕТОДИКИ ЇХ ВИКЛАДАННЯ

Дмитренко К. А.

Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка

Науковий керівник – канд. філ. наук, доц. Сазонова О. В.

ОЗНАКИ ЕСТЕТИКИ ПОСТМОДЕРНІЗМУ В ЛІРИЦІ І. МАЛКОВИЧА

Вступ. Злами століть є постійним предметом зацікавлень науковців, бо вирізняються неусталеністю естетико-філософських позицій, великою кількістю експериментів у жанрових, стильових формах тощо. Основна **мета роботи** – спробувати увиразнити, які риси постмодерного письма притаманні творчості І. Малковича. Ірина Борисюк у роботі «Стилетворчі функції міфо-ритуальних форм у поезії вісімдесятників» зазначає риси поезій, характерні для вісімдесятників, наприклад, потойбіччя життя пов'язане з потойбіччям слова, освоєння заборонених тем, різноманітність стилів і версифікаційних технік, творення нової мови, глибинна протипокладеність основним міфологемам і символам [1, с. 10-11].

Основна частина. Творчість Івана Малковича відзначається експериментаторством у царині поетичної форми, тому значну частину поезій він пише верлібром, а також білим віршем: «Люблю тебе впізнавати...» [2, с. 10-12], «Пробач» [2, с. 22-23], «Вечірня (гусяча) буколіка» [2, с. 24-25]. Творчо переосмислює джерела фольклору, міфології, Біблії. У поезії «Іван і Щезник, або зелена вежа» [2, с. 150] згадується образ Щезника. Не забуває поет і про міфологічний образ Сізіфа у поезії «Сізіфність» [2, с. 72].

Щодо язичницької міфології та християнських вірувань показовим є вірш «З нового літопису». До ключових слів належать такі: «води йорданські», «Перун», «Отець і Син і Дух Святий і Лада й Марена й Андрій Первозваний», «сім Райдуг», «Ярило-Сонце» [2, с. 248-249].

Асоціативність так проявилася у творчості Івана Антоновича: метафора «крихітна свічечка букви “ї”» будується на зіставленні: зберегти рідну мову так само важко, як і вогник від крихітної свічки букви “ї”. У деяких віршах віднаходимо відлуння езотеричного (прихованого) письма, що містить таємний смисл. Наприклад, у вірші «Я загубив свій ключ» [2, с. 8] автор згадує мотив загублених ключів, віднайшовши які, митець зрозуміє своє покликання і творче буття.

Знаходимо також прояви герметизму у філософській ліриці: «Здається, нічні заметілі...» [2, с. 9], «Так дозріває кров...» [2, с. 13], «Все у нас бачиш не так...» [2, с. 14], «Знову марчіє трава...» [2, с. 20]. Показовими є такі рядки вірша «знову марчіє трава»: «знову марчіє трава / всюди присутність утрати / час нерозталим словам / з листям

назад прилітати / затінок власних дерев / вічно з собою ми носим / ї віримо що не помрем: / просто прокинемось – / осінь...» [2, с. 20].

З вище зазначеного стає зрозумілим, що Іван Малкович творив у період 80-х років, тому у його творчості свідомо чи підсвідомо знайшли своє відображення риси, характерні для поезики та естетики того часу.

Висновки. Отже, можна зробити висновок, що у творчості поета наявні такі естетико-поетикальні риси вісімдесятиництва і постмодернізму: звернення І. Малковича до язичницької міфології та християнських вірувань; творче переосмислення джерел фольклору, міфології, Біблії; герметичність; асоціативність; метафоричність та інші риси, характерні для цього періоду.

Література

1. Борисюк І. В. Стилтворчі функції міфо-ритуальних форм у поезії вісімдесятиників (В. Герасим'юк, І. Римарук, І. Малкович) [Текст] : автореф. дис ... канд. філол. наук: 10.01.01 / Ірина Василівна Борисюк; НАН України, Ін-т л-ри ім. Т. Г. Шевченка. – К., 2006. – 20 с.
2. Малкович І. Подорожник з новими віршами [Текст] : поезії / І. Малкович. – К.: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2016. – 288 с.

Зам'ятіна О. С.

Національний університет «Чернігівський колегіум» ім. Т. Г. Шевченка

Науковий керівник – канд. філ. наук, доц. Хомич Т. Л.

ДОТРИМАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ НОРМИ В ДИТЯЧИХ ТЕЛЕПЕРЕДАЧАХ (НА ПРИКЛАДІ СЕРІЇ МУЛЬТФІЛЬМІВ «МУДРІ УРОКИ ТІТОНЬКИ СОВИ»)

Головна ознака літературної мови і центральне поняття теорії культури мови – літературна норма. Спостереження над кодифікованою формою національної мови, яка реалізована мовленнєвим дискурсом, дає змогу лінгвістам визначити її мовну природу та основні причини порушення різнорівневих мовних норм.

Аспектам проблеми культури українського мовлення присвячено мовознавчі та лінгводидактичні дослідження (Н. Бабич, М. Вашуленко, С. Головащук, К. Городенська, С. Єрмоленко, С. Караванський, А. Коваль, Л. Кравець, Л. Масенко, Л. Мацько, М. Пентиліук, М. Пилинський, О. Пономарів, В. Радчук, В. Русанівський, О. Селіванова, Л. Ставицька, Л. Струганець, І. Фаріон та інші науковці).

Загальновідомо, що культура мовлення особистості формується вже в ранньому дитинстві. Основним чинником якості такого становлення є, насамперед, мовне середовище, у якому зростає дитина. Саме тому **метою** пропонованої роботи обрано аналіз дотримання мовленнєвої норми в дитячих телепередачах та визначення причини її порушення.

О. Пономарів мовною нормою називає сукупність загальноновизнаних мовних засобів, що вважають правильними та зразковими на певному історичному етапі. Одним із показників досконалості кожної літературної мови є сталість норм [1, с. 212]. М. Пилинський виводить найбільш повне визначення літературної норми: «Норма літературної мови – це реальний, історично зумовлений і порівняно стабільний мовний

факт, що відповідає системі й нормі мови і становить єдину можливість або найкращий для даного конкретного випадку варіант, відібраний суспільством на певному етапі його розвитку із співвідносних фактів загальнонародної (національної) мови в процесі спілкування» [2, с. 36]. Отже, мовна норма має характерну рису змінюватись, тому слід детальніше звернути увагу на її різновиди.

І. Фаріон у монографії «Мовна норма: знищення, пошук, віднова» виокремлює такі види норм: фонетична норма, словотвірна, лексико-семантична, граматична, синтаксична. Мовознавець зазначає, що «норма ґрунтується на основі низки критеріїв, серед найважливіших: територіальний, критерій авторитетних авторів, відповідність мовній системі – її внутрішнім законам та закономірностям, національно-ідентифікаційний» [4, с. 16].

Найбільшого порушення зазнає фонетична норма, оскільки на неї впливає діалектне мовлення, кальки, неправильні вимова звуків та наголошення. У телепередачі «Мудрі уроки тітоньки Сови» можна спостерігати такі порушення фонетичної норми: [йіпoнійa] (замість – Японія), [йіпoнці] (замість – японці), [тeхники] (замість – техніки), [йінотa] (замість – єнота), [з півночи] (замість – з півночі) *не підійдУть, не спалОся* тощо.

Лексична норма регулює вживання слів у властивому їм значенні, закономірності лексичної сполучуваності. У телемовленні чуємо: *нічого не жаль; нарядна сорочка; чергова новорічна подорож; вірно, діти; мусить принести удачу*тощо. Натомість варто говорити : *нічого не шкода; святкова сорочка; наступна новорічна подорож; правильно, діти; має принести успіх*.

Норми морфологічні регулюють вибір варіантів морфологічної форми слова і варіантів її поєднання з іншими словами, наприклад, вибір правильного закінчення: *золеям* (правильно – з оленем), *в барлогу* (правильно – в барлозі).

Синтаксичні порушення простежуються у неправильній побудові речення чи словосполучення, використанні слова в неунормованій формі. Наприклад: «Новий Рік, що вже наступив приніс ...» (правильно – *Новий Рік приніс*), «Доброго вам дня, діточки!» (правильно – *Добрий день, діточки!*).

Отже, телебачення здійснює значний вплив на пізнання суспільства, але не гарантує правильного використання літературної норми через неувважність або незнання. Дотримання ж мовної норми забезпечує безперешкодне сприймання виголошеного тексту, а також унеможливорює спотворення змісту слів речень і висловлювання.

Література

1. Мірошніченко І. Порушення мовних норм як засіб стиснення структури та змісту медіатексту / І. Мірошніченко // "Південний архів" (Збірник наукових праць. Філологічні науки) / І. Мірошніченко.. – С. 212–215.
2. Струганець Л. Мовна норма: стає і змінне / Любов Струганець. // Культура слова. – 2011. – №74. – С. 34–43.
3. Телепередача «Мудрі уроки тітоньки Сови».
4. Фаріон І. Мовнaнoрмa:знищення, пошук, віднова / Ірина Фаріон. – Івано-Франківськ: Місто НВ, 2013. – 331 с.

ПСИХОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ У ПОВІСТІ Є. ГУЦАЛА «ГОЛОДОМОР»

Вступ. Євген Пилипович Гуцало майже не розкритий критиками український письменник. Один із найбагатших кількісно і найрізноманітніших жанрово в сучасній літературі. Він автор понад двохсот оповідань, двох десятків повістей, двох романів, трьох поетичних збірок, книжки для дітей, а також публіцист. Основна **мета роботи** – спробувати дослідити та увиразнити, які риси психологізму притаманні творчості Є. Гуцала на прикладі повісті «Голодомор», а також осмислити модель авторського сприйняття світу крізь призму психологізму. Дослідниця творчого доробку письменника Наталія Полохова у роботі «Своєрідність психологізму в художній прозі Є. Гуцала 70-х рр. ХХ ст.» зазначає, що у творчості письменника поєдналися різні типи психологізму та напрями психологічного аналізу, проте домінуючим є психолого-аналітичний підхід до відтворення внутрішнього життя героїв [2, с. 160].

Основна частина. Повість «Голодомор» уперше була надрукована у збірці «Сльози Божої Матері» (1990), присвячена подіям голодомору 1932-1933 рр. в Україні. Автор відтворює не лише найболючіші картини голодомору в його соціально-психологічному й морально-етичному аспектах, а й висуває на передній план і посилює покази психічних станів персонажів повісті. Головний герой Павло Трохимович Музика уособлює головний моральний аспект, а саме альтруїзм в умовах голоду. Чоловік усвідомлює, що він та його сім'я можуть померти будь-якої хвилини від голоду, адже кожен день для них – випробування, але його бентежить життя інших.

Загальнонародне горе передається через закріплення окремих подій, психологічних почуттів, долі конкретних людей у поєднанні з об'єктивною авторською розповіддю. Таким є діалог двох персонажів: *«Дитину мертву забори у лузі. – Текля Куйбіда висмикує лікоть, налякано дивиться на діда. – Потім заберу. Прийду з колгоспу й заберу. На буряки йду»* [1, с. 487]. Об'єктивне бачення тогочасної дійсності спонукало письменника відмовитися від однолінійності послідовних подій. Зображення загальної катастрофічності людського життя будується на руйнівному втручанні політично-репресивної машини у долі персонажів. Крім того, навіть другорядні персонажі перебувають в ідейно-тематичній залежності з іншими.

Висновки. Отже, творчість Євгена Гуцала відзначає заглиблення у внутрішній світ героя, письменник прагнув відтворити зв'язок психічного і соціального, з'ясувати внутрішні мотиви вчинків, поведінку. У повісті «Голодомор» головною рисою авторського психологізму є наголошування на стані душі героя, що досягається шляхом використання психологічних засобів: внутрішні монологи, спогади, марення, алюзії та багаторазове звернення Є. Гуцала до художніх деталей.

Література

1. Гуцало Є. І все-таки до Бога знімається рука...[Текст]: вибрані твори / Є. Гуцало. – К.: Логос, 2016. – 580 с.
2. Полохова Н. В. Своєрідність психологізму в художній прозі Є. Гуцала 70-х рр. ХХ ст.[Текст]: дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук: 10.01.01 / Наталія Володимирівна Полохова; Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара. – Дніпропетровськ, 2009. – 182 с.

ПОЕТ ПРОБЛЕМА МИНУЛОГО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ У ТВОРІ МАРКІЯНА ШАШКЕВИЧА «О НАЛИВАЙКУ»

Митець уважав, що досягти рівноправності можливо, лише усвідомивши історичне минуле, розбуркавши національну свідомість кожного українця. Багато вчених, по суті, послідовників поглядів русина доклали значних зусиль, аби український народ міг розвиватися далі та знав своє минуле: М. Грушевський, Д. Яворницький, М. Максимович, А. Кримський та багато інших. Вони розуміли, наскільки важливо усвідомити свій етногенез, зберегти ментальний духовний зв'язок між поколіннями. Мета тез – проаналізувати поетикальні особливості у творі «О Наливайку» Маркіяна Шашкевича, а також виявити, які світоглядні позиції закодовані у творі.

Маркіяна Шашкевича вважають західноукраїнським пророком («Будителем»). І це – справедливо, адже письменник і поет був духовним просвітителем, натхненником національного пробудження Галичини, очільником культурно-мистецького гуртка «Руська трійця». Життєвий та творчий шлях письменника досліджували О. Кіс, Й. Марухняк, Н. Пастернак, Ф. Стеблій, М. Шалата та інші.

Вірш «О Наливайку» став одним із тих, котрий повертає нас до минулого. Темою твору є розповідь про битву козаків на чолі з Северином Наливайком проти польського гетьмана Станіслава Жолковського під Білою Церквою. Головна проблема – це поневолення українського народу. Цією поезією автор хоче показати незнищенність нашого народу, незважаючи на перешкоди, які траплялися на його шляху. Мотив, покладений в основу твору, – відданість Вітчизні. Композиція твору має такі елементи: а) вихідний момент твору: це – наступ війська ляхів; б) розвиток почуттів, що починається із збиранням українців до боротьби з поляками; в) кульмінація – це, власне, боротьба козаків з поляками; г) авторський висновок такий – нехай вертаються ляхи з соромом до міста, хоч і перемогли, проте зазнали значних втрат. Битва поляків і українців була жорстока. Це ми можемо зрозуміти з таких рядків: «Гей, на степу густа трава, степом вітер віє / Не по однім козаченьку стара неня мліє» [2], що є прямою ремінісценцією до історичної пісні «Чи не той то хміль?».

Твір «О Наливайку» мав чималий суспільний резонанс: прогресивні кола українців, які мешкали в Австро-Угорщині, сприйняли його як заклик до повернення національної гідності. Треба нагадати, що в ті часи у Галичині панували здебільшого польська мова й польська культура. Шашкевич насмілювався написати про Северина Наливайка, який винищував ляхів тисячами. Звичайно, з точки зору закону, нічого кримінального в цьому творі не було, але факт лишається фактом: русин Шашкевич кинув своєрідний виклик шляхетській Польщі.

Отже, вірш «О Наливайку» став підґрунтям для подальшого формування самосвідомості українців, який нагадав про минуле і незламність перед владою, панами.

Література

1. Шалата М. Маркіян Шашкевич. Життя, творчість і громадсько-культурна діяльність / М. Шалата. – К.: Наукова думка, 1969. – 256 с.
2. Шашкевич Маркіян. О Наливайку // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=686>

ІГРОВІ ФОРМИ РОБОТИ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ РІЗНИХ РОЗДІЛІВ

Важливою ланкою виховання всебічно розвиненої особистості є формування навичок самостійної розумової праці за допомогою гри. Проблеми використання ігор під час уроків, їх методичне значення були розглянуті вченими і педагогами: Л. Ільницькою, А. Макаренком, А. Нісімчуком, С. Омельчуком, М. Пентилюк, В. Федоренком, Т. Чумак, П. Щербанем та іншими. У дидактичній літературі представлено кілька класифікацій ігор, кожна з яких має свої критерії. Установлено, що найповніше систематизували ігрові форми роботи В. Аванесова, Г. Селевко, О. Сорокіна. Тож актуальність теми визначається тим, що ігри підвищують ефективність сприймання учнями навчального матеріалу, урізноманітнюють навчальну діяльність. Метою є дослідити особливості використання ігрових форм роботи на уроках української мови під час вивчення різних розділів.

Перевагою використання гри є дидактична мета, прихована в ігровому завданні, тому засвоєння пізнавального змісту відбувається невимушено. А. Нісімчук доречно наголошує на використанні ігрових елементів на уроках української мови, що великою мірою забезпечує його проведення відповідно до найсучасніших загальнопедагогічних, психологічних і дидактичних вимог, адже гра враховує вікові та індивідуальні особливості учнів [2, с. 84-85; 4]. Роль і місце ігрових форм роботи в навчальному процесі, поєднання елементів гри та навчання, переконливо доводять сучасні дослідники, багато в чому залежать від розуміння учителем функцій і класифікації педагогічних ігор [1, с. 139]. На сьогодні особливо бурхливо розвивається напрямок комп'ютерних дидактичних ігор. Тому вважаємо, що їх потрібно розглядати як окремий різновид [3].

Під час вивчення різних розділів української мови, у нашому випадку фонетики, лексикології та морфології, на різних етапах уроку вчитель повинен пропонувати учням ігри варіативного характеру, вчити дітей спостерігати за фонетичними явищами мови і мовлення, знайомити з системою лексичних понять, збагачувати словниковий запас учнів, забезпечувати засвоєння учнями знань морфологічних норм тощо [5]. Ефективне використання ігрових прийомів найкраще реалізується під час проведення нестандартних уроків або як елемент традиційного уроку.

Висновки. Отже, гра є основним видом діяльності учнів. З усього різноманіття методичного інструментарію використання ігрових технологій на уроках української мови насамперед забезпечує формування комунікативних мовленнєвих умінь, поживає пізнавальні можливості учнів, створює ситуацію успіху. Ігри можна застосовувати на етапі актуалізації опорних знань, засвоєння нового матеріалу, закріплення і повторення, контролю знань.

Література

1. Ворожейкіна О. М. 100 цікавих ідей для проведення уроку / О. М. Ворожейкіна. – Х.: Вид. група «Основа», 2011. – 2-ге вид, перероб. – 255 с.
2. Інтелектуальні ігри на уроках української мови та літератури. Випуск 2 / уклад. О. О. Маленко. – Х.: Вид. група «Основа», 2009. – 170, 6 с.
3. Методика навчання рідної мови в середніх навчальних закладах [Текст] : підручник для студентів [філологів] вищих закладів освіти / М. І. Пентилюк, А. Г. Галетова [та ін.]; За ред. М. І. Пентилюк. – К.: Ленвіт, 2005. – 400 с.
4. Нісімчук А. С. Сучасні педагогічні технології: Навчальний посібник / А. С. Нісімчук, О. С. Падалка, О. Т. Шпак. – К.: Просвіта, 2000. – 368 с.
5. Сорокіна А. И. Дидактические игры в детском саду [Текст] / А. И. Сорокіна. – М.: Просвещение, 1982. – 96 с.

ОСОБЛИВОСТІ РАДИЧІВСЬКОЇ МІКРОСИСТЕМИ: ФОНЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Попри помітну активізацію досліджень українських говорів упродовж останніх десятиліть досі залишається багато ареалів, обділених увагою діалектологів. До таких належать східнополіські говірки. Актуальність теми дослідження зумовлена необхідністю докладного вивчення особливостей, складу східнополіських (лівобережнополіських) говірок, зокрема радичівської мікросистеми.

Цінним джерелом дослідження українських говорів є, наприклад, збірник текстів за редакцією Т. В. Назарової «Говори української мови». Важливим здобутком є посібник С. П. Бевзенка «Українська діалектологія», у якому подано характеристику кожного українського наріччя. Ґрунтовним монографічним дослідженням є «Українська мова і її говори» І. Г. Матвіяса, у якому схарактеризовано форми вияву загальнонародної мови – літературну мову й народні говори; висвітлено походження української мови; визначено територіальні й соціальні говори України; розглянуто питання діалектного членування української мови тощо.

Мета роботи полягає в аналізі фонетичних особливостей радичівської мікросистеми східнополіського діалекту, здійсненого на основі записів діалектного мовлення.

Північне (поліське) наріччя за даними «Атласу української мови», що загалом відповідають наявним уже спостереженням дослідників, поділяється на три говори: східнополіський, середньополіський, західнополіський [3; с. 44]. Східнополіський говір – архаїчний діалект північного наріччя, що об'єднує групу українських говірок Чернігівської області, північних районів Сумської області та північно-східних лівобережних районах Київської області.

Серед фонетичних особливостей говірки села Радичів Коропського району Чернігівської області виокремлюємо такі: 1) відображення давнього [ѣ]: у наголошеній позиції відповідно до давнього [ѣ] виступає дифтонг [іє] з сильнішим, складотворним першим (спадні дифтонги) або другим (висхідні дифтонги) компонентом [іє] чи [іѣ] ([д'ієўка], [у'ієн], [ні'єколи], [д'ієд], [хлі'єб], [лі'єс]); 2) відповідно до етимологічного [о] в нових закритих складах у наголошеній позиції функціонує дифтонг [уї] ([сту'їл], [ку'їн], [ву'їл]); 3) наявність «акання» – вимова ненаголошеного звука [о] як [а] або як звука, близького до [а] ([калі], [раді'ла], [хаті'в], [пра], [май'а]); 4) наголошене етимологічне [ѣ] в новозакритому складі перед твердим приголосним (якщо в наступному складі занепадав слабкий [ѣ]) заступається дифтонгом [уо] перед яким наявний пом'якшений приголосний ([л'уод], [н'уод]), а перед наступним колишнім м'яким приголосним, після якого занепадав слабкий [ѣ] у ненаголошеній позиції зберігається [е] ([о'сен'], [но'пел], [печку'р]); 5) відповідно до давнього [ѣ] (А) під наголосом функціонує [а] ([п'я́т'], [спл'а́т'], [те'л'а́]), а в ненаголошеній позиції – [е] (перед ним твердий звук) ([п'е́ті], [па́мет'], [хо́дет'], [но́сет']); 6) ствердіння [р'] ([бу'ра́к], [заку'роват'], [зо'ра́]); 7) ствердіння [ц'] у звукосполюках [ца], [цо], [цу] та в суфіксах -ц-, -ец- ([жу'лиця], [хло́пци], [за́йец]); 8) вставний [л] після губних у дієслівних формах третьої особи множини перед наголошеним особовим закінченням -ат' ([спл'а́т'], [кипл'а́т']) та його відсутність перед ненаголошеним закінченням цих форм ([гу́бет'], [ку́пет'], [ло́вет']).

Отже, на фонетичному мовному рівні говірка села Радичів має особливості, які відрізняють її від інших поліських говорів. Перспективним видається подальше дослідження лексичного та синтаксичного складу говірки для більш докладної характеристики цієї мікросистеми.

Література

1. Бевзенко С. П. Українська діалектологія. – К. : Вища школа, 1980. – 246 с.
2. Лисенко П. С. Словник поліських говорів. – К. : Наукова думка, 1974. – 260 с.
3. Матвіяс І. Г. Українська мова і її говори. – К. : Наукова думка, 1990. – 168 с.
4. Матвіяс І. Г., Жилко Ф. Т., Назарова Т. В., Прилипка Н. П., Григорчук Л. М., Закревська Я. В., Варченко І. О., Залеський А. М., Марчук Н. Й. Атлас української мови: в 3 т. – К. : Наукова думка, 1984–2001.
5. Назарова Т. В. Говори української мови: збірник текстів. – К.: Наукова думка, 1977. – 590 с.

ВПРОВАДЖЕННЯ ФАКУЛЬТАТИВУ «СУЧАСНЕ УКРАЇНСЬКЕ ФЕНТЕЗІ» В НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС

Сучасна українська література розвивається швидкими темпами, з'являються нові письменники, жанри та теми. Широке тло тем, яке пропонують сучасні українські фантасти доцільно використовувати в навчальному процесі. **Мета** розвідки – окреслити окремі методи, форми та прийоми роботи у програмі факультативу «Сучасне українське фентезі» на прикладі вивчення творів Дари Корній.

Чільне місце у програмі факультативу, на нашу думку, мають займати твори Дари Корній. Вивчаючи твори «Зворотний бік світла», «Зворотний бік темряви», «Зворотний бік світів», «Зворотний бік сутіні», учень повинен знати основні відомості про письменницю та її місце в мистецькому процесі; уміти аналізувати й інтерпретувати художні тексти з урахуванням задуму й стилю автора; проводити паралелі між героями твору та слов'янськими богами, які стали їх прототипами та проаналізувати відмінності. Завдання вчителя полягає у формуванні в учнів навичок критичного мислення, аналізу та синтезу, розвитку навичок проведення дискусій, в умінні підтверджувати свої слова коректними цитатами з тексту, у поглибленні в учнів знань зі слов'янської міфології. Під час вивчення цих творів, доцільно використовувати такі методи та прийоми роботи, як читання вголос, бесіда, інтерактивні форми роботи, наприклад робота в парах, групах, рольові ігри (поділити учнів відповідно до поділу героїв роману та запропонувати їм пояснити вчинки того чи іншого героя від його особи).

Не менш цікавим для учнів буде творча робота. Наприклад, поділити клас на декілька груп та запропонувати їм інсценізувати уривок на вибір. Таке завдання допоможе оприявити лідерів у групі, таланти та здібності учнів, а також, що є найважливішим на наш погляд, розвиватиме в учнів творчий потенціал та пробуджуватиме любов до читання та до сучасної української літератури. Для формування в учні аналітичних та дослідницьких навичок та умінь роботи в команді доцільно запропонувати дослідницький проект на такі теми: «Інтерпретація міфологічних сюжетів у творах Шевченка та Лесі Українки», «Фентезі та фантастика: що виникло першим?», «Що спільного в українських народних казках та чотирикнижжя Дари Корній?».

Висновки. Отже, факультатив із української літератури «Сучасне українське фентезі» доцільно впровадити в старших класах, оскільки сучасні підлітки переважно захоплюються творами зарубіжних фантастів, не здогадуючись про існування свого, власне українського, пласту для читання та дослідження. Запропоновані форми та методи роботи забезпечать всебічний розвиток особистості, розвиток творчих здібностей, оволодіння навичками дослідження, аналізу та синтезу, ведення дискусій та виховання загальних морально-етичних цінностей.

Література

1. Корній Дара. Зворотний бік світів [Текст]: роман/ Дара Корній; [передм. Т. Белімової]. – Харків: Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2016. – 320 с.
2. Корній Дара. Зворотний бік сутіні [Текст]: роман/ Дара Корній; [передм. Т. Белімової]. – Харків: Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2016. – 288 с.
3. Корній Дара. Зворотний бік темряви [Текст]: роман/ Дара Корній; [передм. Г. Пагутяк]. – 3-те вид. – Харків: Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2017. – 316 с.

МІФОПОЕТИКА У РОМАНІ ДАРИ КОРНІЙ І ТАЛИ ВЛАДИМИРОВОЇ «КРИЛА КОЛЬОРУ ХМАР»

Актуальність проблеми та узагальнення останніх досліджень. Специфіка поетики роману Дари Корній і Тали Владимирової «Крила кольору хмар», у якому автори за основу взяли українську міфологію, залишається поки що поза увагою наукових досліджень. є лише розвідка А. І. Гурдуз.

Мета статті – дослідити особливості міфопоетичного твору в романі «Крило кольору хмар» Дари Корній і Тали Владимирової.

Виклад основного матеріалу. Роман українських письменниць Дари Корній та Тали Владимирової «Крила кольору хмар» створений на основі двох міфологічних тематик: язичництва та християнства. Традиційно, рушійною силою роману стала боротьба Добра та Зла. Однак, письменниці створили світ, у якому в боротьбу вступає третя сила – Сіра. Як виявилось, існують не тільки вампіри, перевертні, колекціонера людських душ, але і янголи, котрі спочатку народжуються з білими крилами, а потім, коли дорослішають, забарвлення пір'я змінюється відповідно до кольору касти: темні, світлі, сірі. Останні ж зберігають нейтралітет по відношенню добра та зла, і саме до таких янголів належить головна героїня роману Аделаїда, якій доведеться робити важкий вибір між добром, злом та пасивністю.

У міфопоетичній системі роману «Крила кольору хмар» декілька міфів «накладаються» один на одного, таким чином створюючи унікальну історію, якісно новий авторський міф. Наприклад, батько головної героїні Мечислав є одночасно і сірим янголом, який став на темний бік, і перевертнем (сплетіння християнського та язичницького міфів); головна ж героїня – сірий янгол, який став на бік добра, може бачити людські душі (їх форму, колір, відчувати запах), а також є Воротарем – та, котра може відкрити двері до Втраченого Раю; Віктор – світлий янгол, котрий став янголом охоронцем для іншого янгولا – Аделаїди.

Дара Корній і Тала Владимирова подбали про міфопоетичну систему свого роману з усіх боків і таким чином християнські та язичницькі міфи повністю переплелись: з одного боку, у творі постають янголи, неодноразово згадується Бог, його сила та мудрість, а з іншого – сакральні місця Львова, де раніше були капища, язичницький календар (рівнодення та сонцестояння, під час яких янголи проводять збори), згадування дохристиянської історії міста Лева, бога Світовида та Змія: «Знесіння» – місце сакральне. Місце, де є не одні ворота. Їх багато. Ви ж знаєте лише про вхід до Втраченого Раю. Можливо, згодом для вас відчиняться й інші. І це дуже цікаво, повірте мені. В осерді Світовидового поля, тобто під ним, спить великий змій, який потребує поваги і спокою...» [3, с. 278]. Таке переплетення двох міфічних систем можна пояснити філософською цитатою з роману: «То релігія, по-вашому, – це одяг, тобто мода? – Почасти так. Одяг для душі, так точніше [3, с. 180], «...Боги не помирають ніколи, Адо. До того ж, голубонько, не існує добрих чи злих богів. Усі боги справедливі, а ярлики на них ліпимо ми, люди...» [3, с. 181]

Висновки. У романі Дари Корній і Тали Владимирової «Крила кольору хмар» міфопоетична система створена на базі двох тематичних блоків: християнських та язичницьких міфів, які переплітаються між собою, доповнюють один одного, створюючи авторську міфологічну модель світу, де справжні міфи є лише фундаментом для створення якісно нової історії.

Література

1. Кобзар О. І. Міфопоетика як предмет і метод літературного дослідження [Електронний ресурс] / О. І. Кобзар. – Режим доступу: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/3540/1/Kobzar.pdf>
2. Коляда О. В. Поняття «міфопоетика» [Електронний ресурс] / О. В. Коляда. – Режим доступу: <http://eprints.zu.edu.ua/1450/1/05kovpmi.pdf>
3. Корній Дара, Владимирова Тала. Крила кольору хмар: роман [Текст] / Дара Корній, Тала Владимирова; передм. Т. Белімової. – Харків: Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2015. – 320 с.

ПОЕТИЧНА ГРА ТА ОРИГІНАЛЬНІ МЕТАФОРИ ЕММИ АНДІЄВСЬКОЇ

Філософський образ світу в сонетах Емми Андієвської зреалізовано в категоріях народження, зникнення, зміни світів. Так, у сонеті «Кожний – на дійсність – власну – й чужу – мірку» (із циклу «Відозви») авторка каже: «Дідусь – в труні: своє – відхарамаркав. Кожний – на дійсність – власну – й чужу – мірку. Малий поцупив – з грядки – свіжу – моркву. Котусь – на коцику у кріслі – мурка» [1, с. 145]. Так поетично автор каже, що кожному своє, плине час, життя триває і постійно змінюється: «Та – цикл буття – міняє – амплітуди. Доводиться – й нове – в новім – квартирі. Хоча – й воно, – зашвидко, – як старе...» [1, с. 274].

Опис народження світу спостерігаємо в сонеті «Зима з весняним ухилом»: «Свідомість меншає, – ледь-ледь – пташиним волом, – Лише – поріг, – і тіло стане зрячим, Й за океанами – обтяжливе, незручне ... Світ-цибулина – стрілку – навесні» [1, с. 274]. Світ представлено як джерело нового життя, що навесні прокидається, подібно до всього живого, як сутність, що може скинути стару оболонку, втратити усі відчуття і згодом їх набуті. У появі нового світу найголовніше – це чуттєвість, а також оновлення і здатність до цілісності, про це йде мова в сонеті «Немає ради: бож – весна! – В-Е-С-Н-А!»: «Весна-й джерела-на вогнисту-тертку. Завинена – у голубиний туркіт, – Навклілля – світлом, – походжа – Астартя. – Й альхемік – крає видики – з реторти» [1, с. 9].

Е. Андієвська у сонеті «Кулю – буття – й самому – тра – нести!» акцентує увагу на тому, що кожен має бути відповідальним за свої вчинки: «Залежить – все, хто – чим – живе – і диха. Тож – замість – катеринку – від нестул, – кулю – буття – й самому – тра – нести!» [1, с. 28]. У кожного своя місія на Землі.

У сонеті «Як – дійсності – міняється – хода» авторка каже, що кожен – творець свого щастя: «Кожний – Колумб, як – спрага – відкривати – шляхи». У кожної людини є вибір, який шлях обрати в житті, скільки зусиль треба докласти заради досягнення своєї мети: «Й мале – й велике – поруч – на причалі» [1, с. 203].

Е. Андієвська торкається вічної теми людського буття: життя та смерті. У сонеті «Все від прожектора – і від відлуння» є такі рядки: «Лише – в свідомості – життя – навіки, й – зника... Святкують – і народження, – й мерлини, – все – від прожектора, – і від – відлуння. Та – міць, яка, – без меж – і павз, – в клітинах» [1, с. 128].

Метафори авторки пронизують сонети своєю самотністю: «Здавалось, – день, як – день, – а – він – вода»; «й скрізь – цей світ – раптом – й світ – подорожує»; «щоб – серед – літа – й клаптики – весни»; «світ міниться, – сміється, – шарудить – й підметки – рве»; «чіткішає – й видовжується – пам'ять»; «у грудях – напинаються – вітрила, Альпійський – краєвид – кипить – в каструлі»; «камінних баб – на всю – планету – тупіт»; «із – рукава – майбутнє – по стіні» та ін.

На мою думку, поезія Емми Андієвської дуже сучасна. У ній розкриваються вічні проблеми людського буття, життя та смерті, плину часу, змін у природі та розкривається душевний стан людини. Кожен у її сонетах знайде щось близьке для себе.

Література

1. Андієвська Емма. «Дутики» [текст] / Емма Андієвська. – К. : Друкарський двір Олега Федорова. – 2018. – 301 с.
2. Тарнашинська Л. Гіпертекст Емми Андієвської як індивідуалізований світовияв // Презумпція доцільності. Абрис сучасної літературознавчої концептології / Л. Тарнашинська. – К. : Вид. дім «КМ акад.». – 2008. – С. 333–342.

ФІЛОСОФСЬКО-КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ТА ЛІНГВОЕСТЕТИЧНИЙ АСПЕКТИ ПОЛІЛОГУ КУЛЬТУР

Войналович М. А.

Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка

Науковий керівник – докт. філос. наук, проф. Столяр М. Б.

ФІЛОСОФСЬКІ ВИТОКИ ГУМАНІСТИЧНОЇ ПЕДАГОГІКИ В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО

Відомо, що В. О. Сухомлинський не писав філософських творів, та це не дає підстави заперечувати глибоке філософське підґрунтя його педагогіки. Філософські ідеї великого педагога досліджують такі автори, як Зязюн І. А., Іванова І. С., Карпова Н. Л. Родчанін Є. Г., Семчук О. В., Тітова О. Ю., Челпаченко Т. В. та ін. Окрім того, треба мати на увазі опосередкований вплив на аксіологічну сферу мислення педагога християнської філософії, яку він витлумачує в матеріалістично-соціологічному дусі. Автори пишуть про християнські витоки або християнський дух його педагогіки [1]. Зокрема В. Сухомлинський зацікавився духовним світом дитини та почав використовувати поняття «духовності», яке на той час вважалося ідеалістичним, застарілим та навіть шкідливим [Див.: там само]. Його виступи на педагогічні теми скоріше походили на палкі релігійні проповіді, центральною темою яких була Любов – любов до дитини, до педагогічної праці як творчості. В. О. Сухомлинський наполягав на тому, що педагог повинен прощати учню його провини, а не карати дитину; що свобода, а не страх формує всебічно розвинуту особистість. Звичайно, що ці його тези безпосередньо впливали із християнського гуманізму, вступали у протиріччя із практиками тоталітарної педагогіки та викликали ненависть вчителів-ідеологів, які стояли на позиціях так званого «класового підходу». Сутність людини В. О. Сухомлинський визначав майже так само, як християнське «богослов» – образ та подобу Божу, тобто через поняття: 1) пізнання, 2) творчості, 3) свободи та 4) прагнення до самовдосконалення.

Ще однією основою педагогічного вчення Василя Сухомлинського стали ідеї Г. С. Сковороди [2]. Та не треба забувати й про такого українського філософа, як П. Юркевич. Як і П. Д. Юркевич, Василь Сухомлинський вважав, що саме серце є корінням духовного життя; що знання тільки тоді засвоюються людиною, коли вони зігріті її почуттями, переживаннями, тобто «падуть на її серце». Лише такі знання можуть стати діяльною силою духовного світу людини. Із «серцем» П. Юркевич та В. Сухомлинський пов'язують унікальність, неповторність розвитку кожної людської особистості. Не випадково центральна праця великого педагога має назву «Серце віддаю дітям». У цій роботі педагог підкреслює важливість щирої зацікавленості та любові в роботі вчителя. Василь Сухомлинський повністю поділяв переконання Г. Сковороди: для того, щоб серце в процесі виховання зберегло «здоров'я і світло», той, хто вчить і виховує, повинен бути не стільки вчителем, скільки високо моральною особистістю. На філософських творах Сковороди, діалогічних за своїм характером, формувалися не тільки філософські погляди

павлиського мислителя, але й його методи виховання. Також потужний вплив на світогляд Сухомлинського мав концепт «сродної праці» Г. Сковороди (подібне поняття ми знаходимо також у вченнях Платона та Конфуція). Феномен праці вчитель витлумачував фактично з філософської точки зору. Якщо праця має творчий характер, то вона стає джерелом позитивних емоцій та задовольняє не тільки матеріальні, але й духовні потреби людини. Тільки в процесі *творчої праці* людина може реалізуватися як неповторна особистість та стати щасливою.

Література

1. Замостьянов А. Василий Сухомлинский. Школа для души // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.pravmir.ru/vasilij-sukhomlinskij-shkola-dlya-dushi/>
2. Шаров И. Философия сердца, или гуманизм Василия Сухомлинского // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zn.ua/SOCIETY/filosofiya_serdtza_ili_gumanizm_vasiliya_sukhomlinskogo.html

Миколайчук А. Р.

Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури

Науковий керівник – Сомик-Пономаренко І. М.

CONSERVATION AND RESTORATION OF ART WORKS: AN INSIGHT INTO INTERNATIONAL EXPERIENCE

Conservation and restoration of art works research as any other research requires deep analyses of the subject. For the novice researchers in the field it is necessary to study the national and international experience. This paper investigates some American and European conservation and restoration organizations and university department's websites and the resources they share.

The American Institute for Conservation and the Foundation for Advancement in Conservation [5] is aimed at preserving and protecting of cultural heritage. Its website provides users with various online opportunities of self-study, workshops announcements, and moreover, it contains a wide range of online resources, including publications. For example, white papers of ANAGPIC, the Association of North American Graduate Programs in Conservation [1]. Student papers and posters are updated regularly and posted online as presentations, posters and papers at the ANAGPIC conferences since 2005.

European Confederation of Conservator-Restorers' Organization (E.C.C.O.) [3] was founded in 1991 by 14 European Conservator-Restorers' Organizations. Currently the organization represents 22 countries and 25 organizations. E.C.C.O. promotes preservation of cultural heritage. During its almost 30 years of experience, E.C.C.O. has worked out principles and regulations [4] of the Conservator-Restorer profession.

Victoria and Albert Museum in England has The V&A Conservation department aimed at preserving, conserving, investigating and facilitating the Museum's collections. At the department work specialists within the conservation of textiles and dress, ceramics and glass, metals, sculpture, piece of furniture and frames, paper, books and paintings. Besides the traditional techniques the scientists use up-to-date methods of investigating museum objects and their environment. They claim for collaborations with other institutions around the world, and offer student paid and voluntary internship in the department. V&A's Conservation Department pays much attention to digital technologies for presenting their work as the entirely digital edition [2] of the V&A Conservation Journal.

Tate's Painting Conservation Department in Great Britain' Tate Gallery has a growing number of doctoral students engaged in research at Tate. The Library and Archive are free for all to use but require registration. The students work at Tate to gain professional experience and contribute their ideas and knowledge to Tate's programs and projects as part of the collaborative

element of their doctorates. Each year Tate suggests up to five fully funded AHRC Collaborative Doctoral Partnership (CDP) studentships.

Thus, having analyzed only few foreign conservation and restoration organizations we can draw to the conclusion that it is necessary for master degree students and novice researches study thoroughly not only the national but also the international experience in this field for mastering the restoration skills and writing a good research.

References

1. ANAGPIC, the Association of North American Graduate Programs in Conservation // Електронний ресурс. Режим доступу: <http://resources.conservation-us.org/anagpic-student-papers>
2. Conservation Journal online // Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.vam.ac.uk/content/articles/c/conservation-journal-online>
3. European Confederation of Conservator-Restorers' Organisation // Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.ecco-eu.org>
4. European Network for Conservation-Restoration Education // Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.encore-edu.org>
5. The American Institute for Conservation and the Foundation for Advancement in Conservation // Електронний ресурс. Режим доступу: www.culturalheritage.org

Палінкаш В. І.

Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка

Науковий керівник – докт. філос. наук, проф. Столяр М. Б.

ВІЗАНТІЙСЬКИЙ ІКОНОПИС У ТВОРЧОСТІ ЧЕРНІГІВСЬКОЇ МАЙСТРИНИ КСЕНІЇ МАРТИНЕНКО

Живопис Візантійської імперії (доба середньовіччя) – дуже важливий етап розвитку європейського живопису. Візантійським іконописцям вдалося створити особливий канон, який дозволяв абстрагуватися від матеріального буття на користь духовного, виявляти можливість зображення не зображуваного – трансцендентної реальності.

Центрами візантійського церковного живопису стали монастирі. Православний світ прийняв цей спосіб зображення як матеріалізацію догмату про втілення Бога, й іконописна культура поширилася у всіх православних країнах. Певних збитків цій культурі завдала доба бароко з її модою на образи пишної тілесності та ошатні, святкові вбрання, багатим декором та великою кількістю позолоти, портретними рисами святих і зображеннями історичних діячів поряд з Христом, Божою Матір'ю та святими. Здавалося, що візантійське мистецтво забулося, відійшло у минуле, але цього не сталося. Зокрема відкриття на початку XX ст. (під шаром живопису XIX ст.) образу Святої Трійці Андрія Рубльова справило величезне враження на науковців, художників, мистецтвознавців. Почалася доба глибокого вивчення та відродження візантійської та давньоруської ікони.

Яскравим представником Візантійського іконопису на Чернігівщині на сьогодні є Ксенія Мартиненко. Вона – молодий, але вже відомий в Україні та за її межами художник-іконописець. Закінчила відділення живопису Чернігівського державного педуніверситету. Пізніше вчилася в іконописній майстерні імені Андрія Рубльова, де пройшла повний курс навчання: від помічника іконописця до майстра.

Художниця пише ікони у той самий спосіб, які використовували візантійські та давньоруські іконописці. Дошка, ковчег, тканина, потім накладається багатошаровий левкас, пишуться контури постатей Бога чи святих, накладається сусальне золото, а вже потім іконописець створює за допомогою фарб багатошаровий образ. Завершується створення духовного образу «пробілами» – промінцями фаворського світла, які свідчать

про внутрішнє світло благодаті. На прикладі творчості Ксенії Михайлівни можна говорити про певний вплив естетики ісихазму. Яскравим прикладом є її ікона «Святі Петро і Февронія», образи яких просто «з'ітані з променів світла». [1, с. 16]. Також сильне враження справляє ікона «Зішестя Христа в пекло». Статична (за іконописним каноном) група образів має неповторний внутрішній динамізм. Особливо вражає постать Христа. Художниця дуже виразно зобразила те, як Христос поспішає вивести з пекла людей. Їй це вдалося завдяки дуже важливій деталі – частина верхнього одягу Христа, що знаходиться за його спиною, ніби роздувається вітром від дуже швидкої ходи. При цьому К. Мартиненко не порушила візантійський канон, що передбачає статичне зображення.

Ми вважаємо, що творчість чернігівської майстрині Ксенії Мартиненко є важливим культурним фактором не тільки збереження, але й розвитку традиційного іконописного мистецтва Візантійської ікони в сучасній Україні.

Література

1. Столяр М. Б. Іконопис: канон та індивідуальна майстерність (на прикладі творчості чернігівської майстрині Ксенії Мартиненко) // Роль мистецтва в духовних, соціальних та педагогічних комунікаціях: історичні та сучасні виміри: матеріали Міжпредметної всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Чернігів, 8 – 9 грудня 2017 р.). – Чернігів: НУЧК, 2018. – С. 14–16.

Решинський В. В.

Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка

Науковий керівник – докт. філос. наук, проф. Столяр М. Б.

МОВНІ ПРАКТИКИ В КОНТЕКСТІ КУЛЬТУРИ СУЧАСНОЇ НІМЕЧЧИНИ

Німеччина є ядром міжкультурних європейських та євроатлантичних зв'язків. Відповідно сучасна мовна ситуація в Німеччині є наслідком взаємодії багатьох культурних (політичних, наукових, освітніх, комунікативних тощо) факторів. Культурне життя провокує «впливання» запозичень в сучасну німецьку мову. І це «впливання» є амбівалентним явищем: з одного боку, воно збагачує мову новими поняттями, а з іншого, відбувається витіснення вже існуючих німецьких слів, оскільки вони дублюються.

Для сучасної німецької мови характерним є широке застосування, насамперед англіцизмів, що обумовлено популярністю англійської мови. Зростаючий вплив США в світі супроводжується експансією англо-американської мови, тим більше що США є світовим лідером в економіці, науці та інших галузях культури. З англо-американізмами пересічний житель країни зустрічається, насамперед, у межах рекламних практик. Наприклад, широко використовується такі слова англо-американського походження як New Look, Number one, Evergreens, Super, Show, Song, Team, Bond-Street, Style, Lady-Mantel... Не менш глибоким виявляється англо-американський вплив і на комунікативну культуру ділового світу. Так, відомчі видання банків ФРН рясніють словами Boom, Comecon, Drift, Rate, Terms of Payment, Float, Portfolio, Prime, Rate, Recycling, Swing, Swag. У статтях, радіо- і телепередачах про економіку країни постійно фігурують англо-американізми Manager, knowhow, Supermarket, Job Business, Trend. Бульварна преса ФРН, описуючи черговий епізод з життя публічних, неодмінно вживає такі англо-американізми, як Playboy, high life, Party, Swimmingpool, fair, fit, clever, Shake, Shorts, Striptease, Story. Отже, в сучасній Німеччині ділова, рекламна та інформаційна сфери є простором взаємодії німецької а англійської мов.

Треба підкреслити, що Німеччина є єдиною з трьох німецькомовних країн Європейського союзу, в конституції якої чітко не прописаний офіційний статус німецької мови. Втім сьогодні німецька мова в межах німецької культури настільки впевнено випереджає інші мови за кількістю комунікативних функцій, що гостро питання посилення статусу мови не стоїть. Уряд Німеччини здійснює цілу низку заходів із захисту та розвитку німецької літературної мови. Зокрема йдеться про 1) підтримку та розвиток літературної мови, особливо у сфері державних відносин, науки та освіти; 2) різноманітні практики мовної адаптації мігрантів. Також спрацьовують певні захисні механізми в межах культурних комунікацій, що існують незалежно від держави та політичних практик. У сфері науки, зокрема, вчений-іноземець завжди відчуває більшу прихильність слухачів, якщо він виступає на конференції або семінарі німецькою мовою. Та, звісно, ніхто йому не забороняє виступати англійською, якщо німецькою він розмовляє значно гірше.

Таким чином, не дивлячись на сильний вплив англо-американської культури, щедre фінансування мов національних меншин, наявність різноманітних діалектів, потік мігрантів німецька літературна мова впевнено посідає місце державної, хоча цей статус і не закріплений за нею в конституції країни і відтворюється переважно завдяки культурним практикам.

Рижова О. В.

Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка

Науковий керівник – канд. філос. наук, доц. Каранда М. В.

ДИТЯЧИЙ КІНЕМАТОГРАФ ЯК ДЖЕРЕЛО ВИВЧЕННЯ ІСТОРІЇ ХУДОЖНІХ СТИЛІВ НА УРОКАХ МИСТЕЦТВА У 8 КЛАСІ

Актуальність: дитячий кінематограф є дуже важливим джерелом для вивчення історії художніх стилів, адже адаптованими естетичними засобами він розказує дитині про світ навколо неї, виховує моральні цінності, установки, які стануть фундаментом світогляду людини. Він допомагає синтезувати знання, створити цілісну картину зображуваної епохи, здатну сформулювати людину інтелектуальну та інтелектуально-розвинену.

До проблеми вивчення естетико-виховного та світоглядного потенціалу видовищних видів мистецтва у свій час зверталися такі вчені, як: Бегак Б., Громов Ю., Лихачев Б., Медушевський В., Парамонова К., Погрібна А., Росляк Р., Усов Ю., Яранцева Н. та інші.

Об'єкт: кінематограф для дітей.

Предмет: методичні прийоми актуалізації класичного мистецтва за допомогою дитячого кіно

Естетико-культурологічна гіпотеза: кіно як джерело методичної творчості вчителя історії та мистецтва містить великий інтерактивний потенціал.

Метод: аналітичний, синтетичний, історико-культурологічна ретроспекція.

У шкільній програмі для 8 класу є два предмети, що дають учням можливість познайомитися зі світовою культурною спадщиною: Історія та Мистецтво. Розповідати про твори мистецтва без використання візуального матеріалу неприпустимо. Важливою наочністю є кінематограф – як один із найбільш комплексних та складних мистецтв. Для того, щоб зацікавити учнів певною темою, вчителю необхідно віднайти низку фільмів, що художньо інтерпретують історичні періоди засобами кіно. В нашій роботі наведено приклади використання можливостей дитячого кінематографа для зацікавлення учнів епохою та художнім стилем, який вивчається на уроці.

Яскраві персонажі мультфільму 1971 р. «Аргонавти» режисерки Олександри Снежко-Блоцької нібито зійшли з чорнофігурної давньогрецької вази, їх одяг дуже схожий на справжній стародавній одяг.

Мультфільм «Василіса Мікулішна» 1975 р. режисера Романа Давидова є гарним відображенням князівського періоду Русі та містить матеріал про музику та архітектуру Чернігова та древнього Києва.

Четверта серія фільму «Васечкін і Петров» 1984 р. режисера Володимира Алєнікова пропонує переосмислення ренесансного твору Сервантеса «Дон Кіхот».

У знаковому для радянського дитячого кіно фільмі «100 днів після дитинства» 1975 р. режисера Сергія Соловйова є портретні ренесансні ремінісценції.

У першій серії циклу «Васечкіна і Петрова» 1983 р. ми можемо бачити осучаснення відомого твору Вільяма Шекспіра «Приборкання норовливої», де дух Італії XVI століття перенесений у звичайну радянську школу 80-х років.

Інший формат адаптації літературної класики для молодого глядача пропонує режисер І. Туманян у стрічці «Коли я стану велетнем» 1978 р. Тут представлено сюжет драми Едмона Ростана «Сірано де Бержерак», який органічно вплетений у сучасність.

Друга серія «Васечкіна та Петрова» 1983 р. привертає увагу глядача до інших класичних творів: казки Шарля Перро «Червона Шапочка» і «Кіт у чоботях». Взагалі казки Шарля Перро є літературною обробкою народних казок, але він додав туди певну театральність, що властива творам епохи рококо.

Стиль класицизм можна проілюструвати мультфільмом «Таємниця запічного цвіркуна» 1977 р. режисера Вадима Курчевського, де міститься розповідь про дитинство Вольфганга Амадея Моцарта. Ляльки ошатно вдягнуті у костюми тієї епохи, що сприяє розумінню особливостей періоду.

Романтизм як стиль можна проілюструвати фільмом «100 днів після дитинства», який містить контекстуальні натяки на твір М. Лермонтова «Герой нашого часу». Прослідковується проекція головної тези романтизму – незвичний герой у незвичних обставинах.

Стиль реалізм важко ілюструвати кінематографом, зберігаючи автентичність XIX століття і можливості естетичного пізнання восьмикласників. Мультфільм «Моя любов» 2006 р. режисера Олександра Петрова є поетичною розповіддю у дусі психологічного реалізму.

Висновки. З метою актуалізації художніх стилів на уроках історії та мистецтва варто використовувати такі методи:

- демонстрація фрагменту;
- евристична бесіда;
- есе за проблемним питанням;
- написання сіквелу чи приквелу до побаченого і порівняння його з повним варіантом фільму.

Таким чином, ігрове та анімаційне кіно здатне при інтерактивному і методично грамотному його використанні під час уроків історії та мистецтва долучитися до формування естетичного смаку, уявлень про специфіку художніх стилів, любові до історико-культурних цінностей.

Література

1. Бегак Б., Громов Ю. Большое искусство для маленьких / Б. Бегак, Ю. Громов. – М. : Госкиноиздат, 1949. – 232 с.
2. Медушевский В. В. Концепция духовно-нравственного воспитания средствами искусства / В. В. Медушевский // Музыкальная психология и психотерапия. – 2010. – №4 – с. 4-6, 13, 15, 22-25.

ФЕНОМЕН СТРАХУ В СОЦІАЛЬНІЙ ФІЛОСОФІЇ Н. МАКІАВЕЛЛІ ТА ТОТАЛІТАРИЗМ ХХ СТ.

Ідейним джерелом тоталітарних практик ХХ ст. можна вважати ідеї давньогрецького філософа Платона, який стверджував необхідність тотального підкорення громадян владі в усіх сферах, включаючи навіть особисте життя. З того часу проблема правомірності застосування насильства для втілення в життя ідеалів стала однією з основних у соціальній філософії. Тоталітарні режими ХХ ст. продемонстрували небезпеку, яку несе в собі уявлення Платона про можливість побудови ідеальної держави. Та історії відомі також імена інших мислителів, які вважали, що досягнення суспільної злагоди можливе лише через використання жорсткої сили та тотального контролю. Італійський філософ, письменник та політичний діяч Ніколо Макіавеллі – один з них. Саме його принципи керівництва державою та опис рис особистості правителя, зазначені в праці «Державець», перегукуються з принципами організації тоталітарної держави. Відомо, що книга Макіавеллі була настільною книгою Й. Сталіна – одного з тоталітарних правителів ХХ ст.

Відомі дослідники явища тоталітаризму К. Фрідріх та З. Бжежинський виділяють цілу низку ознак тоталітарного режиму: наявність однієї всеосяжної ідеології; існування єдиної партії, як правило, керованої диктатором; відсутність свободи слова, наявність державної пропаганди, що здійснює маніпуляцію масовою свідомістю; масові репресії та терор з боку силових структур тощо. Деякі з цих ознак можна виокремити в діяльності «ідеального правителя» в рецепції Н. Макіавеллі (книга «Державець»). Зокрема ми зупинимось на феномені *страху* як фактору, що виникає у наслідок репресивних дій. Філософ стверджує, що лідер може розраховувати на успіх тільки в тому випадку, якщо враховує *людські недоліки*. Тобто його етичну концепцію побудовано на аксіомі про людину як злу істоту. Виходячи з того, що «...про людей загалом можна сказати, що вони невдячні, непостійні, лицемірні, боягузливі перед небезпекою, жадібні до наживи» філософ робить висновок про доцільність страху як необхідного елементу в процесі побудови сильної держави [1]. Людське зло «притягає» зло правління, і відповідна влада цілком відповідає людській природі, з точки зору Н. Макіавеллі: «Державець не повинен боятися, що його ослаблять безжальним, коли йому доведеться утримати своїх підданців у єдності і вірності» [Там само].

З іншого боку, філософ стверджує ідею *обмеженого зла*: правитель «покаравши тільки кількох для прикладу... буде милостивіший за тих, хто своєю надмірною поблажливістю попускає розвинути безладдю, яке породжує убивства чи грабунки» [1]. Макіавеллі повчає, що поводитися правителю необхідно таким чином, щоб страх не став причиною ненависті. Він визначає той обмежений час у існуванні держави, коли страх та насильство є, з його точки зору, необхідними та доцільними, оскільки нові держави оточені численними небезпеками. Йдеться про перші місяці правління «диктатора». Якщо ж правитель почне це робити через декілька років свого володарювання, то нічого, окрім ненависті він не заробить.

Таким чином, ми бачимо, що об'єднує тоталітарні держави з політичним режимом, описаним Макіавеллі, феномен страху як наслідок репресій. Та на відміну від тоталітарного режиму з його постійними та системними репресіями «ідеальний правитель» Н. Макіавеллі мав застосовувати відповідні практики лише в межах короткого періоду (зразу після приходу до влади).

Література

1. Мак'явеллі, Нікколо. Флорентійські хроніки; Державець / <http://aps-m.org/wp-content/uploads/2017/03/Derzhavets.pdf>

Науковий керівник – докт. філос. наук, проф. Столяр М. Б.

ФЕНОМЕН ТРАНСЦЕНДЕНТНОГО БУТТЯ У КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ ГНОСЕОЛОГІЇ

Проблема полягає в тому, що «трансцендентне буття», з одного боку, виходить за межі людського досвіду, а з іншого – ми намагаємося це буття пізнати. Тема нашої доповіді – аналіз сучасних спроб пізнати наявність незалежної від нашого сприйняття трансцендентної субстанції. Розуміння субстанційності, про яке йдеться, називається «теїзм». Це переконання в тому, що субстанцією є Бог, який володіє, крім властивих будь-якій субстанції якостей (первинність, необхідність, вічність), також такими, як всезнання, всеблагість, абсолютна свобода [7, с. 13–26].

Структура нашого пізнання включає в себе наступний список причин вважати те чи інше судження істинним: воно є або аксіомою, або обґрунтоване суб'єктивним досвідом, або обґрунтоване комбінацією суб'єктивного досвіду та інтуїції, або логічним висновком з істинних посилянь, або кращим поясненням деяких фактів, або поясненням в рамках теорії, або обґрунтоване шляхом інсайту (осаяння), або обґрунтоване комбінацією перерахованих пунктів. Якщо й не всі, то більша частина цих пунктів чи їх комбінацій бере участь в сучасній теїстичній гносеології.

Теїзм може бути аксіомою. Він також може бути прийнятим на основі явлення Бога в досвіді [2, с. 205–212; 8, с. 9–67; 14, с. 139–289]. Деякі люди вважають теїзм правильним тому, що існування Бога логічно випливає з висновку про те, що буття всесвіту має причину [12, с. 111–156]. Теїзм може бути також предметом надії на підставі необхідності знайти об'єктивний сенс життя [4, с. 150–158]. Відомі факти (наприклад, «тонке налаштування всесвіту»), кращим поясненням яких є розумний задум [12, с. 156–179], що також, у комбінації з іншими причинами, наближає до прийняття теїзму. Ще один шлях до прийняття теїзму полягає в доказі того, що деякі факти, подібні до простоти, краси та елегантності математичної структури всесвіту [11, с. 83–85] за схемою, близькою до наукової, пояснюються в рамках теїзму [7, с. 211–259] у той час, як альтернативні пояснення, такі як випадковість за тими ж стандартами виявляються хибними. Також за допомогою історичного методу можна встановити, що деякі історичні факти, пов'язані з раннім християнством [3, с. 700–784], краще всього пояснюються тим, що Ісус воскрес з мертвих, а це, в свою чергу, свідчить на користь правильності теїзму [5, с. 739–799]. Отже, шляхи пізнання, що ведуть до теїзму, є вельми різноманітними.

Література

1. Гусев Д.А. Логика. – Москва, 2005. – 240 с.
2. Иеромонах Серафим (Роуз). Американский просветитель русского народа. Москва, 2010. – 232 с.
3. Крейг У.Л., Морленд Дж. П. Новое естественное богословие. – Москва, 2014. – 801 с.
4. Митрополит Вениамин (Федченков). О вере, неверии и сомнении. – Москва, 1992. – 224 с.
5. Райт Н.Т. Воскресение Сына Божьего. – Москва, 2011. – 911 с.
6. Суинберн Р.Г. Есть ли Бог? – Москва, 2001. – 122 с.
7. Суинберн Р.Г. Существование Бога. – Москва, 2014. – 464 с.
8. Alston W.P. Perceiving God: The Epistemology of Religious Experience. – Ithaca and London, 1991. – 321 p.
9. Burov A.B., Burov L.A. Moira and Eileithyia of Genesis. FQXi Essay Contest Wandering Towards a Goal. 2016-2017. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://fqxi.org/community/forum/topic/2797> (Last accessed: 11.03.2019)
10. Craig W.L. Reasonable Faith. Wheaton, Ill, 2008. – 416 p.
11. Plantinga A.K. God and Other Minds: A Study of the Rational Justification of Belief in God. Ithaca and London, 1967. – 274 p.
12. Plantinga A.K. Warranted Christian Belief. – New York, 2000. – 427 p.

ЗМІСТ

ЛІНГВІСТИЧНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ МОВИ ТА МОВЛЕННЯ

Бондаренко А. В. СОВРЕМЕННЫЕ СОКРАЩЕНИЯ В СМС-СООБЩЕНИЯХ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА	3
Духно М. О. СЕМАНТИЧНИЙ АНАЛІЗ ЛЕКСЕМИ «TIME» СУЧАСНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	4
Вознюк Б. В. ENGLISH ACCENTS VARIATION AS A SOURCE OF CREATING COMIC EFFECT IN AMERICAN STAND-UP COMEDY	6
Воробей А. І. ІМЕННИКОВА ЛСГ ЗІ ЗНАЧЕННЯМ "PEACE" У СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ	7
Гнип К. Г. КОМУНІКАТИВНО-ПРАГМАТИЧНА СПЕЦИФІКА АУДІОВІЗУАЛЬНОЇ ПЕРЕДВИБОРЧОЇ РЕКЛАМИ Х. КЛІНТОН І Д. ТРАМПА	8
Голяк М. С. ABBREVIATIONS IN FEEDBACKS OF ONLINE ENGLISH NEWS	10
Клименко О. Ю. TYPOLOGY OF EVALUATIVE ADJECTIVES IN BBC CULTURE NEWS ARTICLES.....	11
Кубраковська І. В. CONSTRUCTIONS DENOTING FILM GENRES IN FILM REVIEWS.....	12
Кулик М. С. ЛІНГВАЛЬНІ ЗАСОБИ ВПЛИВУ НА СПОЖИВАЧА В АНГЛОМОВНІЙ АУДІОВІЗУАЛЬНІЙ КОМЕРЦІЙНІЙ РЕКЛАМІ BICKI JOHNIE WALKER ТА JACK DANIEL'S.....	13
Купаво Р. С. МОЛОДЁЖНЫЙ СЛЕНГ КАК ЯЗЫКОВОЕ ЯВЛЕНИЕ. ОСОБЕННОСТИ ЕГО ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ	15
Латун А. Б. ADJECTIVE CONSTRUCTIONS OF HAPPY AND UPSET LOOK IN INTERNET NEWS ARTICLES.....	17
Леньо В. Я. NEURAL NETWORKS THESAURUS.....	18
Лутта О. А. TRANSLATION TECHNOLOGIES FOR IT ENGLISH	19
Людвик В. В. ВІДДЗЕРКАЛЕННЯ МОВНОЇ СПЕЦИФІКИ РАННЬОГО НОВОАНГЛІЙСЬКОГО ПЕРІОДУ В СОНЕТАХ В. ШЕКСПІРА	20
Малюх О. А. РЕФЕРЕНЦІЙНІСТЬ ПОСИЛАНЬ НА СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ У НОВИННИХ СТАТТЯХ.....	21

Митрофанова Я. А. ТЕМАТИЧНІ УГРУПУВАННЯ ЛЕКСИКИ НА ПОЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ “WEATHER” У СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ	22
Мориляк І. Ю. ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЯ ЯК ТЕОРТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ВИВЧЕННЯ ТЕКСТУ	24
Ракута О. В. КОМУНІКАТИВНО-ПРАГМАТИЧНА СПЕЦИФІКА АНГЛОМОВНОЇ АУДІОВІЗУАЛЬНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ РЕКЛАМИ	25
Сорока Д. А. ТЕМАТИЧНА ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ ВЕРБАЛІЗОВАНОГО ПОНЯТТЯ “THEATRE” У ПОВІСТІ ДЖ. К. ДЖЕРОМА “ON THE STAGE AND OFF”	26
Стеченко Г. О. ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ РЕКЛАМИ	28
Тимошко Ю. В. ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АКТУАЛІЗАЦІЇ КУЛЬМІНАЦІЇ В ОПОВІДАННЯХ С. КІНГА.....	30
Чернишевський А. Д. SPECIFICS OF MODERN DEVELOPMENT OF THE ENGLISH LANGUAGE	31
Чубай В. І. ОСОБЛИВОСТІ ПОБУДОВИ МОРФОЛОГІЧНОЇ КОНСТРУКЦІЇ СЛІВ СУЧАСНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	32

ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧІ РОЗВІДКИ: АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА ТА МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Грищенко Д. В. ОСОБЛИВОСТІ ХРОНОТОПУ ДОРОГИ У ТВОРЧОСТІ ДЖАННІ РОДАРІ	33
Снигирёва И. С. ОСОБЕННОСТИ ХРОНОТОПА ПРОИЗВЕДЕНИЙ ТЕРРИ ПРАТЧЕТТА (НА ПРИМЕРЕ СЕРИИ КНИГ О ПЛОСКОМ МИРЕ)	35
Степаненко Г. В. ЛЮДИНА В СВІТІ ТЕКСТУ В ОПОВІДАННІ С. КІНГА «ТЕКСТОВИЙ ПРОЦЕСОР»	36
Щукіна М. В. ОСОБЛИВОСТІ ХРОНОТОПУ В ІРЛАНДСЬКИХ САГАХ.....	37

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Андронов М. К., Онищенко С. О. ASSESSMENT IN HIGHER EDUCATION: STUDENTS’ PERSPECTIVE	38
Андронов М. Є. MOODLE AS A UNIVERSITY LEARNING ENVIRONMENT	39
Бондар В. Л. ХАРАКТЕРИСТИКА ТЕХНОЛОГІЙ WEB 2.0 ДЛЯ ФОРМУВАННЯ НАВЧАЛЬНО-СТРАТЕГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МОНОЛОГІЧНОМУ МОВЛЕННІ У МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	40

Бондарчук І. В. ФОРМУВАННЯ НАВЧАЛЬНО-СТРАТЕГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ПИСЕМНОМУ МОВЛЕННІ У МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В КОНТЕКСТІ РЕФЛЕКСИВНОГО ПІДХОДУ	41
Горбенко А. С. ENGLISH FOR INFORMATION TECHNOLOGY IN A WEBQUEST FORMAT	42
Ігнатова М. В., Єздакова А. С. MOBILE APPS FOR LEARNING ENGLISH	44
Кашиур С. І. ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ЗВО	45
Коваль Н. М. СКЛАДНИКИ НАВЧАЛЬНО-СТРАТЕГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В АУДІОВАННІ У МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	46
Кухаренко Ю. Д. PPP IN PROJECT TECHNOLOGY FOR IT ENGLISH LEARNING	47
Махович І. А., Миколайчук А. І. ЗАСТОСУВАННЯ МОБІЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ОНЛАЙН СЕРВІСУ GOOGLE FORMS У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ	48
Підмогильна Ю. І. ХАРАКТЕРИСТИКА ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В АУДІОВАННІ У МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	49
Процюк А. Р. ХУДОЖНІЙ ТВІР ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ЛІНГВОСОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	50
Рубцова С. В. ПРИНЦИПИ ВІДБОРУ ФАХОВИХ АНГЛОМОВНИХ ТЕКСТІВ ДЛЯ ЧИТАННЯ МАЙБУТНІМИ ІНЖЕНЕРАМИ	51
Руденко В. Д. ONLINE ENGLISH COURSES FOR IT SPECIALISTS	52
ПІДХОДИ ДО ОЦІНЮВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ В МОНОЛОГІЧНОМУ МОВЛЕННІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	53
Ташилик С. В. ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК АКАДЕМІЧНОГО ПИСЬМА В МАЙБУТНІХ РЕДАКТОРІВ У МЕЖАХ КУРСУ «ДІЛОВА ІНОЗЕМНА МОВА»	55

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У СЕРЕДНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Британ Ю. В. ІННОВАЦІЙНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ТЕХНОЛОГІЇ В МЕТОДИЦІ ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В КОНТЕКСТІ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ	57
Вараниця В. С. ПРОБЛЕМА АВТОНОМНОГО НАВЧАННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	58
Голота А. В. ОРГАНІЗАЦІЯ ІНШОМОВНОГО СПІЛКУВАННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ ЗА ДОПОМОГОЮ ТЕХНОЛОГІЇ «ДЕБАТИ»	60

Компанець І. С. НАВЧАННЯ УЧНІВ 8 КЛАСУ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛИ ЛЕКСИКИ З ВИКОРИСТАННЯМ ПРОГРАМИ-ОБОЛОНКИ “NOT POTATOES”	61
Костюк Є. А. НАВЧАЛЬНІ СТРАТЕГІЇ ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ СТАРШОЇ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛИ	63
Крошка А. С. РЕЗУЛЬТАТИ СПОСТЕРЕЖЕННЯ ЗА НАВЧАННЯМ ОЗНАЙОМЛЮВАЛЬНОГО ЧИТАННЯ УЧНІВ 8-Х КЛАСІВ СЗОШ № 1 м. ЧЕРНІГОВА.....	64
Миколайчук В. Р., Матвійчук А. М. EMBEDDING ARTIFICIAL INTELLIGENCE INTO EDUCATIONAL ENVIRONMENT	66
Нестеренко В. М. ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАННІ ГРАМАТИКИ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛІ	67
Онищенко В. В. ВИКОРИСТАННЯ ЗОБРАЖАЛЬНОЇ НАОЧНОСТІ ДЛЯ НАВЧАННЯ ЛЕКСИКИ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В ОСНОВНІЙ ШКОЛІ	68
Поляков Д. А. THE ROLE OF CONTENT IN FOREIGN LANGUAGE EDUCATION	69
Романенко І. М. THE IMPACT OF THE INTERNET OF THINGS ON EDUCATIONAL ENVIRONMENT	70
Семенець Д. В. ПРОГРАМНІ ЗАСОБИ І ЗАСТОСУНКИ ДЛЯ НАВЧАННЯ РЕПРОДУКТИВНОЇ ЛЕКСИКИ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ УЧНІВ 8 КЛАСУ ЗОШ.....	71

ПОЛІКУЛЬТУРНІ АСПЕКТИ НАВЧАННЯ ТА ВИХОВАННЯ

Ісаченко Ю. Ю. ГРА ЯК РОЗВИВАЛЬНИЙ ЗАСІБ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	73
--	----

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ УКРАЇНСЬКОГО МОВОЗНАВСТВА ТА ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА ТА МЕТОДИКИ ЇХ ВИКЛАДАННЯ

Дмитренко К. А. ОЗНАКИ ЕСТЕТИКИ ПОСТМОДЕРНІЗМУ В ЛІРИЦІ І. МАЛКОВИЧА	75
Зам'ятіна О. С. ДОТРИМАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ НОРМИ В ДИТЯЧИХ ТЕЛЕПЕРЕДАЧАХ (НА ПРИКЛАДІ СЕРІЇ МУЛЬТФІЛЬМІВ «МУДРІ УРОКИ ПІТОНЬКИ СОВИ»)	76
Кашук А. Ю. ПСИХОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ У ПОВІСТІ Є. ГУЦАЛА «ГОЛОДОМОР»	78
Клименко Ю. В. ПОЕТ ПРОБЛЕМА МИНУЛОГО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ У ТВОРІ МАРКІЯНА ШАШКЕВИЧА «О НАЛИВАЙКУ».....	79
Корж М. С. ІГРОВІ ФОРМИ РОБОТИ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ РІЗНИХ РОЗДІЛІВ.....	80
Никипорець Д. В. ОСОБЛИВОСТІ РАДИЧІВСЬКОЇ МІКРОСИСТЕМИ: ФОНЕТИЧНИЙ АСПЕКТ	81

Подорван І. Ю. ВПРОВАДЖЕННЯ ФАКУЛЬТАТИВУ «СУЧАСНЕ УКРАЇНСЬКЕ ФЕНТЕЗІ» В НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС	82
Примоченко А. Ю. МІФОПОЕТИКА У РОМАНІ ДАРИ КОРНІЙ І ТАЛИ ВЛАДМИРОВОЇ «КРИЛА КОЛЬОРУ ХМАР»	83
Царьова Д. О. ПОЕТИЧНА ГРА ТА ОРИГІНАЛЬНІ МЕТАФОРИ ЕММИ АНДІЄВСЬКОЇ	84

ФІЛОСОФСЬКО-КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ТА ЛІНГВОЕСТЕТИЧНИЙ АСПЕКТИ ПОЛІЛОГУ КУЛЬТУР

Войналович М. А. ФІЛОСОФСЬКІ ВИТОКИ ГУМАНІСТИЧНОЇ ПЕДАГОГІКИ В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО	85
Миколайчук А. Р. CONSERVATION AND RESTORATION OF ART WORKS: AN INSIGHT INTO INTERNATIONAL EXPERIENCE	86
Палінкаш В. І. ВІЗАНТІЙСЬКИЙ ІКОНОПИС У ТВОРЧОСТІ ЧЕРНІГІВСЬКОЇ МАЙСТРИНИ КСЕНІЇ МАРТИНЕНКО	87
Решинський В. В. МОВНІ ПРАКТИКИ В КОНТЕКСТІ КУЛЬТУРИ СУЧАСНОЇ НІМЕЧЧИНИ	88
Рижова О. В. ДИТЯЧИЙ КІНЕМАТОГРАФ ЯК ДЖЕРЕЛО ВИВЧЕННЯ ІСТОРІЇ ХУДОЖНІХ СТИЛІВ НА УРОКАХ МИСТЕЦТВА У 8 КЛАСІ	89
Тугай К. О. ФЕНОМЕН СТРАХУ В СОЦІАЛЬНІЙ ФІЛОСОФІЇ Н. МАКІАВЕЛЛІ ТА ТОТАЛІТАРИЗМ ХХ СТ.	91
Тютюнник А. А. ФЕНОМЕН ТРАНСЦЕНДЕНТНОГО БУТТЯ У КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ ГНОСЕОЛОГІЇ	92

ПОЛІЛОГ КУЛЬТУР: ОСВІТНІЙ І КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТИ

**Всеукраїнська
науково-практична конференція
молодих науковців
(9 квітня 2019 р., м. Чернігів)**

Технічний редактор *О. Клімова*

Комп'ютерна верстка
та макетування *О. Клімова*

*Свідцтво про державну реєстрацію
друкованого засобу масової інформації
серія KB № 23743-13583 ПР від 06.02.2019 р.*

Підписано до друку 14.05.19. Формат 60х84 1/8.
Папір офсетний. Друк на різнографі.
Ум. друк арк. 11,16. Обл.-вид. 7,44.
Наклад 100 прим. Зам. №876.
Редакційно-видавничий відділ НУЧК імені Т.Г.Шевченка.
14013, вул. Гетьмана Полуботка, 53, к. 208.
Тел. 65-17-99.
nuchk.tipograf@gmail.com